

GEREEDSCHAPSKIST GEMEENTE GEMERT-BAKEL
EEN ZOEKTOCHT NAAR EEN STREEKGEBONDEN EIGENTIJDSE ARCHITECTUUR

IN OPDRACHT VAN DE GEMEENTE GEMERT-BAKEL
AARLE-RIXTEL | 7 FEBRUARI 2006

Deze publicatie is opgesteld in opdracht van de gemeente
Gemert-Bakel door:

De Loods Architecten- en Adviesbureau
Bosscheweg 16
5735 GV Aarle-Rixtel

T (0492) 38 67 00

F (0492) 38 69 05

E bureau@deloods.nl

W <http://www.deloods.nl>

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING

- Opgave
- Recente ontwikkelingen nieuwbouw
- Casestudy 'de Mortel'

2. CONTEXT

- Betekenis van de plek
- Zoeken naar een streekgebonden eigentijdse architectuur
- Afbouw dorpsranden
- Landschap & bebouwing
- Wonen op het erf
- Boerderij typologie

3. CONCEPT

- Draggers van het plan
- Eigentijdse vertaling
- Traditioneel

4. GEREEDSCHAP

- Wonen op het erf
- Dakvormen
- Detaillering & elementen

5. PROCES

- Hoe nu verder?
  - Loting
  - Architectenkeuze
  - Ontwerp
  - Bouw & beheer
  - Pilot-project
-
- Literatuur
  - Appendix: referentiebeelden eigentijdse vertalingen

^ recente nieuwbouw Gemeente Gemert-Bakel

1. INLEIDING

Opgave

De Gemeente Gemert-Bakel heeft voor de dorpsranden van de kernen de Mortel, De Rips en Milheeze stedenbouwkundige plannen ontwikkeld voor kleinschalige uitbreidingen met woningbouw. Bij deze plannen is gestreefd om op een vanzelfsprekende wijze een overgang te maken naar het veelal wijdse omliggende landschap vanuit de dorpskern en andersom. Het is nu de wens van de Gemeente Gemert-Bakel om voor deze woningbouw een samenhangende architectonische kwaliteit te bewerkstelligen die verankerd is in de omgeving en recht doet aan de identiteit van Gemert en haar kernen.

In dat kader heeft de Gemeente Gemert-Bakel de Loods, Architecten- en adviesbureau te Aarle-Rixtel opdracht gegeven een onderzoek te verrichten naar specifieke cultuurhistorische gebiedskenmerken in de regio die een inspiratiebron kunnen zijn om op een eigentijdse wijze de toekomstige woonbebouwing en woonomgeving vorm te geven: zonder verleden heeft het heden geen toekomst.

Het onderzoek dient bij te dragen aan het tot stand brengen van herkenbare en karakteristieke woonmilieus in het buitengebied die refereren aan de historische identiteit en aansluiten op de hedendaagse wensen en behoeften van bewoners. Daarvoor heeft De Loods een 'gereedschapskist' samengesteld waarmee architecten en opdrachtgevers aan de slag kunnen om de opgave tegemoet te treden.

Bij het samenstellen van deze gereedschapskist is een bepaalde werkwijze gevolgd. Vanuit een inventarisatie en analyse van de

specifieke situatie zoals we die in de kernen aantreffen zijn de onderdelen of thema's samengesteld voor deze gereedschapskist. Van deze onderdelen zijn de karakteristieke kenmerken in beelden vastgelegd en vertaald naar inspiratiebronnen voor de opgave.

Het is aan de architecten om daarmee door te gaan en niet alleen te putten uit de aangereikte bronnen maar deze ter discussie te stellen. Een ontwerphouding met engagement die het ontstaan van de 'gereedschapskist' achterhaalt, waardoor ze vatbaar wordt voor herinterpretaties ten dienste van de plek en het doel van de opgave.

Recente ontwikkelingen nieuwbouw

Niet alleen binnen de grenzen van de Gemeente Gemert-Bakel, maar in heel Nederland zien we momenteel twee ontwikkelingen.

Enerzijds zien we een sterk historiserende architectuur oprukken, gevoed door een hang naar nostalgie. Vaak worden daarbij klassieke details geïmiteerd die hun oorsprong aan een hele andere tijd en plek ontleen en niet aan het landelijk gebied waarin de nieuwbouw wordt gebouwd.

Anderzijds zien we het seriematige bouwen, het zichtbaar naast elkaar zetten van identieke eenheden, dat afbreuk doet aan het landelijke karakter dat juist wordt gekenschetst door het eenmalige en de rijke verscheidenheid die dat oplevert. De seriebouw en de veelal standaard gebruikte woningtypologie van twee-onder-een kappers refereren op geen enkele manier aan de boerderijbouw.

1. INLEIDING

Casestudy 'de Mortel'

De Gemeente heeft voor de twee kernen de Mortel en Milheeze bestemmingsplannen in voorbereiding voor het afbouwen van de dorpsranden. Het plangebied in de Mortel vormt de eerste uitbreidingslocatie. Omdat alle elementen hier aanwezig zijn, is deze locatie bij uitstek geschikt als casestudy.

Het landschap aan de westrand is van bijzondere waarde dankzij de aanwezigheid van monumentale boerderijen en bolle akkers. Om die reden is het van cruciaal belang dat de dorpsrand hier op gepaste wijze wordt vormgegeven, zodat landschap en dorpsbebouwing harmonieus in elkaar overvloeien.

In deze case-studie wordt een werkwijze ontwikkeld waarvan wij denken dat die ook van toepassing kan zijn voor de plangebieden in Milheeze. Wel dient nog getoetst te worden of de inspiratiebronnen specifiekere kunnen voor Milheeze vanwege andere karakteristieke kenmerken voor deze kern met haar plangebied en omgeving dan voor de kern de Mortel.

- > voorlopig stedenbouwkundig plan de Mortel
- < definitief stedenbouwkundig plan de Mortel: deellocatie Vraant

^ omgeving plangebied: bestaande dorpsrand

^ omgeving plangebied: agrarisch landschap

2. CONTEXT

De betekenis van de plek

Deze opgave start met het zoeken naar aanknopingspunten die de context biedt. Wat maakt deze plaats bijzonder, wat is de betekenis van de plek? Het is belangrijk om hier op te merken dat deze zoektocht iedere keer weer anders is en nauw samenhangt met de vraag die de opgave stelt. De belangrijkste factor echter in dit zoeken is de rol van de architect zelf.

'De geest van een plek is eigenlijk de ingesteldheid te willen ontdekken welke condities er liggen. En vergeet dat het nooit alleen maar het meetbare is dat je zal realiseren... Je brengt zelf wat mee, namelijk de potentie om te kunnen ontdekken.'

bOb van Reeth (Uit: Architectuur is niet interessant, 1995)

Het vereist veel geduld en energie van de architect om de geest van de plek zich meester te maken. In een samenleving die ons continu met beelden probeert te verleiden, ons niet langer uitdaagt om zelf na te denken, is de kunst van het waarnemen allang geen vanzelfsprekendheid meer.

'Om te luisteren naar een plek moet je zowel stilstaan als stilzijn – en beide lijken aardig in diskrediet te zijn geraakt. In een wereld waar de snelle beweging overheerst, is stilstaan zeldzaam en weinig gewaardeerd.'

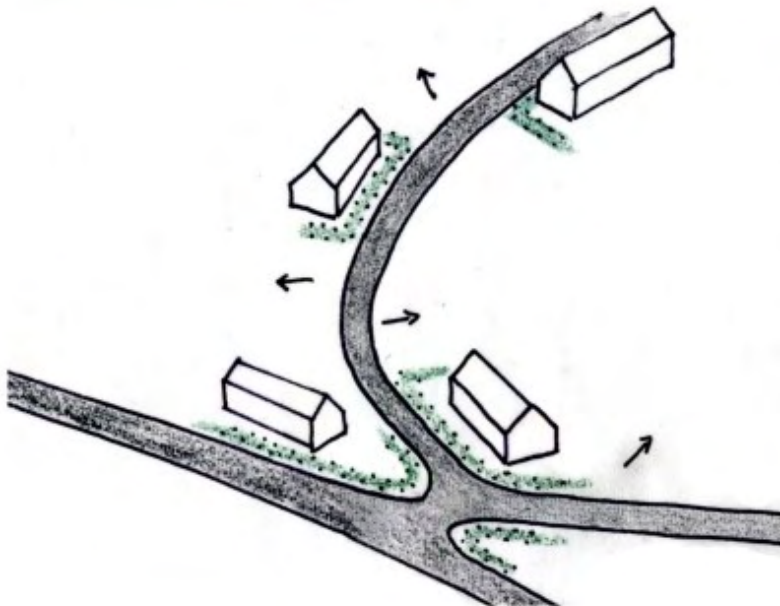
Willem Koerse (Uit: Architectuur is niet interessant, 1995)

De nadruk die wordt gelegd op het belang van plaats moet ook gezien worden als een tegenreactie op die toenemende plaatsloosheid. Een zoektocht naar datgene wat wij als typisch lokaal zouden beschouwen of verbonden is met een specifieke plek, kan als een uitdaging worden gezien voor de hedendaagse architect.

Zoeken naar een streekgebonden eigentijdse architectuur

Een van de charmes van het dorp is dat ieder huis net even of juist totaal anders is dan dat van zijn buurman. In het dorp heerst de smaak van het eenmalige. Om aan die smaak tegemoet te komen dient de stedenbouwkundig ontwerper verkavelingen met een maximum aan variatie te ontwerpen voor wat betreft ligging en type van de huizen en aan de architect is het vervolgens de taak om dit gegeven om te zetten in werkelijke en zichtbare verschillen.

'In dorpen werd gebouwd volgens regionale tradities en met een assortiment van kleuren en materialen, dat door schaarste beperkt was. Dat zorgde voor een onnadrukkelijke samenhang tussen al die op zichzelf staande gebouwen. Het naoorlogse bouwen heeft regionale kenmerken naar de achtergrond verdrongen en ook in dorpen de herhaling van algemene types er voor in de plaats gesteld. Veelbelovende aanzetten uit de vooroorlogse tijd raakten in vergetelheid. Regionale architectuur staat in Nederland nog steeds in de kinderschoenen. De moderne architect staat argwanend tegenover traditie, alsof die onverenigbaar is met verandering en vernieuwing. Hij heeft niets te bieden aan particuliere opdrachtgevers die juist hunkeren

^ relatie landschap + bebouwing

- agrarisch landschap als drager (bolle akkers)
- lintbebouwing met bomenrijen langs de straat
- beukenhaag als begrenzing (erfafscheiding)
als begeleiding straat
als overgang tussen openbaar en privé
als karakteristiek verbindend element
- boerderij als object in het landschap
typologie langgevelboerderij
toegang via poort in de haag
omringd met kiezel en gecementeerde plint
- zichtlijnen tussen boerderijen naar landschap

2. CONTEXT

naar continuïteit met het verleden. Zij vallen voor de wolfskap of de houten topgevel van een cataloguswoning en stellen zich tevreden met brave imitaties die meestal neerkomen op slechte namaak. Laten architecten zich wagen aan vrijmoedige of desnoods stoutmoedige interpretatie van regionale bouwtradities. Dat is veel spannender. Het levert missers op maar ook leukere resultaten.'

(Uit: Dorp als daad – bouwstenen voor dorpen uit het oosten)

Afbouw dorpsranden

Wanneer men zich door het landschap beweegt en een dorp nadert, wordt de eerste kennismaking met dit dorp gevormd door het silhouet van de dorpsrand. De contouren die zich aftekenen tegen de horizon bestaan uit een combinatie van bebouwing én beplanting, met de kerktoren die daar weer boven uitsteekt. Dit silhouet maakt onderdeel uit van het collectieve geheugen en bepaalt het gezicht van het dorp. De leesbare ligging in het landschap is daarom van groot belang en bij toekomstige ontwikkelingen dient daarmee rekening te worden gehouden.

In het verleden zijn vaak door eerdere dorpsuitbreidingen deze randen al behoorlijk aangetast. Wanneer bomen ontbreken verschijnt de bebouwing vaak kaal aan de horizon wat een bevreemdende ervaring bij de toeschouwer teweeg brengt. Bebouwing dringt zich plotseling op de voorgrond en is niet langer verweven met het landschap en de beplanting zoals dat in een dorpse structuur oorspronkelijk het geval was.

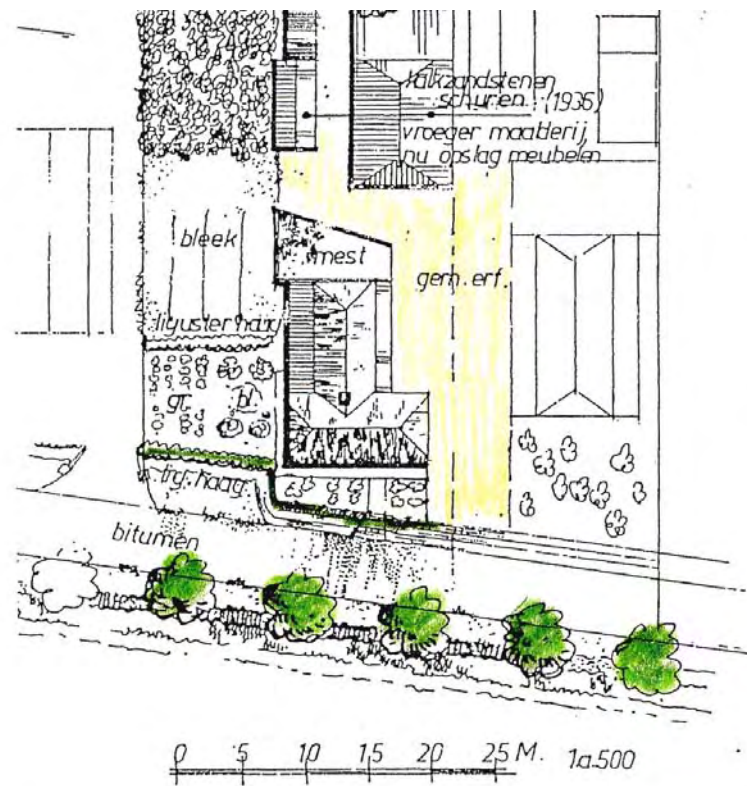
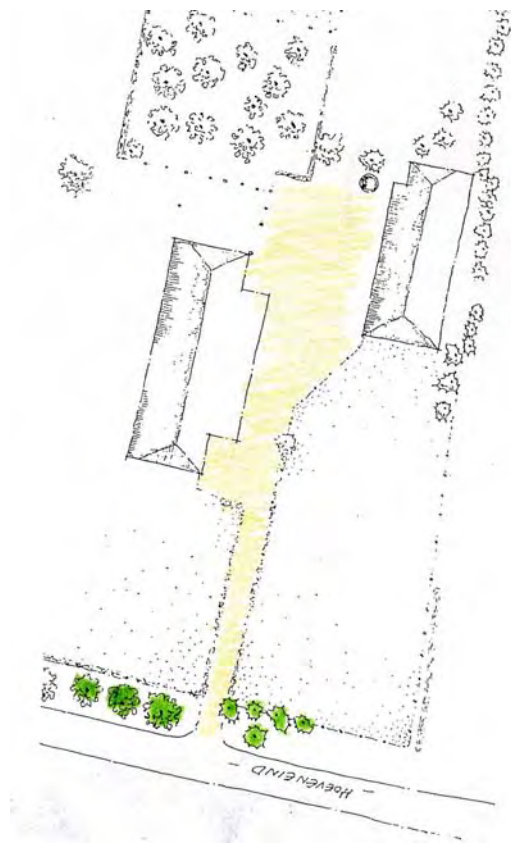
Beschouw toekomstige ontwikkelingen niet als een noodzakelijk kwaad, maar grijp deze kansen aan om de kwaliteit van de dorpsranden te verbeteren. De wens nu is dan ook om deze op gepaste wijze af te bouwen zodat de overgang tussen bebouwing en landschap als meer vanzelfsprekend wordt ervaren.

Landschap & bebouwing

Kerktorens, schoorstenen en boerderijen domineerden eens het Brabantse land. Veel van deze gebouwen zijn helaas al verdwenen. Uit onderzoek is gebleken dat bijna 40% van de cultuurhistorisch waardevolle Brabantse boerderijen de afgelopen 15 jaar is gesloopt.

De bebouwing op het platteland bestaat uit boerderijen, grote bouwvolumes, die als objecten in het landschap fungeren, waarbij het landschap als drager kan worden gezien. Dit is hét fundamentele verschil tussen de stad en het dorp. In de stad is de bebouwing dominant, op het platteland het (agrarisch) landschap. Een dorp bestaat niet zonder, het is er in gebouwd en ervan doordrongen. De bodemvorm of geomorfologie ligt aan de basis van de dorpsstructuur. Een dorp behoort met nabije, vormverwante nederzettingen tot een streek. Tot voor kort volgde het dorp de ontwikkelingen in de landbouw. Het dorp van nu ligt in een landschap dat door ruilverkavelingen visueel en ecologisch is verarmd. Als zulke dorpen groeien is het zaak ze te voorzien van een landschap dat bij ze past.

Het agrarische landschap wordt verder gekenmerkt door een open bebouwingsstructuur, waardoor zichtlijnen vanaf de straat ontstaan

^ inrichting boerenerf

2. CONTEXT

gericht op het landschap. Het Brabantse platteland bestaat veelal uit lintbebouwing. Straten zijn aan weerszijden voorzien van monumentale bomenrijen die van gehucht naar gehucht, of van boerderij naar boerderij lopen en hangen nauw samen met de aanwezige verkavelingstructuur.

Specifiek voor het agrarische landschap van de Gemeente Gemert-Bakel zijn de zogenaamde bolle akkers, die zijn ontstaan door de plaggenlandbouw. Ze zijn zo hoog geworden doordat er soms wel meer dan duizend jaar mest vermengd met heideplaggen op de akkers van de dekzandruggen is opgebracht. De bolle akkers van Bakel, Milheeze en de Mortel worden tot de mooiste van Nederland gerekend. Het bol houden van de bolle akkers is een voorwaarde bij de verdere ontwikkeling van dit gebied.

Wonen op het erf

Verder van de kern van het dorp, aan de randen, is het dorp een deel van het landschap. Hier zien we de overgang van het dorp naar het landelijk gebied en andersom. Daar waar de karakteristieken van het dorp en die van het landschap samenkomen. Er is openheid. De landschappelijke elementen verweven zich met het erf waarop wordt gewoond. De scheiding tussen privé en openbaar is er niet zo strikt. Men kijkt vanaf de openbare ruimte vaak zo in het privé domein. Naast de vanzelfsprekende gerichtheid op de straat is er tegelijk een duidelijke 'achterom'.

Het wonen op het erf is uitgangspunt bij de ordening van de bebouwing en de inrichting van het erf. Karakteristieke landschappelijke elementen

spelen daarbij een rol zoals hagen, grote bomen waaronder eiken, beuken, linden en kastanjes en vruchtbomen in de achtertuin. Ook de bestrating maakt er deel van uit.

Naast het private deel van het erf is er ook een meer gemeenschappelijk deel, dat zich bevindt op de grens van privé en de openbare straat. Dit collectieve woondomein van het erf wordt door de aanwonenden ingericht en beheerd onder verantwoordelijkheid van een daartoe geëigende organisatie van bewoners.

Boerderij typologie

In historische boerderijen met hun erven en bijgebouwen speelden zich vele generaties lang het leven en werken af van een groot deel van de Nederlandse bevolking. Boerderijen maken daarmee een belangrijk deel uit van ons cultureel erfgoed. Niet alleen vanwege de eigen, intrinsieke waarde (veel boerderijen zijn mooi of herbergen interessante bouwkundige constructies) maar ook vanwege de verbondenheid met het landschap. Door hun streekgebonden verschillen dragen de historische boerderijen in hoge mate bij aan de identiteit en de herkenbaarheid van de verschillende regio's.

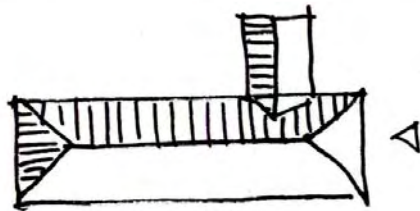
De heersende opvatting over Brabantse boerderijen is, dat de meest kenmerkende en meest oorspronkelijke Brabantse boerderij de zogenaamde langgevelboerderij is. Geven we onze ogen goed de kost dan kunnen we constateren dat er behalve langgevelboerderijen nog allerlei andere boerderijen voorkomen in onze regio.

^ inrichting boerenerf: entree + oprit + garage

2. CONTEXT

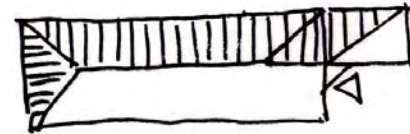
KRUKHUIS
UITBOUW IN 1 RICHTING

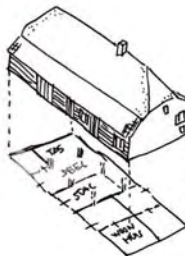
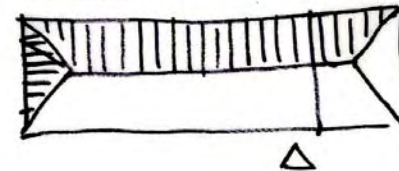
T-HUIS
UITBOUW IN 2 RICHTINGEN

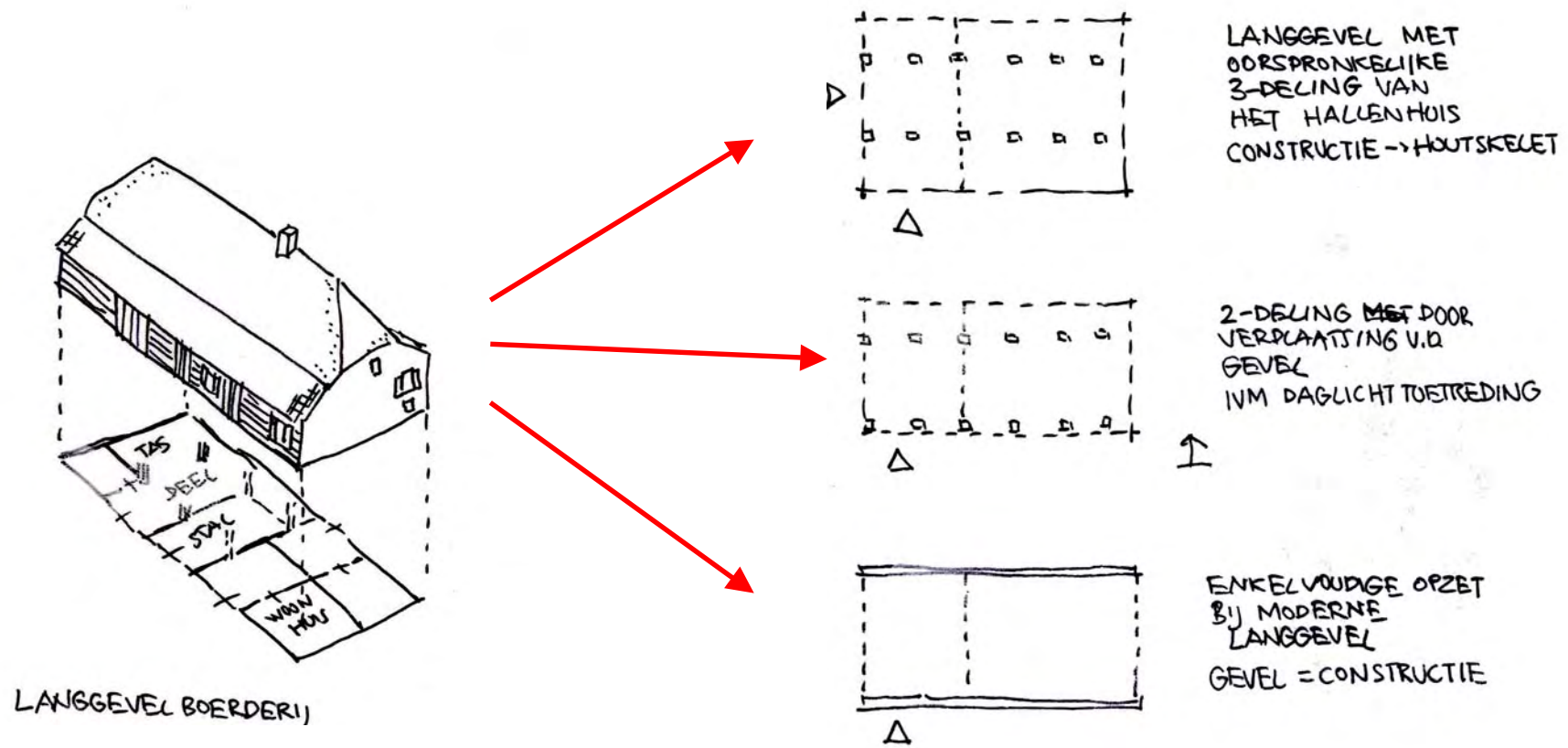
HOEKGEVEL (BOERDERIJ)
UITBOUW IN VORWAARTSE RICHTING

LANGGEVEL (BOERDERIJ)
UITBOUW IN VORWAARTSE RICHTING

^ boerderij typologie: bij behoefte aan meer ruimte werd uitgebouwd

^ boerderij typologie: transformatie van plattegrond

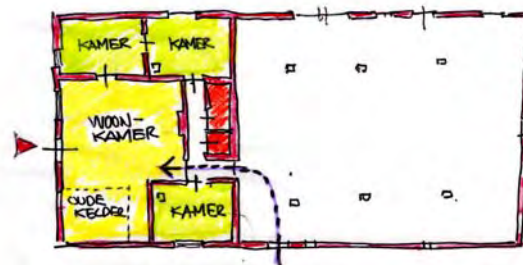
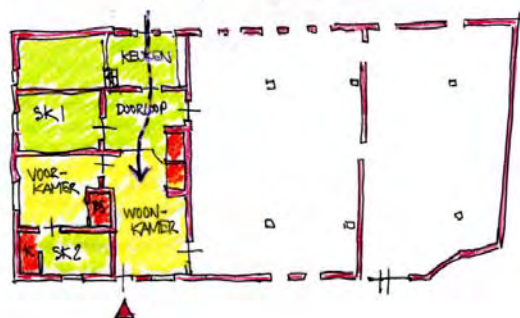
2. CONTEXT

De eerste langgevelboerderijen kenden nog vaak een aantal eigenschappen van het oude hallenhuis. De oudste langgevels werden gebouwd op basis van ankerbalkgebinten, waarop het dak rustte. Het dak was veelal een schilddak. De korte gevels waren niet hoger dan de hoogte van de dakvorm en ze werden afgedekt door schildjes of wolfseinden. De moderne varianten van de langgevelboerderij, die in de eerste helft van de 20ste eeuw werden gebouwd, hebben een aantal wijzigingen ondergaan. De schilddaken verdwenen. De korte gevels werden tot de nok opgemetseld tot topgevels. Het dak werd niet meer met riet of stro gedekt, maar met pannen. Een andere wijziging is aan de buitenkant niet zichtbaar, maar constructief wel een grote verandering. Er werden geen ankerbalkgebinten meer gebruikt, maar kapspanten rusten rechtstreeks op de stenen zijgevels. De zijbeuken kwamen daarmee te vervallen en de hele boerderij kreeg zodoende in plaats van de oude driebeukige indeling een plattegrond met een enkelvoudige opzet. Deze vorm is goed te herkennen aan de hoge zijgevels, waarin de grote schuurdeuren een plaats konden vinden. Boerderijen van dit moderne langgeveltype komen in Gemert en Bakel voor vanaf ongeveer 1900. De meeste nu nog bestaande langgevelboerderijen hebben dit uiterlijk.

Een variant ontstond vanaf 1925. Toen deed de Franse kap of mansardekap zijn intrede bij boerderijen. Het onderste deel van het dak verliep steiler dan het bovenste deel, waardoor de typische knik in het dak ontstond. Deze ontwikkeling zorgde voor een veel grotere inhoud van de ruimte onder het dak, die nodig was voor de opslag van de wintervoorraad van het benodigde hooi. De langgevelboerderij met

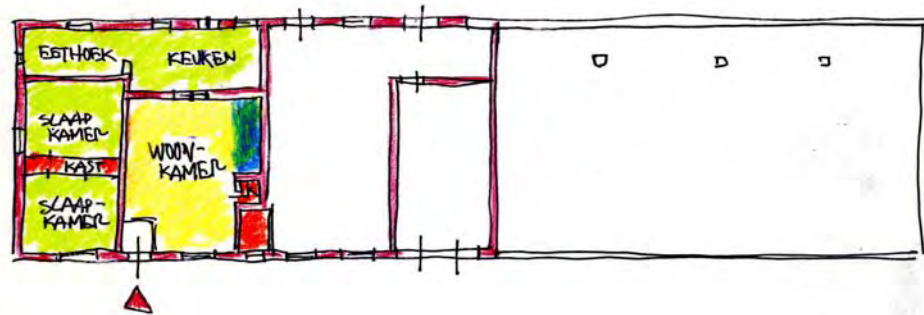
mansardekap vormde de laatste ontwikkeling binnen de traditie van dit type boerderij. Hoewel pas relatief laat tot ontwikkeling gekomen, heeft de langgevelboerderij in een sneltempo de andere boerderijtypen weten te verdringen. Pas na de tweede wereldoorlog is dit type boerderij op zijn beurt weer verdrongen door boerenbedrijven waarbij woonhuis en stal afzonderlijke gebouwen zijn.

Naast de traditionele boerderijvormen kent de gemeente Gemert-Bakel nog een groot aantal bijzondere boerenhuizen. Met name bij de ontginning van de Peel speelden mensen uit andere delen van het land een belangrijke rol. Zij brachten hun eigen boerderijtype mee. In het voormalig Peelgebied treffen we daarom minder langgevelboerderijen aan, maar wel Friese kop-romp-boerderijen naast allerlei andere overgangsvormen.

^ boerderij typologie: langgevel ontstaat na uitbreiding hallenhuus

2. CONTEXT

^ boerderij typologie: plattegrond langgevel met tweedeling

3. CONCEPT

Dragers van het plan

Welke elementen zijn noodzakelijk om tot een streekgebonden eigentijdse architectuur te komen die refereert aan de bestaande boerderijtypologie? In de opgave die nu voor ons ligt is het van belang om een tweetal ontwerpaspecten als drager van het plan te benoemen, namelijk: het wonen op het erf en de dakvorm.

Van een grote afstand is het silhouet bepalend: de grote bouwvolumes, los van elkaar gepositioneerd met zichtlijnen ertussen gericht op het achterliggende landschap en met elkaar verbonden door een meer gemeenschappelijke inrichting van het erf. Wanneer men de bebouwing nadert dient een nieuwe ervaring zich aan die door een rijke detaillering kan worden bewerkstelligd. Deze ontwerpaspecten dragen in die mate bij aan de visuele ervaring, dat het slagen van de opgave grotendeels afhangt hoe hiermee wordt omgesprongen.

Wanneer bijvoorbeeld wordt gekozen voor een sculpturale rieten dakvorm die een kloek volume in het landschap oplevert is het vervolgens minder van belang hoe de elementen onder de dakvorm exact worden uitgevoerd. Andersom werkt het overigens niet. Door een optelsom van goede details ontstaat nog geen geslaagde vertaling, maar veeleer een slechte karikatuur. De getoonde voorbeelden dienen als handreiking om te komen tot een rijkere detaillering van de bebouwing en kunnen, mits goed uitgevoerd, de dragers verder versterken.

Eigentijdse vertaling

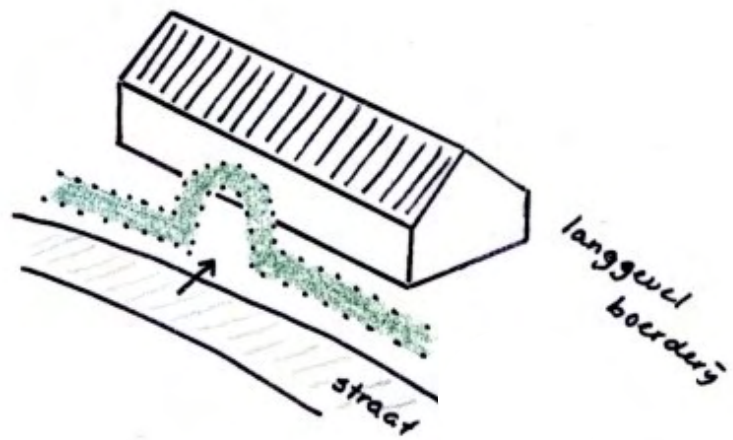
Een extra argument om het dak en het erf als drager te benoemen is dat wanneer een architect naar een meer eigentijdse vertaling zoekt in de dakvorm, je hem of haar niet kunt verplichten om dat vervolgens ook nog op elk afzonderlijk ander element te doen.

De eigentijdse vertaling kan nooit worden gevonden wanneer dit een optelsom is van elementen, maar gaat uit van het grote geheel. Meestal is er sprake van een totaalconcept dat zich op elk schaalniveau manifesteert en zich dus niet laat ontleden in verschillende elementen. De getoonde referentiebeelden maken dat hopelijk duidelijk en dienen als inspiratie voor het verdere ontwerpproces.

De intentie van de architect om te komen tot een eigen interpretatie is hier echter meer van belang, dan het wel of niet toepassen van siermetselwerk, om maar eens een voorbeeld te noemen. Deze intentie dient te worden beloond door een vrijere omgang met het aangereikte gereedschap toe te laten.

Traditioneel

Het kopiëren van stijlkenmerken uit het verleden behoort ook tot de mogelijkheden mits dit met zorg wordt gedaan. Hieraan zijn echter wel meer specifieke eisen verbonden en goede begeleiding van het proces is noodzakelijk om te komen tot een geslaagd resultaat. De angst bestaat dat een slechte kopie ontstaat die op geen enkele manier meer refereert aan de oorspronkelijke karakteristieke bebouwing.

^ beukenhaag

4. GEREEDSCHAP

Wonen op het erf

Oriëntatie

Randbebouwing van dorpen werd in het verleden meestal met de achterkanten naar het landschap gericht. Het gevolg is dat de overgang tussen bebouwing en landschap veelal bestaat uit een bonte verzameling van schuurtjes, hekwerken en beplanting die zorgen voor een onsamenhangend en rommelig geheel. Aangezien dit vaak als eerste kennismaking met het dorp geldt, is dit zeer ongewenst.

Om meer samenhang te creëren is er in het stedenbouwkundig plan voor gekozen om dit principe om te draaien. Tussen de randbebouwing en het landschap wordt de straat gesitueerd waarop vervolgens de voorkanten van de woningen zijn georiënteerd. De rommelige achterkanten worden zo aan het zicht onttrokken.

Clustering van bebouwing

Het agrarische landschap wordt gekenmerkt door een open bebouwingsstructuur, waardoor zichtlijnen vanaf de straat ontstaan gericht op het landschap. Wanneer de bebouwingsdichtheid wordt verhoogd, ontstaat het gevaar dat deze visuele ervaring verdwijnt. Daarom wordt aanbevolen om daar waar mogelijk het aantal woningen te clusteren tot grotere bouwvolumes bestaande uit 2, 3 of 4 wooneenheden.

Erfinrichting

In het streven naar meer collectiviteit is het ook wenselijk om tot een meer op elkaar afgestemde erfinrichting te komen. Dit kan worden bereikt door gezamenlijk groen aan te planten of door te kiezen voor een meer homogene bestrating. Erven kennen een minder harde begrenzing. De belijning mag wat vloeiender zijn en door middel van hagen worden afgezet. Het aanplanten van extra bomen en gras op het erf geniet de voorkeur, zodat er een meer geleidelijkere overgang ontstaat tussen het buitengebied, het agrarisch landschap, en de bebouwing van het dorp.

Hagen & beplanting

Het aanplanten van hagen, meestal in de vorm van beukenhagen, zorgt voor een meer uniform straatbeeld en voor samenhang tussen de verschillende bouwvolumes. Hagen hebben meerdere functies te vervullen. In de eerste plaats dienen ze als erfafscheiding, als begrenzing van het eigen terrein. Als gevolg daarvan vormen hagen de overgang tussen het privé-gebied (het erf) en de openbare ruimte (de straat). Hagen worden ook geplant op de erfgrans langs de straat, vaak voorzien van een poort die leidt naar de voordeur. Omdat dit bij meerdere boerderijen terugkeert kan het als een karakteristiek element worden beschouwd dat zorgt voor samenhang tussen de bebouwing. En niet in de laatste plaats is het een groen element dat dient ter verfraaiing van het erf.

Door het aanplanten van hagen wordt voorkomen dat iedereen zijn eigen erfafscheiding plaatst. Als gevolg hiervan zou door versnippering

^ situatie: collectief groen

^ wonen op het erf

4. GEREEDSCHAP

een rommelig geheel ontstaan en dat kan door deze redelijk eenvoudige ingreep worden voorkomen.

De garage als schuur

In de boerderijbouw was het werkgedeelte belangrijker dan het woonhuis. Daarnaast waren er schuren op het erf en allerlei vormen en voor allerlei doeleinden. Mensen hebben behoefte aan een garage voor de stalling van hun auto en aan steeds meer extra opslagruimte. Onterecht wordt dit vaak door architecten als een noodzakelijk kwaad gezien, terwijl het juist een verrijking van de ontwerpopgave kan betekenen. Met de situering van het woonhuis en de bijgebouwen kan het erf ingericht worden waarbij bijgebouwen nadrukkelijk achter de woningen staan. Het is ook mogelijk dat dergelijke bebouwing zoveel mogelijk gegroepeerd wordt onder een gezamenlijk dak.

Uitbreidingen

Het huis is nooit af en daar dient door de architect rekening mee te worden gehouden door in het ontwerp alvast na te denken hoe toekomstige uitbreidingen zouden kunnen worden gerealiseerd. Daarbij moet er vanuit gegaan worden dat uitbreidingen plaats hebben achter de woningen en binnen de zij- of kopgevels van de woning.

^ boerderij met rieten kap + dakcapellen + lage gootlijn

4. GEREEDSCHAP

Dakvormen

Verhouding gevel – kap: hoogte gootlijn

Kenmerkend voor bestaande boerderijen is de tamelijk laag gelegen gootlijn. In het aanzicht betekent dit dat het dakvlak verhoudingsgewijs veel groter is dan het gevelvlak: het zware dakvolume rust op een relatief lage onderbouw. De vorm van het dak en de hoogte van de gootlijn zijn zodanig op elkaar betrokken dat bij verdere planvorming zorgvuldig onderzoek nodig is om deze betrekking tussen dakvorm en hoogte van gootlijn te bepalen. Ons is gebleken dat bij bepaalde vormen van daken een gootlijn boven de drie of vier meter de verhoudingen kan verstoren. De bebouwing wordt niet langer als landelijk of 'boerderijachtig' ervaren, maar als een meer stedelijk bouwvolume. Dit dient vermeden te worden.

Knikken dak

Omdat men vaak op de eerste verdieping liever geen schuine wand heeft, bijvoorbeeld in verband met het plaatsen van meubilair, bestaat de mogelijkheid om het dakvlak te knikken zodat deze doorloopt in het verlengde van het gevelvlak. Uitsparingen in dit vlak om raampartijen te plaatsen zorgen ervoor dat er ten opzichte van het interieur geen ruimtelijke concessies hoeven te worden gedaan, terwijl de verhouding gevel – dakvlak toch in orde blijft.

Vorm

Alle boerderijen zijn voorzien van een kap, meestal een zadeldak waarbij de kopse kanten zijn afgeschuind. De afgeschuinde delen (wolfseinden

genaamd) kunnen ook als kenmerkend worden gezien voor de boerderijbouw en worden tegenwoordig dan ook veelvuldig toegepast bij nieuwbouw vanwege hun nostalgische uitstraling. Gecombineerd met andere dakvormen leveren deze in het totale straatbeeld ook een gedifferentieerd daklandschap op.

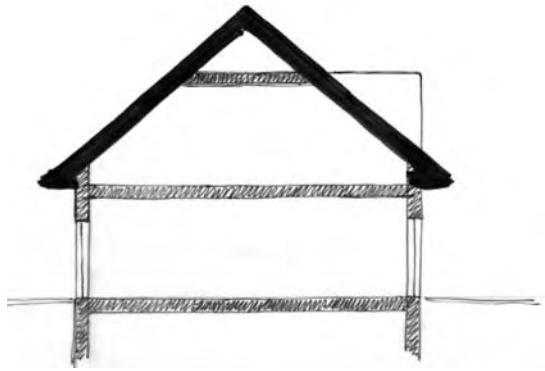
Eigentijdse vertaling

Wil men een stap verder gaan, dan kan men ook zoeken naar een meer eigentijdse vertaling van het dak. Deze oplossing kan gezocht worden door zowel met materiaal als met vorm te experimenteren. De hier getoonde referentievoorbeelden dienen hierbij als een mogelijke bron van inspiratie. Het dak kan meer expressie krijgen, door het op meerdere plaatsen te knikken of te vouwen.

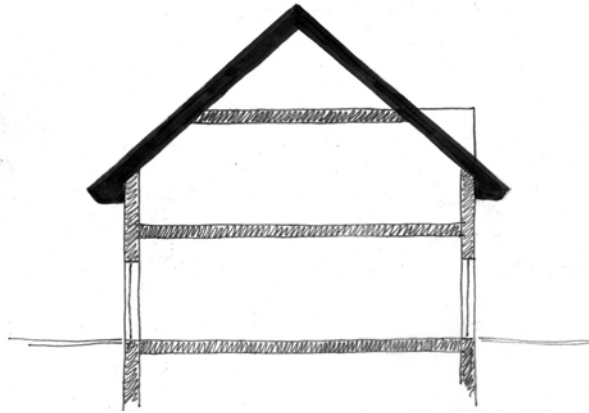
Wanneer zowel het dak als de gevel in hetzelfde materiaal worden uitgevoerd kan het gebouw meer sculpturale zeggingskracht krijgen en daarmee, misschien nog wel meer als voorheen in de boerderijbouw het geval was, als object in het landschap gaan fungeren.

Dakbedekking

Bij meer geplooid dakvormen is het bedekken van het dak met riet aan te bevelen. Het riet is eenvoudig te snijden in de gewenste vorm en vormt zich daardoor beter naar het gemodificeerde vlak. Als vuistregel kan worden gehanteerd dat een dak uitgevoerd in riet 25% meer kost dan een dak met gebakken pannen. Ook andere dakbedekkingsmaterialen als gepatineerd zink, leien, hout en dergelijke kunnen worden toegepast.

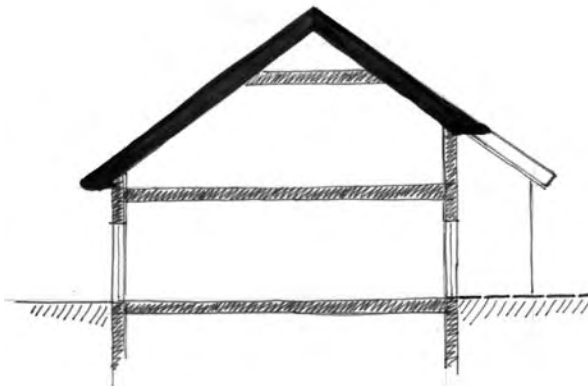
^ hoogte gootlijn: 3m

4m

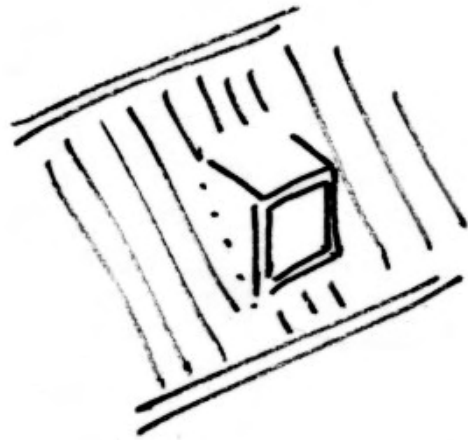

4,5m

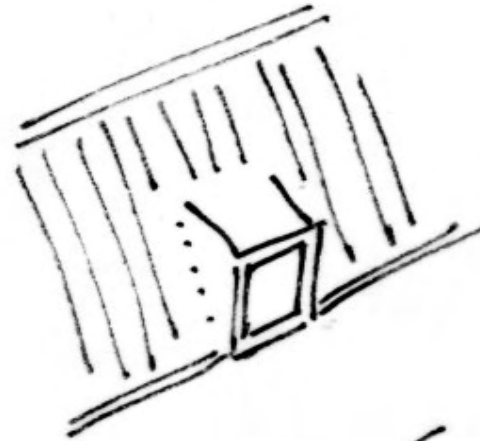

^ verschillende hoogte gootlijn voor- en achtergevel

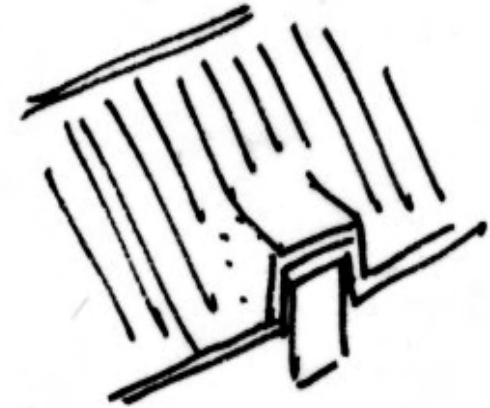
4. GEREEDSCHAP

3m

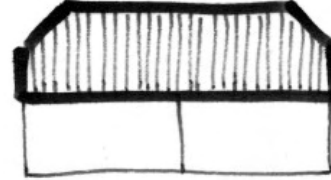
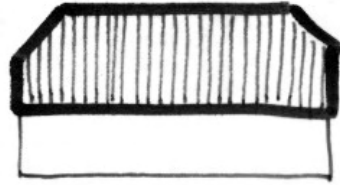
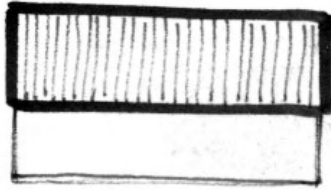

4m

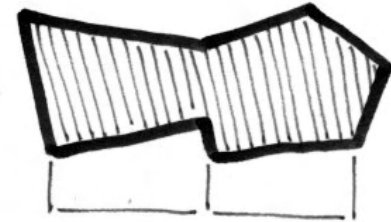
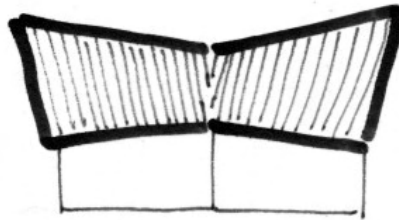
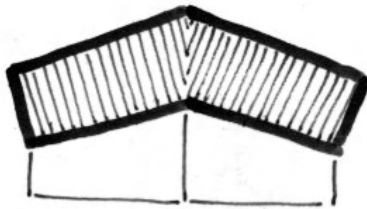

4,5m

^ plaatsing dakkapel bij lage gootlijn

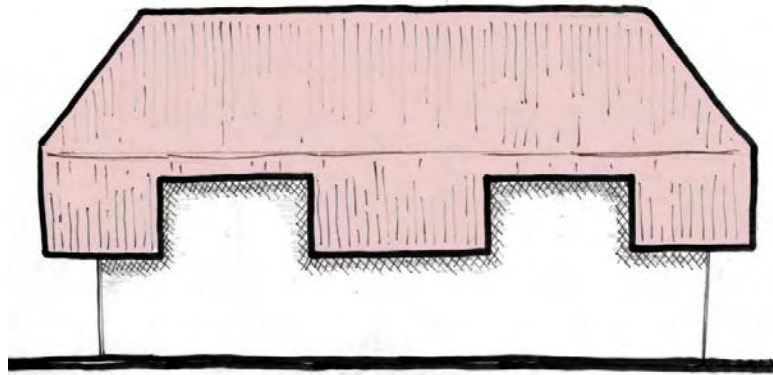

^ studie dakvormen: vorm benadrukt collectiviteit

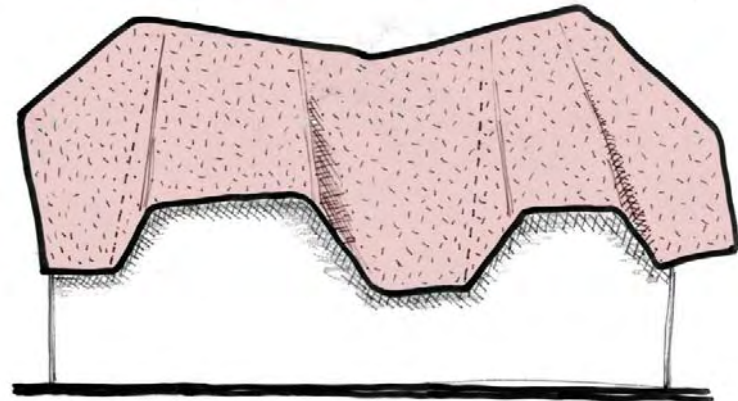

^ studie dakvormen: vorm benadrukt collectiviteit en individualiteit

4. GEREEDSCHAP

^ geknikte dakvorm

^ geplooiide dakvorm

3m

4m

4,5m

3m

4m

4,5m

^ studie dakvormen met verschillende hoogte gootlijn

4. GEREEDSCHAP

3m

4m

4,5m

3m

4m

4,5m

3m

4m

4,5m

^ studie dakvormen: straatbeeld met zadeldaken

4. GEREEDSCHAP

^ studie dakvormen: straatbeeld met wolfseinden

^ dakkapel

^ bloembak

^ muizentanden

^ kruisverband

^ levensboom

^ muuranker

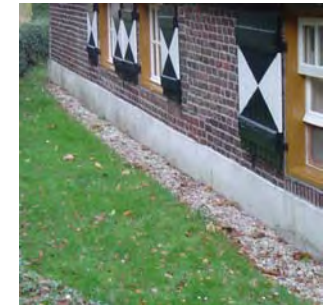
^ raam + luiken

^ staldeuren

^ boerenvlecht

^ plint + kiezel

^ haagbeuk

^ rieten kap

^ kopgeveltekst

^ schoorsteen

^ wolfseind

4. GEREEDSCHAP

Detaillering & elementen

Overgangen in materiaal

Om te komen tot een eigentijdse vertaling van de boerderijbouw is een zorgvuldige detaillering van groot belang, die tot uitdrukking komt in de overgangen tussen bouwelementen en materialen.

Zo zien we bijvoorbeeld de overgang van straat naar erf terug in de verschillende soorten bestrating en begeleidende beukenhagen. Ook de overgang van het erf naar de gevel van de woning is zeer karakteristiek. Vroeger hadden boerderijen geen dakgoot en liep het regenwater gewoon van het dak. Om opspattend hemelwater tegen de gevel te voorkomen werd het onderste gedeelte van de bakstenen gevel vaak voorzien van een gecementeerde plint. Verder werd de boerderij ingebed in een kiezelstrook waardoor het hemelwater door de grond werd opgenomen. In verband met de watertoets is het wenselijk om de opvang van dakvlakwater te realiseren in dergelijke grindstroken rondom het huis. Tenslotte zijn er nog verbijzonderingen in het metselwerk zoals muizentanden die de overgang tussen dak en gevel vormen of boerenvlechtwerk die kopgevels sieren. Het is de bedoeling dat dergelijke verbijzonderingen op een meer eigentijdse wijze worden vormgegeven om zo uitdrukking te geven aan de rijke traditie van detailleren van de boerderijbouw.

Dakelementen: dakkapellen + hemelwaterafvoer + schoorstenen

Goten, dakkapellen en schoorstenen maken een essentieel onderdeel uit van het dakvlak en hun zeggingskracht mag niet onderschat worden. Zij

kunnen, mits goed gemaakt, een huis karakter geven. Het gebruik van goedkoop ogende plaatmaterialen zoals trespa dient te worden vermeden. Omdat boerderijen van oorsprong geen dakkapellen hebben, is het alleen aan de achterzijde toegestaan dakkapellen toe te passen.

Materialisatie

Het gebruik van 'aardse' materialen (baksteen, gebakken pan, riet, hout en natuursteen) zorgt voor meer verbondenheid met de plek en het landschap. Dit versterkt de ervaring van het landelijk wonen.

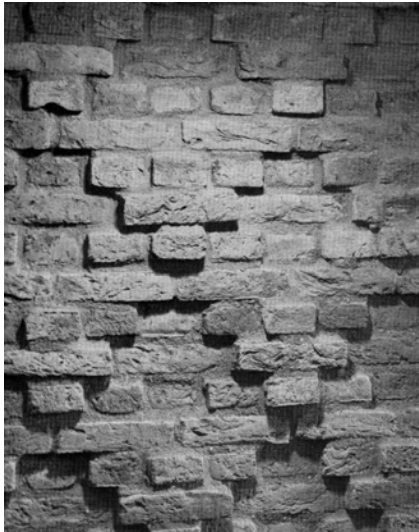
Gevelmetselwerk

Boerderijen zijn veelal opgebouwd uit bakstenen steense muren in kruisverband gemetseld. Daarom is het gewenst om in een bepaald verband te metselen en niet te kiezen voor wildverband.

Siermetselwerk kan een verrijking betekenen voor het metselwerk. Denk hierbij bijvoorbeeld aan muizentanden of boerenvlechten die kopgevels sieren. Beter is wanneer naar meer eigentijdse vertalingen wordt gezocht in de toepassing van baksteen. Nieuwe producten in baksteen kunnen extra verbijzonderingen in het metselwerk tot stand brengen.

Deuren

Deuren zijn van hout en voordeuren zijn traditioneel met een levensboom voorzien. Grote garagedeuren dienen bij voorkeur als houten poortdeuren te worden uitgevoerd. Zo herinneren zij aan de oude staldeuren van de boerderij. Door een gemetselde korfboog in het metselwerk toe te passen wordt dit versterkt.

^ kruisverband in reliëf

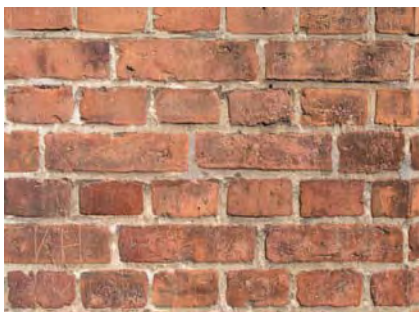
^ misbaksels gemetseld

^ kiezel + gecementeerde plint

^ verbijzonderd metselwerk

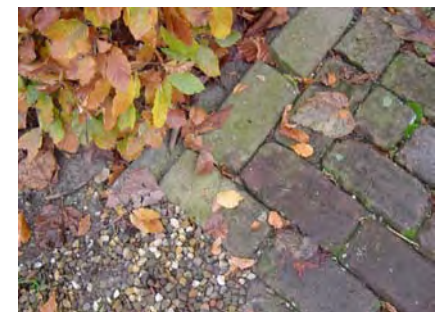
^ baksteen in kruisverband

^ riet + gebakken pannen

^ hout

^ kiezel + gebakken klinkers

4. GEREEDSCHAP

^ boerderij

^ slechte vertaling

^ mogelijke vertaling

^ mogelijke vertaling

^ boerderij

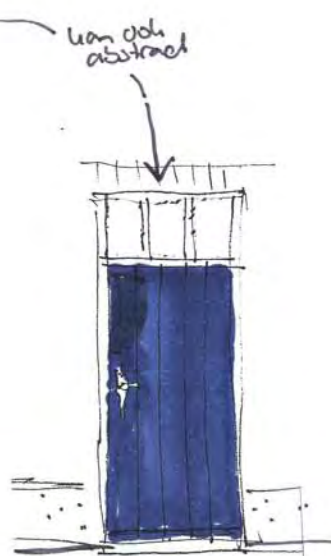
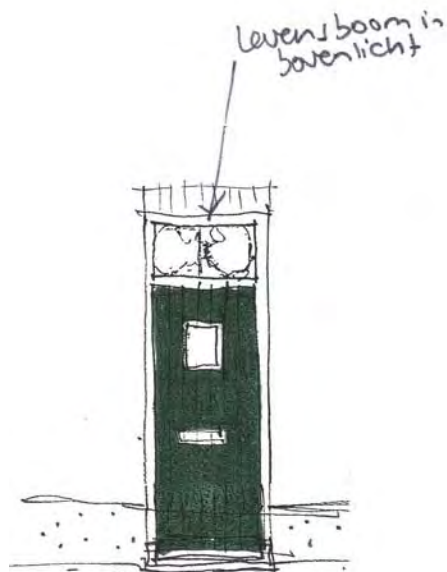
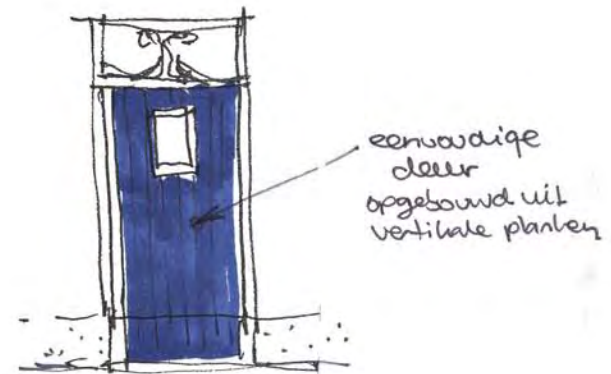
^ slechte vertaling

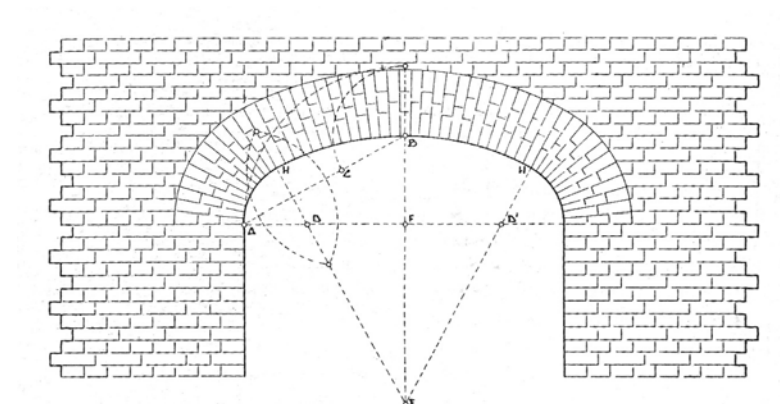
^ slechte vertaling

^ mogelijke vertaling

4. GEREEDSCHAP

- ^ houten poortdeuren voor garage + gemetselde korfboog
- < houten deur + bovenlicht

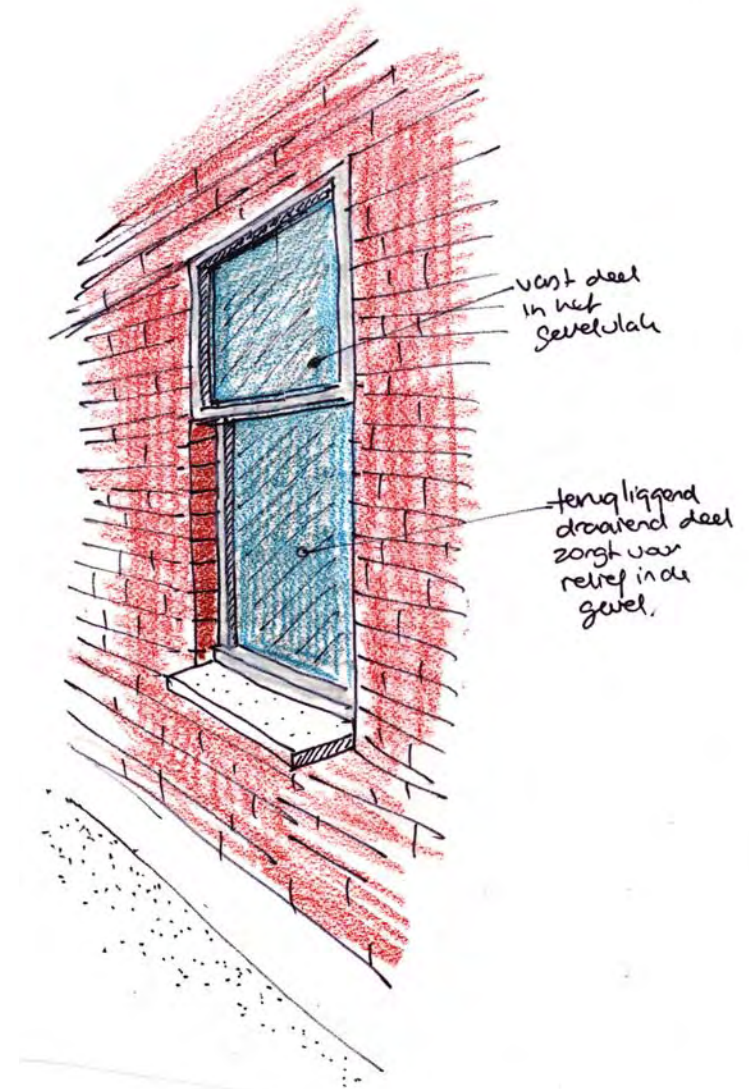
4. GEREEDSCHAP

Ramen

Ramen kennen van oorsprong een geleding met een bovengedeelte dat minder diep in de gevel ligt en een dieper gelegen deel dat naar boven kon worden geschoven om het raam te openen. Probeer dit reliëf in de gevel terug te laten komen, bij voorkeur op een eigentijdse manier.

Luiken

Traditioneel zijn boerderijen voorzien van luiken naast de ramen. Nieuwe toepassingsmogelijkheden zoals bijvoorbeeld schuifluiken kunnen in analogie met de boerderijbouw voor meer expressie in het gevelvlak zorgen.

< houten luiken met zandlopermotief beschilderd (karakteristiek voor Gemert)

^ principe raamkozijn

^ boerderij

^ mogelijke vertaling (exterieur)

^ mogelijke vertaling (interieur)

4. GEREEDSCHAP

^ moderne houten schuifluiken

^ draaibare koperen luiken

5. PROCES

Hoe nu verder?

Na het samenstellen van de gereedchapskist moet de opgave, het bouwen aan de dorpsranden, nog beginnen. Een opgave waar toekomstige bouwers en Gemeente een zo maximaal mogelijk resultaat tot stand willen brengen. Een resultaat waar de doelstellingen van de bewoners, een huis naar hun gading, en de doelstellingen van de gemeente, een huis dat het beeld van de dorpsranden verrijkt, in een evenwichtige verhouding tot elkaar staan.

Naar ons idee is daarbij een helder, aangenaam en effectief proces onontbeerlijk. Een proces waar aan belangen van partijen recht wordt gedaan. Een proces waar bewoners en architecten met steun en begeleiding van de Gemeente, waarvoor zij iemand aan zal stellen, gestimuleerd, gemotiveerd en geënthousiasmeerd worden, op een open wijze met elkaar communiceren en oog hebben voor elkaars belangen en bedoelingen, zodat het gewenste resultaat kan worden bewerkstelligd. In dat proces onderscheiden we de volgende stappen:

- Loting
- Architectenkeuze
- Ontwerp
- Bouw & beheer

Loting

De mogelijkheid voor het bouwen aan de dorpsranden is verkregen onder de voorwaarden dat er bebouwing komt, met zorg en aandacht voor de beeldkwaliteit. Er is voor gekozen dat die beeldkwaliteit tezamen

met het stedenbouwkundig plan geworteld is in de regio op basis van landschappelijke, stedenbouwkundige en architectonische kenmerken van die regio. Daarom is er een gereedchapskist ontwikkeld.

In de gereedchapskist wordt expliciet de nadruk gelegd op wat wij de dragers van het plan hebben genoemd: het wonen op het erf en de dakvormen. Om tot de gewenste beeldkwaliteit te komen dient hier zorgvuldig mee te worden omgesprongen. Het zoeken naar eigentijdse vertalingen van de boerderijbouw verdient daarbij sterk de voorkeur.

Voor dat bewoners zich inschrijven om deel te nemen aan de loting dient bij hen duidelijk te zijn dat zij zich moeten conformeren aan de doelstellingen van de gemeente en zich dienen te houden aan de opgave zoals die in deze gereedchapskist is uiteengezet. Het is aan te bevelen om hiervoor een passage in de lotingsakte of optieovereenkomst voor de grond op te nemen. Om dit duidelijk te maken aan kandidaat inschrijvers zal vooraf aan de inschrijving voor de loting een informatieavond worden gehouden waar de inhoud van de gereedchapskist zal worden gepresenteerd met bijzondere aandacht voor het deel dat betrekking heeft op de dragers van het plan. De gereedchapskist is op die avond ook in document-vorm beschikbaar.

Architectenkeuze

Per project, bestaande uit maximaal twaalf woningen, zal een avond georganiseerd worden waar architecten nadat zij kennis genomen hebben van de gereedchapskist zich presenteren hoe zij de opgave tegemoet zullen treden. Bewoners en Gemeente stellen gezamenlijk een

5. PROCES

lijst op van uit te nodigen architecten voor die avond. Bewoners kiezen (per bouwblok) een architect uit een van de architecten die zich op de avond gepresenteerd hebben.

Ontwerp

Het definitief ontwerp zal onder begeleiding van de Gemeente in drie stappen, de stap van het schetsidee, de stap van het voorlopig ontwerp, de stap van het definitief ontwerp, tot stand komen. Bij elke stap zal een workshop gehouden worden waar alle bewoners en architecten bij aanwezig zijn.

Bij de stap van het schetsidee worden de uitgangspunten gepresenteerd voor de bebouwing; modern of traditioneel en suggesties gedaan voor de ordening van het erf en de bebouwing op het erf, de massaopbouw en de dakvorm. Verdere ideeën die zich al gevormd hebben, kunnen ook gepresenteerd worden. De basisvorm van de bebouwing dient met schetsen en een eenvoudige werk-maquette gepresenteerd te worden zodat deze in de situatiemaquette geplaatst kan worden.

In de stap van het voorlopig ontwerp komen plattegronden en gevels aan bod en worden uitgangspunten gepresenteerd voor detaillering en materialisering. Deze worden bij de stap van het definitief ontwerp in een definitieve vorm voorgesteld en gepresenteerd. Daarbij kan de detaillering en materialisering zich beperken tot de beeldbepalende elementen. Bij het definitief ontwerp zullen de inrichting en afscheidingen van het erf ook onderdeel moeten zijn van de voorstellen voor detaillering en materialisering.

Bouw & beheer

Gedurende het proces kunnen de bewoners een vereniging oprichten die met name bedoeld is voor het beheer van de inrichting van het erf, de erfafscheidingen en bepaalde aspecten van de bebouwing, zoals kleurgebruik. Ook in de toekomst blijft het beeld van de inrichting van het erf en de afscheidingen van de privé-ruimte naar de openbare ruimte sterk mede bepalend voor de beeldkwaliteit van die openbare ruimte. Voor de bebouwing gaat het daarbij vooral om kleurstellingen.

Deze vereniging kan ook de bemoeienissen en het overleg met de Gemeente regelen inzake de inrichting van de directe woonomgeving en mogelijk het beheer daarvan. Verder biedt zo'n vereniging de mogelijkheid om gezamenlijk bijvoorbeeld materialen en andere diensten bijvoorbeeld van aannemers in te kopen.

Pilot-project

We denken dat het zinvol is om de aanpak en de voorgestelde procesgang in het eerste komende project volgens de hier voorgestelde methode uit te voeren, dat vervolgens te evalueren en zo nodig bij te stellen. Het gaat dan zowel om de procesgang en de werking van het middel gereedschapskist. Een dergelijk pilot-project kan helpen in het vervolgtraject om bewoners en architecten verder te enthousiasmeren en een effectieve planvorming te bevorderen.

Literatuur

Ancker, H. van den (2001)

Het land van Gemert-Bakel: in twee aardkundige fietsroutes

Gemert: Uitgeverij Op Lemen Voeten i.s.m. Gemeente Gemert-Bakel

Cruyningen, P. van, J. Goudeau, F. Grovestins, A. Viersen, J. van Zuijlen (2003),

Het Boerderijenboek

Zwolle: Waanders Uitgevers i.s.m. Stichting Historisch Boerderij-Onderzoek

Habets, A., T. Hajonides, S. Schuit (2004),

Dorp als daad: bouwstenen voor dorpen van het oosten

Arnhem: Uitgeverij Blauwdruk i.s.m. stichting Undercover

Koerse, W. (1995),

Architectuur is niet interessant: Willem Koerse in gesprek met Bob van Reeth

Antwerpen: Hadewijch

Olst, E. van, red. (1988),

Landelijke bouwkunst Noord-Brabant

Arnhem: Stichting Historisch Boerderij-Onderzoek

Timmers, J., W. van de Vossenberg, R. van den Broek (2003),

Boerderijen kijken in Gemert-Bakel

Gemert: Heemkundekring De Kommanderij i.s.m. VVV Heerlyck Gemert-Bakel

APPENDIX

REFERENTIEBEELDEN EIGENTIJDSE VERTALINGEN

*Van boerderijen, ontginningswoningen en
herenhuizen: historisch geïnspireerd bouwen*

Welstandsnota Gemeente Gemert-Bakel

‘Realiteit in architectuur betekent het definiëren van de wereld om ons heen; het geven van een blijvende kwaliteit die kan dienen als referentie voor de maatschappij.’

Rafael Moneo (architect)

Inhoudsopgave

Inleiding	4-5
DEEL 1	
Visie: van boerderijen en herenhuizen	6-8
DEEL 2	
Algemene ontwerprichtlijnen	8
DEEL 3	
1. Achtergrond	9
1.1 Bebouwing en typologie van het binnengebied	9
1.2 Bebouwing en typologie van het buitengebied	9
1.3 De oude gehuchten of buurtschappen	9
2. De welstandszonering	9
Zone 1 cultuurhistorische gebieden	10
Zone 2 karakteristieke gebieden	10
Zone 3 welstandsvrije gebieden	10
2.2 Toepassing van de welstandsniveaus	10
DEEL 4	11
Objectgerichte ontwerprichtlijnen	11
DEEL 5	
Sneltoetscriteria	12
DEEL 6	
Welstand verbeeld	13
BIJLAGEN	

Inleiding

De welstandsnota *Van boerderijen, ontginningswoningen en herenhuizen: historisch geïnspireerd bouwen* beschrijft en analyseert de architectonische en ruimtelijke kwaliteit in de gemeente Gemert-Bakel. De nota bemoeit zich nadrukkelijk met dat deel van de dorpen en gehuchten dat van ons allemaal is: de vloer en de wanden van de centra, de gehuchten en het buitengebied. Hier is de cultuurhistorie nog volop aanwezig en herkenbaar. In de centra staan de oude gebouwen met hun fraaie gevels, in de gehuchten liggen de boerderijen schijnbaar willekeurig gegroepeerd aan een lint. Zij maken van de gemeente een unieke plek. Dat unieke benoemen, laten zien waar het in Bakel, Gemert en de andere kernen echt om gaat, daarover gaat deze nota.

Verleden en toekomst

De nota vertelt het verhaal van de ontwikkeling van de architectuur in de gemeente en de ontwerprichtlijnen die we daar aan kunnen ontleen. Doel is het eigene van de gemeente zoveel mogelijk te behouden, te versterken en te verbeteren. De nota wil zijn lezers en gebruikers inspireren en duidelijk maken welke principes en argumenten gevolgd zijn. De nota toont zegge een toekomstbeeld, maar wel één die gebaseerd is op het oude, het vertrouwde en bekende. Want binnen het spanningsveld van groei en bloei kan het altijd beter, mooier... eigener zo u wilt, meer Gemerts, meer Bakels, meer Handels, etc.

Inspiratie uit het verleden

In de nota is veel aandacht voor cultuurhistorie. Deze is leidraad en inspiratiebron voor toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen in en om de dorpen. De nota gaat van de veronderstelling uit dat de mooiste en prettigste gebieden juist die plekken zijn waar het verleden nog zichtbaar is en ervaren kan worden. De taak is om die plekken te behouden, te ontwikkelen en daar waar mogelijk te versterken. Nieuwe ontwikkelingen in welstandszone 1 en 2 zullen net als voorheen de gewenste ruimte krijgen, maar er wordt nadrukkelijker dan voorheen gestuurd op het behoud en versterking van de cultuurhistorische kwaliteiten van het gebied.

De 3 welstandszones

De nota maakt een onderscheid tussen welstandsplichtige en welstandsvrije zones, 3 in totaal. De welstandsplichtige zone 1 en 2 kenmerken zich door cultuurhistorische of karakteristieke kwaliteiten die óf heel kwetsbaar zijn (denk aan monumentale bebouwing en kenmerkende structuren) óf die op locaties liggen die zichtbaar zijn voor veel mensen (bijvoorbeeld bij binnenkomst van de bebouwde kom of een lint van een dorp). De gemeente is er van overtuigd dat door de cultuurhistorische kwaliteiten te benoemen en te vangen in ontwerprichtlijnen de ruimtelijke kwaliteit, het welzijn en de economie gestimuleerd worden. Niet zelden wordt het welstandsregime als hinderlijk of beknellend ervaren, maar daarmee doen we welstand tekort. Heldere en duidelijke ontwerprichtlijnen die voortkomen uit de fysieke kenmerken en de aard van een gebied dragen juist bij aan de kwaliteit van wonen en leven. Niet voor niets waarderen wij de pittoreske Franse en Duitse dorpen en steden, maar vergeten daarbij dat juist deze plekken een streng welstandstoezicht kennen.

De welstandsvrije zone bestaat uit woongebieden en bedrijventerreinen waar de bebouwing minder kwetsbaar is. De bewoners en eigenaren krijgen daar de volledige zeggenschap over vormgeving en ruimtelijke kwaliteit van hun woning. Het komt er feitelijk op neer dat slechts 20% van de bebouwing binnen de welstandsplichtige zone valt.

Het buitengebied (80% van het gemeentelijke gebied) zal binnen welstandszone 2 vallen.

Let op: bestaande of nog te ontwikkelen beeldkwaliteitsplannen voor nieuwe of geplande in- of uitbreidingen dienen aan deze nota toegevoegd te worden. Deze beeldkwaliteitsplannen dienen door de raad vastgesteld te zijn. De commissie welstand kan op verzoek bouwplannen binnen het gebied toetsen aan deze beeldkwaliteitsplannen. In alle gevallen vallen deze gebieden onder welstandszone 2, tenzij anders bepaalt.

De welstandsc commissie

De welstandsc commissie vormt een belangrijk onderdeel in het streven naar behoud en versterking van de ruimtelijke en architectonische kwaliteit. Kerntaak van de commissie is immers de ruimtelijke kwaliteit te bewaken door deskundig en onafhankelijk te toetsen. En inderdaad is een oordeel over kwaliteit arbitrair, maar het dwingt ons te zeggen waarom iets niet goed of wel goed is en dat is altijd moeilijk en lastig.

Voor de welstandsvrije gebieden geldt ten aanzien van de architectuur een grote mate van toeval. Het is interessant hoe de ruimtelijke kwaliteit in deze gebieden zich de komende jaren gaat ontwikkelen en het is zinvol om dit na een tijdspanne te toetsen.

De welstandstoets

In de twee welstandszones wordt op verschillende wijze getoetst. Omdat de bebouwing en ruimte in welstandszone 1 cultuurhistorisch waardevol zijn, wordt er tot op detail getoetst. De commissie besteedt daarom ook aandacht aan de vormgeving, de materialen en de kleuren van detailleringen. Gedacht kan worden aan kozijnen, metselverbanden, ambachtelijk historisch vervaardigde detailleringen en invulling van de gevelopeningen. Juist bij historische bebouwing is de zorg voor detailleringen van cruciale betekenis voor het totaalbeeld van de oude (en jonge) kernen in het binnengebied en de oude gehuchten in het buitengebied.

In Welstandzone 2 wordt getoetst op hoofd- en deelaspecten. De commissie kijkt dan onder andere naar de situering, de vorm, de

gevelopbouw en de gevelindeling van de ingediende bouwplannen. Hiermee is het voor de commissie mogelijk de karakteristieke bebouwing te behouden en te versterken.

Bij beide welstandszones zijn enkele ontwerprichtlijnen opgenomen over erfinrichting en reclame-uitingen.

Voor de welstandsvrije zone geldt geen enkele welstandstoets. Hier is alleen nog het bestemmingsplan van kracht en de zogenaamde parapluregeling woninguitbreiding.

Speciaal voor de kleine bouwplannen zijn er de sneltoetscriteria. Deze zijn zo concreet mogelijk geformuleerd, zodat het direct duidelijk wordt of een bouwplan voldoet aan welstand. De sneltoetscriteria zijn specifiek voor een gebied of bebouwingsthema, waaronder dakkapellen, aan-en uitbouwen, voedersilo's en erfafscheidingen. De sneltoetscriteria worden door de gemeentelijke ambtenaren gebruikt, normaliter niet door de commissie welstand.

De beschreven toetsingsvorm heeft tot doel de cultuurhistorische en karakteristieke kwaliteit en diversiteit van gebouwd Gemert-Bakel te behouden, te ontwikkelen en te versterken. De nota en welstandstoets beogen de ontwerper en initiatiefnemer inzicht en richtlijnen te geven om in de geest van de ruimtelijke en architectonische visie te ontwerpen.

DEEL 1

Visie

Van boerderijen en herenhuizen

Historisch geïnspireerd bouwen heeft de toekomst

Stelt u zich voor. U slentert over het Ridderplein en door de Kerkstraat in Gemert. De winkels staan uitnodigend open en de gevels van de herenhuizen aan het oude lint liggen er fraai bij. Ja, Gemert is mooi. Het is alleen wel jammer dat aan het lint van die grote betonnen gebouwen staan. Wezensvreemd liggen de lelijke kolossen tussen de verfijnde gevels van ver voor de oorlog. Ga maar na, het materiaal is anders, de verhouding wijkt af, de voorgevelrooilijn en het gevelbeeld zijn er niet beter op geworden en het ergste is wel dat de stijl totaal niet passend is. Ja, radicale architectuur was in de jaren vijftig, zestig en zeventig in, maar nu zitten we er toch maar mooi mee.

Lelijke gebouwen tussen oude gevels. Nieuwstraat Gemert

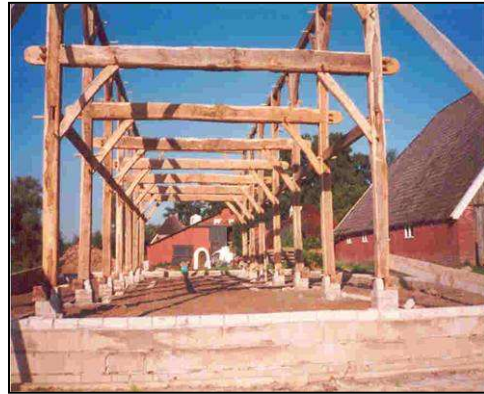
In stijlafwijkende bebouwing op het Ridderplein in Gemert

Misschien nog wel het meest storend is dat de bouwwerken op geen enkele wijze aansluiten op wat in deze regio gebouwd werd. Platte daken treffen we hier van oorsprong nauwelijks aan en het stapelen van woningen, de flat, gebeurde hier al helemaal niet. Nee, wat hier gebouwd werd waren boerderijen, enkele molens, een kasteel, sobere ontginningswoningen en in latere welvarende tijden herenhuizen. Opgebouwd met de materialen die de natuur en ondergrond bood en inspeland op het klimaat, ontstonden eenvoudige bouwsels die we het agrarische huis kunnen noemen.

In het prehistorische dorp in Eindhoven staan enkele gereconstrueerde exemplaren daarvan. In het buitengebied treffen we nog her en der de zogenaamde hallenhuizen aan. Zo'n agrarisch huis bestond voornamelijk uit een dak waaronder de dieren en mensen konden schuilen en elkaars warmte konden benutten. De gevels waren aan de lange zijde

Het principe van de agrarische hut. Het houten gebint schraagt het dak.

laag en eenvoudig. Ook de topgevel werd omwille van kostenbesparing laag en eenvoudig gehouden.

Vanaf de late achttiende en negentiende eeuw, toen de welvaart toenam en andere niet agrarische beroepen hun intrede deden in de regio, ontstonden andere typen huizen. Meer ornament, meer en grotere ramen en vooral, hogere en grotere gevels. Het herenhuis was geboren. De arts, de notaris en de bestuurders van het dorp bevolkten de moderne riante woningen. We zouden kunnen spreken van het

edele huis.

En zo ontstond er aan het lint een gevarieerd gevelbeeld van lage en hoge bebouwing. Ondanks de grote variatie in verhoudingen, maatvoering, daktypen en situering van de gebouwen oogt de georganiseerde wanorde heden ten dage prettig, sfeervol, logisch en vooral heel vertrouwd. Waarom passen die betonnen kolossen van na de oorlog dan niet tussen de gevels? Ze bevestigen immers de regel van gevarieerd bouwen. Dat is waar, maar ze wijken op één heel belangrijk punt af: de stijl. Afbreken zou daarom geen slecht idee zijn. En laten we dan een passend gebouw ertussen zetten, iets wat in stijl aansluit bij de

oude bebouwing. Maar hoe sluit je aan bij de oude bebouwing? Het

eenvoudigste is dat terug te bouwen wat er ooit gestaan heeft of er naar te verwijzen. Een andere mogelijkheid is goed naar de omgeving te kijken en het nieuwe gebouw daarop aan te laten sluiten. Bedoeld wordt de schaal- en maatelementen, alsmede de materiaal- en kleurkarakteristieken van de bestaande bebouwing terug te brengen in de nieuwe gebouwen. De gemeente Gemert-Bakel pleit ervoor om de oude linten in het binnengebied en buitengebied zo goed als mogelijk te herstellen of op z'n minst te versterken. Daarom geldt voor die gebieden dat er historisch geïnspireerd gebouwd moet worden.

Herenhuis aan het lint. Het oude gemeentehuis uit 1877 in Bakel

Een voorbeeld van historisch geïnspireerd bouwen staat in Beek en Donk. Het complex heet "De Zeven Zusters" en is van Friso Woudstra architectenbureau. Er is hier gekozen voor een traditionele interpretatie.

Dat vinden mensen immers mooi en het voorkomt de miskleunen die in de afgelopen zestig jaar zijn gebouwd. Belangrijkste is dat mensen weer leren hun eigen woning te bouwen door gereedschap aan te bieden dat vertrouwd en bekend is. Uit het principe van het agrarische huis kan een nieuw huis groeien. Een huis dat zich een houding geeft in zijn omgeving. Een huis met karakter, maar wel een Bakels, een Gemerts of Millus karakter. Sommigen zullen er voor kiezen alles zo historisch mogelijk terug te bouwen, anderen zullen voor een eigentijdse vertaling kiezen. En een enkeling zal wellicht voor grensverleggende architectuur kiezen. Die ruimte moet er altijd blijven, mits gedragen door goede argumenten. Noem het dorpsverfraaiing of decorbouw, punt blijft dat we behoeften hebben aan ankerpunten, vertrouwde plekken waar we kunnen schuilen. Het vertrouwde agrarische of edele huis biedt daarvoor in de huidige snelle tijd de beste garantie.

Eigentijdse “boerderij” nabij Veghel/Mariaheide van het architectenbureau Leenders.

DEEL 2

Algemene ontwerprichtlijnen

Algemene ontwerprichtlijnen vormen een basis die opgebouwd zijn uit een aantal criteria die essentieel zijn voor een goed ontwerp. De algemene welstandscriteria liggen ten grondslag aan elke planbeoordeling. De algemene criteria bestaan uit een uiteenzetting van algemene architectonische begrippen en aspecten waarmee kwaliteit (of het gebrek aan kwaliteit) kan worden omschreven.

De algemene welstandscriteria zijn van belang indien het voorliggende ontwerp niet voldoet aan de gebiedsgerichte criteria, maar wel een hoge kwaliteit kent. De commissie kan dan het college van B&W adviseren om af te wijken van de gebiedsgerichte criteria en het plan te toetsen aan de algemene criteria van welstand.

DEEL 3

Gebiedsgerichte ontwerprichtlijnen

3.1 Bebouwing en typologie van het binnengebied

Typologie van de kernen of kerkdorpen

Het binnengebied van de gemeente Gemert-Bakel bestaat uit een zevental kernen of kerkdorpen, te weten:

- Bakel
- De Mortel
- De Rips
- Elsendorp
- Gemert
- Handel
- Milheeze

De kernen hebben ieder hun eigen specifieke ontstaansgeschiedenis, ontwikkeling en groei. De oudste kernen zijn de dorpen Bakel, De Mortel, Gemert, Handel en Milheeze. Nieuwere plaatsen zijn de dorpen in de jonge ontginningsgebieden De Rips en Elsendorp. De fysieke kenmerken en historische ontwikkeling van de dorpen is mede bepaald door het type landschap. Algemeen kan gesteld worden dat de oude dorpen in de occupatiezone sikkelvormig langs de westelijke en zuidelijke gemeentegrens liggen. Een uitvoerige beschrijving van de fysieke kenmerken en historische ontwikkeling wordt beschreven in het *Beeldkwaliteitsplan De Kernen van de gemeente Gemert-Bakel*.

3.2 Bebouwing en typologie van het buitengebied

Typologie van het landschap

Het landelijk gebied, of het buitengebied, van de gemeente Gemert-Bakel wordt gekarakteriseerd door het landschap, en de bebouwing en de natuur daarin. Dit landschap heeft een eeuwenoude ontstaansgeschiedenis. Een groot aantal sporen van deze geschiedenis zijn – ondanks de economische druk op het landelijke gebied – nog bewaard gebleven of in potentie nog aanwezig, zoals

de boerderijen die nog om een oude akker heen liggen of de landgoederen uit het begin van de twintigste eeuw in de eerste heideontginningsgebieden.

Het gehele grondgebied van de gemeente is op te delen in vijf te onderscheiden gebieden, te weten het beekdalgebied, de occupatiezone, het landgoederengebied/de eerste heideontginningen, de jonge heideontginningen en de Landbouw Ontwikkelingsgebieden (LOG). Alle kernen liggen in de occupatiezone (Gemert, Bakel, Handel, de Mortel en Milheeze) en in de jonge heideontginningen (Elsendorp en de Rips). De gebiedsindeling en specifieke kenmerken van de verschillende landschapstypen worden verder toegelicht in het *Beeldkwaliteitplan Buitengebied Gemert-Bakel*. Het beeldkwaliteitplan is direct gekoppeld aan het bestemmingsplan Buitengebied van 2006.

De oude gehuchten of buurtschappen

Binnen de gemeentegrenzen van Gemert-Bakel liggen een zeventiental oude gehuchten of buurtschappen. De gehuchten ontstonden als agrarische nederzetting en hebben een eeuwenlange geschiedenis. De geschiedenis is nog duidelijk terug te zien in de oude wegenstructuren, de soms nog aanwezige fijnmazige verkaveling, de bolle akkers en de situering van de bebouwing. Het grootste deel van de bebouwing dateert uit de negentiende eeuw en vroege twintigste eeuw en bestaat uit meerdere soorten typen boerderijen. Daarom zijn als uitwerking van het *Beeldkwaliteitplan Landelijk Gebied Gemert-Bakel* losse beeldkwaliteitplannen voor de bebouwingsclusters opgesteld. Omdat de gehuchten allemaal hun eigen ontstaansgeschiedenis hebben, worden er beeldkwaliteitplannen opgesteld waarin naast een nauwkeurige beschrijving en ruimtelijke onderbouwing ook specifieke ontwerprichtlijnen worden opgesteld. De beeldkwaliteitplannen voor de bebouwingsclusters worden als bijlage bij het Beeldkwaliteitsplan Buitengebied toegevoegd.

3.3 De welstandszonering

Welstandszones

De gemeente is opgedeeld in drie welstandszones.

Zone 1

De gebieden die in welstandszone 1 vallen zijn van cruciale betekenis voor het totaalbeeld van de oude (en jonge) kernen in het binnengebied en de oude gehuchten in het buitengebied.

Wat is een kenmerk van een cultuurhistorisch waardevol gebied? Het kan zijn dat meerdere gave en kenmerkende of karakteristieke gebouwen op een bijzondere wijze aan een bijzondere open ruimte in het binnengebied liggen of dat een groep (historische) boerderijen in een lint in een oud agrarisch cultuurlandschap staan. Goede voorbeelden zijn het Ridderplein in Gemert waar het kasteel, het gemeentehuis en enkele oude panden een bijzonder ensemble vormen of de oude gehuchten in het buitengebied zoals de boerderijen in Boekent of Esp. De bebouwing binnen de zone dateert overwegend van voor 1930 en maakt onderdeel uit van een historisch of bijzonder ensemble. Niet zelden zijn de individuele panden fraai gedetailleerd, voorzien van decoratieve elementen en verkeren nog in gave staat.

Om het karakter van het buitengebied te behouden en te versterken zijn er voor de verschillende landschapstypes richtlijnen voor nieuw- en verbouw opgesteld. Deze zijn terug te vinden in het Beeldkwaliteitplan Buitengebied. Deze richtlijnen vormen de basis voor de welstandstoetsing.

Zone 1 wordt ook toegekend aan nieuw te ontwikkelen gebieden waarvoor een hoog ambitieniveau is vastgelegd in het stedenbouwkundigplan of het beeldkwaliteitplan.

Welstandszone 1

1. Cultuurhistorische dorpsgebieden
2. Cultuurhistorische gehuchten

Zone 2

De gebieden die in welstandszone 2 vallen zijn door hun bebouwing en ruimtelijke kwaliteit kenmerkend of karakteristiek voor het binnengebied. Men zou het cultuurhistorische uitloopgebieden kunnen noemen. Daarmee worden de meest coherente woon- werk- en leefomgevingen bedoeld, zoals buurt- en ontsluitingwegen, de dorpsranden en waardevolle woonbuurten. Overwegend dateert de bebouwing van na 1930 en is gelegen in een karakteristiek ensemble.

Cultuurhistorisch hebben de gebieden een minder grote betekenis of verkeren in minder gave staat. Voorbeelden van deze gebieden zijn het Sint Gerardusplein in Gemert, dat gekenmerkt wordt door karakteristieke bebouwing uit de jaren vijftig en een kwalitatief waardevolle ruimte en structuur.

Geplande in- of uitbreidingen met een eigen, door de gemeenteraad vastgesteld beeldkwaliteitsplan vallen onder welstandszone 2, tenzij anders bepaald.

Welstandszone 2

1. karakteristieke dorpsgebieden
2. buitengebied algemeen
3. karakteristieke gehuchten
4. gebiedsgerichte beeldkwaliteitsplannen

Zone 3

De gebieden die in welstandszone 3 liggen, worden niet getoetst aan redelijke eisen van welstand. Deze gebieden zijn dus welstandsvrij.

3.4 Toepassing van de welstandsniveaus

In het hierna volgende schema is de opbouw van de welstandsniveaus te zien. Om het gebruikersgemak van de nota te vergroten zijn de ontwerprichtlijnen in een beredeneerde volgorde geplaatst. Deze volgen de route van hoofd- naar bijzaak. Hoe strenger de toets, hoe meer er op detail door de Commissie Welstand getoetst zal worden. In de figuur hieronder en in de ontwerprichtlijnen spreken we ook wel over hoofd- deel- en detailspecten. Bij de hoofdaspecten wordt gekeken naar

situering, schaal, maat, verhouding, vormgeving en materialisering van de hoofdmassa's. Gedacht kan worden aan de onderlinge verhoudingen tussen de verschillende bouwmassa's, de vorm en de wijze van gevelopbouw en de gevelindeling van de ingediende bouwplannen. Bij deelaspecten wordt ook getoetst op bovengenoemde aspecten, maar meer dan bij de hoofdaspecten zal getoetst worden op de gevelopbouw, de onderlinge verhoudingen tussen de gevelvlakken en gevelopeningen. Ook individuele bouwvormen als erkers, dakkapellen en de kleur zullen volledige aandacht krijgen. Wanneer alle details een rol spelen bij het welslagen van een goed ontwerp, denk aan kozijnen, metselverbanden, ambachtelijk historisch vervaardigde detailleringen en invulling van de gevelopeningen, dan wordt er getoetst op detailniveau. Zeker bij historische en monumentale bebouwing is de zorg voor detailleringen van cruciale betekenis voor het totaalbeeld. Let wel, het ontwerp wordt te allen tijde bekeken in relatie tot de gebouwde en landschappelijke omgeving.

	Ontwerprichtlijnen	zone 3	zone 2	zone 1
Hoofd-aspect	Plaatsing/situering	NEE	JA	JA
	Massa/vorm			
	Gevelopbouw			
	Materiaal en kleur			
Deel-aspect	Massa/vorm	NEE	JA/NEE	JA
	Gevelindeling			
	Materiaal en kleur			
Detail-aspect	Materiaal en kleur	NEE	NEE	JA/NEE
	detaillering			

DEEL 4

Objectgerichte ontwerprichtlijnen

De objectgerichte ontwerprichtlijnen zijn opgesteld voor de individuele cultuurhistorische en karakteristieke panden binnen de gemeente. Deze panden staan op de monumentenlijst en genieten afhankelijk van de status meer of minder bescherming. De gemeente Gemert-Bakel kent 42 rijksmonumenten, 196 gemeentelijke monumenten en 365 beeldbepalende panden.

Rijksmonumenten en gemeentelijke monumenten

Beide monumenten genieten bescherming. De cultuurhistorische waarde wordt bepaald door en getoetst aan de volgende factoren:

- *schoonheid*
- *ouderdom*
- *geschiedenis/biografie*
- *zeldzaamheid*
- *gaafheid/herkenbaarheid (materie en concept)*
- *kenmerkendheid*
- *samenhang*

Rijksmonumenten vertegenwoordigen een regio-overstijgende waarde. Daarom is de Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschappen en Monumenten (RACM) nauw betrokken bij het toetsen van bouwplannen en de vergunningverlening. Gemeentelijke monumenten hebben een regionale betekenis en ontleen de monumentale status aan hun schoonheid, ouderdom, gaafheid/herkenbaarheid, kenmerkendheid en samenhang. Voor beide monumenten geldt dat bij restauratie en verbouw aandacht is voor het exterieur en het interieur. Rijksmonumenten en gemeentelijke monumenten vallen ongeacht hun ligging altijd onder welstandsregime 1.

Beeldbepalende panden

Beeldbepalende panden ontleen hun waarde aan:

- *karakteristiek*
- *gaafheid/herkenbaarheid (materie en concept)*

- *ouderdom*
- *samenhang*

De panden hebben geen beschermde status, maar de gemeente vraagt wel aandacht voor een zorgvuldige omgang met de karakteristieken. Daarom geldt voor alle beeldbepalende panden dat zij ongeacht hun ligging, vallen binnen welstandszone 2, tenzij het pand ligt in welstandszone 1.

Individuele pand in relatie tot directe omgeving

De gemeente hecht er belang aan dat monumentale panden op een duurzame wijze ingebed worden in hun directe omgeving. Want er kan nog zoveel tijd en aandacht gevraagd worden voor het individuele historische pand, wanneer de directe omgeving in schaal, maat, verhouding en vormgeving een volstrekt andere ontwikkeling doormaakt, schieten we het doel alsnog voorbij. Daarom bepleit de nota dat alle aanwezige bebouwing of nieuwe bebouwing die binnen een straal van 15 meter van een rijks- of gemeentelijk monument ligt, in welstandszone 2 valt, tenzij de omgeving al in welstandszone 1 ligt.

DEEL 5

Sneltoetscriteria

Algemeen

In dit hoofdstuk worden sneltoetscriteria gegeven voor, aan- en uitbouwen, bijgebouwen en overkappingen, kozijn- en gevelwijzigingen, dakkapellen, erfafscheidingen, rolhekken, luiken en rolluiken. Indien een licht vergunningsplichtig bouwwerk niet is aangegeven als welstandsvrij (zie algemeen deel van de welstandsnota) wordt eerst gekeken of voldaan wordt aan de sneltoetscriteria. Een bouwplan is in ieder geval niet strijdig met redelijke eisen van welstand als:

- Het bouwwerk voldoet aan de door de gemeente vastgestelde sneltoetscriteria, of;
- Het bouwwerk bij vervanging qua plaatsing en vormgeving identiek is aan het oorspronkelijke bouwwerk, mits de vervanging geen gevolg is van repressief welstandstoezicht, of;
- Het bouwwerk qua plaatsing en vormgeving identiek is aan een in het betreffende bouwblok of straat eerder (afgelopen drie jaar) als zodanig door de welstandscommissie goedgekeurd exemplaar (bij gelijkvormige kapvorm/woningtype).

Als er voor een bepaald type licht-vergunningsplichtig bouwplan geen sneltoetscriteria zijn opgenomen zal het bouwplan door de welstandscommissie getoetst worden aan redelijke eisen van welstand. Uiteraard geldt dit niet wanneer het bouwplan aan te merken is als welstandsvrij.

DEEL 6

Welstand verbeeld

Welstandscommissie

De gecombineerde welstand- en monumentencommissie is samengesteld uit een rayonarchitect van Welstandszorg Noord-Brabant, 2 of 3 architectleden en een ambtenaar van de gemeente.

Werkwijze

Bij een aanvraag voor een bouwvergunning wordt de commissie gevraagd te adviseren. Dit advies wordt vastgelegd in een verslag. Adviezen van de welstandscommissie dienen goed gemotiveerd, schriftelijk en openbaar te zijn. Daarnaast is het ook mogelijk de commissie te vragen om te adviseren op een voorlopig ontwerp. Voor dit zogenaamde vooroverleg kan op verzoek een afspraak gemaakt worden. Voor een uiteindelijke positief advies is een formele bouwaanvraag nodig, tijdens het vooroverleg wordt er geen formeel advies gegeven.

Een door de welstandscommissie gegeven advies is uitsluitend gebaseerd op door de raad vastgestelde ontwerprichtlijnen zoals vastgelegd in de nota en blijft geldig tot de commissie over dat advies zelf anders adviseert. Opvolgende adviezen zijn dus altijd aanvullend. Het college van B&W is bevoegd binnen de gestelde ontwerprichtlijnen af te wijken van het welstandsadvies. Afwijken van de richtlijnen kan alleen gedaan worden door de raad.

Vrijwillige welstandstoetsing

Om te voorkomen dat men achteraf geconfronteerd wordt met ernstige strijdigheid met algemene criteria kan een initiatiefnemer van een te realiseren bouwwerk het plan vrijwillig laten toetsen door welstand aan de algemene criteria. Dit geldt enkel voor vergunningsvrije bouwwerken en niet voor bouwwerken in de welstandsvrije zone.

Welstand en ruimtelijke ordening

Naast een positief welstandsadvies moet een bouwaanvraag ook aan het fungerende bestemmingsplan voldoen. Daarbij bepaalt de welstandsnota

de kwalitatieve randvoorwaarden en de bestemmingsplannen de kwantitatieve randvoorwaarden.

De welstandsnota kent uitwerkingen in de vorm van beeldkwaliteitplannen. Hierin zijn de gebiedgerichte omschrijvingen en criteria opgenomen. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen beeldkwaliteitplannen die de gehele gemeente bestrijken (en daarmee de basiskwaliteit beschermen) en beeldkwaliteitplannen die opgesteld worden ten behoeve van een nieuwe ontwikkeling. Voor beide gevallen geldt dat het bestemmingsplan en het beeldkwaliteitplan tegelijkertijd vastgesteld worden. Hierdoor kunnen beide stukken elkaar versterken. Tevens wordt voorkomen dat de twee planologische stukken elkaar tegen spreken.

Second opinion welstandstoetsing

Indien de aanvrager zich met in achtneming van de ontwerprichtlijnen zoals vernoemd in de welstandsnota, niet kan vinden in het welstandsadvies van de commissie, bestaat de mogelijkheid van een second opinion. Een andere welstandscommissie zal op basis van de bestaande gemeentelijke welstandsnota het bouwplan toetsen. Mogelijkerwijs komt de tweede commissie tot een ander oordeel. Aan een second opinion zijn wel kosten verbonden.

Van gemeentewege

Handhaving

Indien uit controle blijkt dat niet conform de bouwvergunning gebouwd wordt, zal de gemeente contact opnemen met de initiatiefnemer. Wanneer een gesprek geen verbetering oplevert of wanneer de afwijkingen van de vergunning niet opgeheven worden, kan de gemeente besluiten een bouwstop op te leggen.

Bij een niet vergunde bebouwing of wijziging kan de gemeente overwegen de ontstane situatie voor te leggen aan de welstandscommissie. De gemeente kan op basis van het deskundig en onafhankelijk welstandsadvies wijzigingen eisen binnen de ontstane situatie of besluiten tot handhaving.

Excessenregeling

Indien het uiterlijk van een bestaand bouwwerk in ernstige mate in strijd is met ter plaatse geldende algemene ontwerprichtlijnen kunnen burgemeester en wethouders de eigenaar aanschrijven om die strijdigheid op te heffen. Een excès is een buitensporige aantasting van het bouwwerk door een verbouwing die ook voor niet deskundigen overduidelijk is. Denk bijvoorbeeld aan armoedig materiaalgebruik en felle of contrasterende kleuren waar daar geen redelijke aanleiding voor is. Er kan alleen corrigerend worden opgetreden op grond van een besluit van B&W. Voor de welstandsvrije zone geldt de excessenregeling *niet*. Bij buitensporigheden is enkel nog het bouwbesluit van kracht. Mogelijke correcties zijn daarmee vrijwel onmogelijk.

Afwijken van het welstandsadvies

Het gemeentebestuur kan op basis van steekhoudende argumenten afwijken van het door de welstandscommissie uitgebrachte advies. De commissie dient op de hoogte gebracht te worden van de afwijking. Tekst en uitleg van deze afwijking dient vermeld te worden in de vergunning en de welstandsnota.

Bijlagen

- Gemeentelijke monumentenlijst.
- Voorbeeldenboek *Het lijkt op... een schuurdeur* (in de maak).
- Gebiedsgerichte beeldkwaliteitsplannen:
  - o Beeldkwaliteitsplan Centrumgebied Gemert
  - o Gehuchten (moeten gemaakt worden).

Ontwerprichtlijnen welstandsnota gemeente Gemert-Bakel

23 september 2008

Zone 1 en 2

Algemene ontwerprichtlijnen

Relatie tussen bouwwerk en omgeving

Van een bouwwerk dat voldoet aan redelijke eisen van welstand mag worden verwacht dat het een positieve bijdrage levert aan de kwaliteit van de openbare (stedelijke of landschappelijke) ruimte. Daarbij worden hogere eisen gesteld naarmate de openbare betekenis van het bouwwerk of van de omgeving groter is.

Bij het oprichten van een gebouw is sprake van het afzonderen en in bezit nemen van een deel van de algemene ruimte voor particulier gebruik. Gevels en volumes vormen zowel de externe begrenzing van de gebouwen als ook de wanden van de openbare ruimte die zij gezamenlijk bepalen. Het gebouw is een particulier object in een openbare context, het bestaansrecht van het gebouw ligt niet in het eigen functioneren alleen maar ook in de betekenis die het gebouw heeft in zijn stedelijke of landschappelijke omgeving. Ook van een gebouw dat contrasteert met zijn omgeving mag worden verwacht dat het zorgvuldig is ontworpen en de omgeving niet ontkent. Waar het om gaat is dat het gebouw een positieve bijdrage levert aan de kwaliteit van de omgeving en de te verwachten ontwikkeling daarvan. Over de wijze waarop dat bij voorkeur zou moeten gebeuren kunnen de gebiedsgerichte welstandscriteria duidelijkheid verschaffen.

Betekenenissen van vormen in de sociaal-culturele context

Van een bouwwerk dat voldoet aan redelijke eisen van welstand mag worden verwacht dat verwijzingen en associaties zorgvuldig worden gebruikt en uitgewerkt. Het bouwwerk biedt op die manier aanknopingspunten voor de beschouwer. Het publiek krijgt er zagezegd 'gevoel' bij.

Voor vormgeving gelden in iedere cultuur bepaalde regels, net zoals een taal zijn eigen grammaticale regels heeft om zinnen en teksten te maken. Die regels zijn geen wetten en moeten ter discussie kunnen staan. Maar als ze worden verhaspeld of ongeïnspireerd gebruikt, wordt een tekst verwarrend of saai. Precies zo wordt een bouwwerk verwarrend of saai als de regels van de architectonische vormgeving niet bewust of onjuist worden gehanteerd.

Als vormen regelmatig in een bepaald verband zijn waargenomen krijgen zij een zelfstandige betekenis en roepen zij, los van gebruik en constructie, bepaalde associaties op. Pilasters in classicistische gevels verwijzen naar zuilenstructuren van tempels, transparante gevels van glas en metaal roepen associaties op met techniek en vooruitgang.

Associatieve betekenissen zijn van groot belang om een omgeving te 'begrijpen' als beeld van de tijd waarin zij is ontstaan, als verhaal van de geschiedenis, als representant van een stijl. Daarom is het zo belangrijk om ook bij nieuwe bouwplannen zorgvuldig met vormgeving om te gaan.

Evenwicht tussen helderheid en complexiteit

Van een bouwwerk dat voldoet aan redelijke eisen van welstand mag worden verwacht dat er structuur is aangebracht in het beeld, zonder dat de aantrekkingskracht door simpelheid verloren gaat.

Een belangrijke eis die aan een ontwerp voor een gebouw mag worden gesteld is dat er structuur wordt aangebracht in het beeld. Een heldere structuur biedt houvast voor de waarneming en is bepalend voor het beeld dat men vasthoudt van een gebouw. Symmetrie, ritme, herkenbare maatreksen en materialen maken het voor de gemiddelde waarnemer mogelijk de grote hoeveelheid visuele informatie die de gebouwde omgeving geeft, te reduceren tot een bevattelijk beeld.

Het streven naar helderheid mag echter niet ontaarden in simpelheid. Een bouwwerk moet de waarnemer blijven prikkelen en intrigeren en hoeft zijn geheimen niet direct prijs te geven. Er mag best een beheerst beroep op de creativiteit van de voorbijganger worden gedaan. Van oudsher worden daarom helderheid en complexiteit als complementaire begrippen ingebracht bij het ontwerpen van bouwwerken. Complexiteit in de architectonische compositie ontstaat vanuit de stedenbouwkundige eisen en het programma van eisen voor het bouwwerk. Bij een gebouwde omgeving met een hoge belevingswaarde zijn helderheid en complexiteit tegelijk aanwezig in evenwichtige en spanningsvolle relatie.

Schaal en maatverhoudingen

Van een bouwwerk dat voldoet aan redelijke eisen van welstand mag worden verwacht dat het een samenhangend stelsel van maatverhoudingen heeft dat beheerst wordt toegepast in ruimtes, volumes en vlakverdelingen.

Ieder bouwwerk heeft een schaal die voortkomt uit de grootte of de betekenis van de betreffende bouwopgave. De maatverhoudingen van een bouwwerk zijn van groot belang voor de belevingswaarde ervan, maar vormen tegelijk één van de meest ongrijpbare aspecten bij het beoordelen van ontwerpen. De waarnemer ervaart bewust of onbewust de maatverhoudingen van een bouwwerk, maar wáárom de maatverhoudingen van een bepaalde ruimte aangenamer, evenwichtiger of spannender zijn dan die van een andere, is moeilijk vast te stellen. Een belangrijke sleutel is in ieder geval de functie van een ruimte en de daaraan gerelateerde maten.

Duidelijk is dat de kracht van een compositie groter is naarmate de maatverhoudingen een sterkere samenhang en hiërarchie vertonen. Mits bewust toegepast kunnen ook spanning en contrast daarin hun werking hebben.

De afmetingen en verhoudingen van gevelelementen vormen tezamen de compositie en ordening van het gevelvlak. Hellende daken vormen een belangrijk element in de totale compositie. Als toegevoegde elementen (zoals een dakkapel, een aanbouw of een zonnecollector) te dominant zijn ten opzichte van de hoofdmassa en/of de vlakverdeling, verstoren zij het beeld niet alleen van het object zelf maar ook van de omgeving waarin dat is geplaatst.

Materiaal, textuur, kleur en licht

Van een bouwwerk dat voldoet aan redelijke eisen van welstand mag worden verwacht dat materiaal, textuur, kleur en licht het karakter van het bouwwerk zelf ondersteunen en de ruimtelijke samenhang met de omgeving of de te verwachten ontwikkeling daarvan duidelijk maken.

Door middel van materialen, kleuren en lichttoetreding krijgt een bouwwerk uiteindelijk zijn visuele kracht: het wordt zichtbaar en voelbaar. Als materialen en kleuren teveel los staan van het ontwerp en daarin geen ondersteunende functie hebben maar slechts worden gekozen op grond van decoratieve werking, wordt de betekenis ervan toevallig en kan de materiaal- en kleurkeuze afbreuk doen aan de zeggingskracht van het bouwwerk. Dit is bijvoorbeeld het geval wanneer het gebruik van materialen en kleuren geen ondersteuning geeft aan de architectonische vormgeving of wanneer het gebruik van materialen en kleuren een juiste interpretatie van de aard en de ontstaansperiode van het bouwwerk in de weg staat.

De gemeente Gemert-Bakel hecht er aan dat de materialen in principe naar hun aard /kenmerken worden toegepast.

Gebiedsgerichte ontwerprichtlijnen

Welstandszone 1

- Ontwerprichtlijnen binnengebied cultuurhistorische dorpsgebieden
- Ontwerprichtlijnen buitengebied cultuurhistorische gehuchten

Ontwerprichtlijnen welstandszone 1

Ambitie

De ambitie is gericht op het behoud en versterking van de cultuurhistorische gebieden in binnengebied en buitengebied. De verschijningsvorm, samenhang, sfeer en herkenbaarheid ervan zijn waardevol. Ingrepen die tot een verstoring van dit beeld leiden, dienen te worden vermeden. De gemeente kiest voor behoud en versterking van de aanwezige bouwhistorische en architectonische kwaliteiten en de aanwezige karakteristiek. Daarbij wordt uitdrukkelijk gekozen voor een synthetisch architectuurbeleid, d.w.z. dat bij vernieuwing van de bebouwde ruimte en de modernisering van het bouwproces wordt gestreefd naar continuïteit van vorm, proportie en vormgeving van architectuur van voor 1930.

De gaafheid van de oude dorpsgebieden en gehuchten is aanleiding om historische geïnspireerde architectuur te verplichten. Daarmee wordt het zoeken naar contrasten in stijl, maatvoering, verhouding, materiaalgebruik en proportie bij voorhand afgewezen. Afhankelijk van de direct belendende bebouwing, historische gegevens en functie wordt een tijdsperiode in de geschiedenis aangewezen dat als referentie dient voor nieuwbouw, verbouwing en restauratie. Daarbij kan de geschiedenis als leidend of als inspirerend opgevat worden. Leidend betekend dat het historische voorbeeld zo goed mogelijk wordt opgevolgd. Er is dan sprake van kopiebouw of reconstructie. Bij eigentijdse vertalingen van de historische bouwstijl gaat het er om dat de massa, verhouding en gevelopbouw helder en duidelijk geënt is op het historische voorbeeld. Hoever de interpretatie mag gaan, zal uiteindelijk maatwerk worden. Het resultaat is een dorp of gehucht uit een stuk. Bij grootschalige nieuwbouw is het verplicht de bouwmassa's inpassend te ordenen door deze in kleine volumes op te delen en daardoor onopvallend in zijn omgeving op te laten gaan. Het ontwerp van het nieuwe gebouw wordt dus toegesneden op de architectuur van de omgeving.

De oude cultuurhistorische waardevolle gehuchten in het buitengebied zijn Broekstraat, Kromstraat, Boekent, Oudestraat, Bankert, Hoeven, Witte Brug eo., Esdonk, Esp, Neerstraat, Geneneind, Milschot, Ren, Kranebrakenseweg, Rooyse Dijk, Deel (vanaf de Molenbroekse loop), Deelse Kampen, Wind, Hogen Aarle, Kievitsbraak, Lodderdijk, Overschot en Hollevoort. De gehuchten zijn op basis van hun cultuurhistorisch belang en mate van gaafheid in welstandszone 1 geplaatst.

Differentiatie welstandsniveaus

De gebieden in welstandszone 1 worden als beeldbepalend en cultuurhistorisch waardevol geacht. Voor rijks- en gemeentelijke monumenten, hun beide belendingen (tenzij deze zich verder dan 50 meter van het monument bevinden) en voor de op de kaart aangegeven karakteristieke bebouwing, geldt, ongeacht het welstandsniveau van de omgeving, welstandszone 1.

Zone 1 binnengebied

Ontwerprichtlijnen cultuurhistorische dorpsgebieden

Algemeen

Alle hierna met * gemerkte richtlijnen gelden slechts indien en voor zover het geldende bestemmingsplan niet anders bepaalt.

Bouwstijl

Er mag uitsluitend historisch geïnspireerd gebouwd worden. Daarbij kan de historie leidend of inspirerend zijn, afhankelijk van omgeving en voorkeur. Te allen tijde moet de stijl verwijzen naar de periode van voor 1930 en consequent uitgewerkt zijn.¹ De achterzijden van de bebouwing aan de linten valt onder welstandszone 2 in zoverre de gevels en massa vanaf het openbaar gebied niet zichtbaar zijn.

A. hoofdaspecten

*Plaatsing/situering**

- In de structuur, de opbouw en de breedte van de bebouwing moet het oorspronkelijke ruimtelijke karakter, met als uitgangspunt kleinschaligheid, diversiteit en de cultuurhistorische ontwikkeling, afleesbaar zijn en daar waar mogelijk versterkt.
- Het overwegend half open tot gesloten bebouwingsbeeld van herkenbare individuele panden dient in stand gehouden te worden en het ruimtelijk karakter moet gebaseerd zijn op de gegroeide kleinschaligheid, openheid en diversiteit, mits dit stedenbouwkundig mogelijk is.
- Nieuwbouw dient aan te sluiten bij de ritmiek van de bestaande bebouwing in de omgeving, mits dit stedenbouwkundig mogelijk is.
- De percellering, de positie en de oriëntatie van de oorspronkelijke bebouwing dienen richtinggevend te zijn bij nieuwbouw, mits dit stedenbouwkundig mogelijk is. .
- Verspringingen in de rooilijn moeten binnen de uitersten van de naastgelegen bebouwing blijven, maar moet zeker behouden blijven.
- Het wisselende bebouwingsbeeld van herkenbare individuele panden wordt in stand gehouden.
- Panden moeten met de voorgevel georiënteerd naar de straat staan.
- Zijgevels die duidelijk zichtbaar zijn vanaf de openbare weg dienen als voorgevel te worden behandeld. De achterzijde van de bebouwing in welstandszone 1 vallen onder welstandsregime 2.
- Bestaande doorzichten moeten worden gehandhaafd.

*Massa en vorm**

- De massa en de vorm van nieuwbouw moet zorgvuldig ingepast worden tussen de bestaande bebouwing.
- De bouwhoogte, een tot drie lagen met kap, dient te zijn afgestemd op de omgeving.
- De bouwmassa moet zijn afgestemd op de bouwmassa en kapvorm van de belendende omgeving. Stedenbouwkundige accentuering kan een extra verdieping motiveren.
- Bebouwing van een grotere massa en hoogte dan de direct omringende en naastgelegen gebouwen, dienen op grotere afstand tot de weggrens te staan.
- Bij panden die een stedenbouwkundige geheel vormen, blijven toevoegingen per pand ondergeschikt aan de hoofdstructuur en de ritmiek van het geheel.
- De bestaande samenhang en afwisseling in de vormgeving van de kappen in de omgeving blijven gehandhaafd.
- De vormgeving van het dak moet afgestemd zijn op het karakter en de stijl van het betreffende pand.
- Serres en erkers zijn toegestaan.

Gevelopbouw

- Bij verbouw en renovatie dient de oorspronkelijke gevelopbouw, materiaaltoepassing en kleurgebruik gerespecteerd te worden.
- Waar tussenruimten tussen de panden gelijk of kleiner is dan 2X de gemiddelde gevelbreedte van de naastliggende panden, dient de nieuwbouw aan te sluiten bij de kenmerken van de bebouwing in de directe omgeving. (bij grotere tussenruimten is een grotere vrijheid in stijlkenmerken, ritmiek, gevelopeningen en toevoegingen toegestaan).

---

¹ Bij ontwerpen die nadrukkelijk afwijken van bovenstaande ontwerprichtlijn is een steekhoudende argumentatie en stedenbouwkundige en architectonische motivering een vereiste.

- De geleding van de gevel en de beukmaat moet verticaal gericht zijn.
- Bij nieuwbouw vormt de bebouwing in de omgeving voor wat betreft stijkenmerken en materialisering het uitgangspunt.

Materiaal en kleur

- Bij nieuwbouw mogen uitsluitend historisch passende en streekeigen materialen toegepast worden.
- Bij verbouwing of renovatie moet het oorspronkelijke materiaal en kleurgebruik uitgangspunt zijn.
- Hoofdmaterialen moeten in aardkleuren toegepast worden. Bij steekhoudende historische argumenten is (gekleurde) bepleistering van de gevels mogelijk.
- Rode/bruinrode baksteen dient te worden toegepast en gebakken dakpannen (denk aan de hollandse pan, kruispannen, tuile du nord, etc).
- Als historische panden een rieten kap hebben, is vervanging door ander materiaal slechts toegestaan mits daardoor de cultuurhistorische en architectonische waarde niet onevenredig wordt aangetast.
- Het toepassen van sterk contrasterende kleuren in grotere vlakken is ongewenst.

B. Deelaspecten

Compositie massa

- De stelselmatige toepassing van accenten b.v. op koppen of in zichtassen en van symmetrieën, kapvorm en gevelindeling, dient gerespecteerd te worden
- Bij- en aanbouwen moeten ondergeschikt zijn aan de hoofdmassa en staan ten minste 3 meter achter de voorgevelrooilijn.
- Aanbouwen mogen de historische daklijst niet doorsnijden.
- Bijgebouwen moeten in hoofdvorm en kap afgestemd zijn op die van het hoofdgebouw.
- Regelmatig geplaatste gemetselde schoorstenen op het dak dienen de maat van de woning te accentueren.

Gevelindeling

- De maat en schaal van de gevelindeling wordt gerespecteerd in relatie tot die van de naastliggende panden.
- De verticale geleding en ritmiek van de gevel wordt benadrukt.
- In de horizontale gevelopbouw zijn de begrenzing van de onderzijde (plint) en de bovenzijde (goot of kroonlijst) als belangrijkste elementen behandeld.
- De vormgeving van de onderpui hangt samen met die van de bovengevel.
- De architectonische eenheid van het oorspronkelijke pand blijft uitgangspunt in geval van splitsing, ook in de zin van afscheidingen en bestrating.
- De individualiteit van de panden blijft bij samenvoeging gehandhaafd.
- Gevels en etalages op straatniveau sluiten aan op de historische gevelopeningen en vormgeving van het pand.
- De vormgeving en plaatsing van entree en de eventuele symmetrie van de gevelopbouw wordt zorgvuldig behandeld.

C. Detailspecten

Materialen en kleuren

- Bij verbouwing of renovatie het oorspronkelijke materiaal en kleurgebruik tot uitgangspunt nemen.
- In hoofdzaak bakstenen voor gevels en dakpannen op de daken toepassen. Bij steekhoudende historische argumenten is (gekleurde) bepleistering van de gevels mogelijk.
- Er wordt aandacht gevraagd voor detailleringen van het metselwerk zoals vlechtingen, rollagen, strekken, hanekammen, korfbogen, muizen en/of bloktand en het voegwerk.
- Glas, spiegelende oppervlakken en kunststof beplatingmateriaal worden niet toegepast bij bekleding van gevels.
- In naar openbare wegen gerichte gevels zijn kunststof kozijnen niet toegestaan.
- Het plaatsen van zonnecollectoren en schotels is toegestaan, mits deze niet zichtbaar zijn vanaf de openbare straat.

Detaillering

- Bij renovatie wordt zorgvuldig omgegaan met de kenmerkende ornamentiek als overstekken, dak- en gevellijsten, siermetselwerk en speklagen.
- Specifieke detaillering van gevelopeningen, kozijnen, ramen, deuren, balkonhekken, deurluifels e.d. worden met aandacht ontworpen.

Afwerking erven

- Gebouwde erfafscheidingen op het voorerf vormgeven in samenhang met de architectuur en hoofdmateriaalkeuze van het pand.
- Zij-erven grenzend aan openbare ruimte: als voorerf behandelen.

Reclame

- Reclames moeten optimaal worden geïntegreerd en ondergeschikt zijn aan architectuur en omgeving. Hiertoe moeten de meest hoge eisen worden gesteld aan de inpassing in de architectuur en de omgeving en ook aan de kwaliteit van de reclames zelf.
- Reclames mogen nooit de ordenende belijningen van de gevel verstoren, maar dienen juist in deze ordening te passen.

Zone 1 buitengebied

Ontwerprichtlijnen cultuurhistorische gehuchten

De volgende ontwerprichtlijnen geldt voor de cultuurhistorische dorpsgebieden in het buitengebied. Dit zijn de volgende gehuchten:

- Broekstraat, Kromstraat, Boekent, Oudestraat
- Bankert, Hoeven
- Esdonk
- Esp, Neerstraat, Geneneind
- Milschot, Ren, Kranebrakenseweg, Rooyse Dijk
- Deel (vanaf de Molenbroekse loop), Deelse Kampen, Wind
- Hogen Aarle, Kievitsbraak
- Lodderdijk
- Overschot, Hollevoort

Algemeen

Alle hierna met * gemerkte richtlijnen gelden slechts indien en voor zover het geldende bestemmingsplan niet anders bepaalt.

Bouwstijl

Er mag uitsluitend historisch geïnspireerd gebouwd worden. Daarbij kan de historie leidend of inspirerend zijn, afhankelijk van omgeving en voorkeur. Te allen tijde moet de stijl verwijzen naar de periode van voor 1950 en consequent uitgewerkt zijn.² 1950 is gekozen omdat tot die tijd alle historische boerderijtypologieën voorkwamen, dat wil zeggen van langsgevelhoeven tot koprompboerderijen. Na 1950 werd het stalgedeelte definitief losgekoppeld van het woongedeelte en zette de schaalvergroting definitief in.

A. hoofdaspecten

*Plaatsing/situering**

- Nieuwbouw dient qua plaatsing te passen binnen het bestaande bebouwingspatroon en landschap.
- In een lint moet de openheid tussen twee bebouwingsselementen of complexen bewaard blijven.
- De afstand tot de vestigingsas van het lint (de weg/waterloop waaraan wordt gebouwd) dient overeen te komen met die van de belendende bebouwingsselementen of complexen.
- Bij lintbebouwing en vrijliggende bebouwing moet aansluiting gezocht worden bij de (al dan niet historisch bepaalde) structuurlijnen in het landschap.
- Kenmerkend bij de agrarische bedrijven is de clustering van meerdere gebouwen (woonhuis, stallen, loodsen) op één bouwperceel. De positionering van deze gebouwen ten opzichte van elkaar heeft vaak een bedrijfsmatige achtergrond maar is uit het oogpunt van de beleving van het complex een belangrijk uitgangspunt. Woonhuizen en boerderijen in het buitengebied dienen deze karakteristiek te respecteren.
- Algehele nieuwbouw is slechts toegestaan voor zover het gebouw geen rijks-, gemeentelijk monument of beeldbepalend pand betreft en voor zover de bestaande karakteristiek niet aangetast wordt; algehele nieuwbouw moet binnen de contouren van de bestaande of op historische gegevens gebaseerde bebouwing plaatsvinden (zowel de vier gevels als de dakvorm), tenzij door een geringe verschuiving de karakteristiek van de omgeving wordt verbeterd.
- Hiërarchie in plaatsing van hoofd- en bijgebouwen dient te worden gerespecteerd.
- Nieuwbouw dient aan te sluiten bij de ritmiek van de bestaande bebouwing in de omgeving.
- Uitbreidingen aan de voor- en zijkanten zijn niet toegestaan.
- Het wisselende bebouwingsbeeld van herkenbare individuele panden wordt in stand gehouden.

*Massa en vorm**

- De massa en de vorm van nieuwbouw moet zorgvuldig ingepast worden tussen de bestaande bebouwing

---

² Bij ontwerpen die nadrukkelijk afwijken van bovenstaande ontwerprichtlijn is een steekhoudende argumentatie en ruimtelijke en architectonische motivering een vereiste.

- Elke bouwmassa moet zijn hiërarchische karakteristiek hebben, maar moet passen bij de bouwmassa's in de omgeving. Grote ingrepen aan bestaande gebouwen dienen zo veel mogelijk op één punt, uitsluitend aan de vanaf de straat niet zichtbare gevels, te worden geconcentreerd, rekening houdend met de originele hoofdvorm en kapvorm.
- Serres en erkers zijn niet toegestaan.

Gevelopbouw

- Bij bestaande gevels moet de oorspronkelijke (traditionele) indeling gehandhaafd blijven, waarbij de gevelopeningen verticaal gericht zijn.
- de bebouwing heeft een duidelijke relatie met de oorspronkelijke (agrarische) functie: dit uit zich in eenvoudige hoofdvormen en een duidelijke gevelindeling, aansluitend op het oorspronkelijke boerderijtype van dit gebied.

Materiaal en kleur

- Bij renovatie en nieuwbouw dient de oorspronkelijke gevelopbouw, materiaaltoepassing en kleurgebruik gerespecteerd dan wel toegepast te worden: gedekte kleuren en natuurlijke en streekeigen materialen.
- Als historische panden een rieten kap hebben, is vervanging door ander materiaal slechts toegestaan mits daardoor de cultuurhistorische en architectonische waarde niet onevenredig wordt aangetast.

B. deelaspecten

Compositie massa-onderdelen

- Gebouwen moeten geclusterd en in onderlinge samenhang op het terrein geplaatst worden.
- Aan- en bijgebouwen dienen rekening te houden met de herkenbaarheid van de hoofdbebouwing.
- Nieuwe loodsen, schuren en garages mogen uitsluitend historisch geïnspireerd gebouwd worden. De architectuur en stijl moet afhankelijk van het hoofdgebouw verwijzend zijn naar de periode van voor 1950 en consequent uitgewerkt worden. Zij moeten qua architectuur in ieder geval ondergeschikt zijn aan het hoofdgebouw.
- Schuurdeuren in het bijgebouw moeten in de lange gevel, tenzij historische argumenten anders bepalen.
- Zwembaden mogen niet zichtbaar zijn vanaf het openbaar gebied.

Gevelindeling

- De maat en schaal van de gevelindeling wordt gerespecteerd: oorspronkelijke gevelopeningen zijn richting- en maatgevend.
- Het onderscheid tussen het oorspronkelijk woondeel van een (voormalige) boerderij en het oorspronkelijk bedrijfsdeel dient ruimtelijk en in architectuur op een herkenbare wijze zichtbaar te blijven, ook bij splitsing.
- Dakkapellen op het hoofd- en bijgebouw zijn niet toegestaan.
- Dakramen bij voorkeur aan de niet vanaf de straat zichtbare dakzijden. Dakramen altijd in staande verhoudingen.

C. detailspecten

Materialen en kleuren

- Loodsen en schuren bij voorkeur uitgevoerd in hout, of een combinatie van hout en steen.
- Er wordt aandacht gevraagd voor detailleringen van het metselwerk zoals verbanden, vlechtingen, rollagen, strekken, hanekammen, korfbogen, muizen en/of bloktand en het voegwerk.
- De plankgevels zijn groen of zwart geschilderd.
- Glas, spiegelende oppervlakken en kunststof beplatingmateriaal worden niet toegepast bij bekleding van de gevels.
- Kleuren van dakpannen en metselwerk zijn op elkaar afgestemd.
- In naar openbare wegen gerichte gevels zijn kunststof kozijnen niet toegestaan.
- Op monumentale panden mogen geen zonnecollectoren, schotels of andere historisch wezensvreemde elementen geplaatst worden.
- Geglazuurde dakpannen zijn niet toegestaan.

Detaillering

- Bij detaillering moeten de aanwezige fijne en/of ambachtelijke onderdelen behouden blijven.
- Extra aandacht is vereist voor: voordeuren, schuur-, stal- en schuurdeuren, kozijnen, gootbakken, boeiboorden, windveren en erfafscheidingen.
- Voor de vormgeving van de stal/schuur- en deel deur is het document *Het lijkt op een stal deur* een belangrijke inspiratiebron.

Afwerking erven

- Inrichting van het erf moet zoveel mogelijk aangepast worden aan de historische gevelopeningen van het exterieur.
- Erfafscheidingen aan de straatzijde mogen niet hoger zijn dan 1.00 meter en passend bij het karakter van de omgeving. Duurzaam materiaalgebruik en/of landschappelijke inrichting is daarbij van belang.
- Erfafscheidingen moeten op één lijn staan en zijn in hoogte en vormgeving op elkaar afgestemd.
- Zij-erven grenzend aan de openbare ruimte: als voorerf behandelen.
- Verharding zo min mogelijk. Bestrating dient te bestaan uit gebakken straatstenen.

Gebiedsgerichte ontwerprichtlijnen

Welstandszone 2

- Ontwerprichtlijnen binnengebied karakteristieke dorpsgebieden
- Ontwerprichtlijnen buitengebied algemeen
- Ontwerprichtlijnen karakteristieke gehuchten

Ontwerprichtlijnen welstandszone 2

Ambitie

De ambitie is gericht op het behoud en de versterking van de karakteristieke gebieden in binnengebied en buitengebied. De verschijningsvorm, sfeer en herkenbaarheid zijn waardevol. Ingrepen die tot een verstoring van dit beeld leiden, dienen te worden vermeden. De gemeente kiest voor behoud en versterking van de aanwezige architectonische kwaliteiten en de aanwezige karakteristiek. Doel is het handhaven van een zekere rust in het straatbeeld, waarbij de individualiteit van de woningen voorop staat.

De karakteristieke gehuchten in het buitengebied zijn Pandelaar, Pandelaarse Kampen Tereyken, Dakworm, Oudestraat, Ravensgat, Schouw, Molenhof, Hilakker, Kuundert, Zandstraat, Stap, St. Anthoniusstraat, Paashoefsedijk, Kreytenberg, Berken, Bocht, Kaak, Zand, Vossenbergh, Schutsboom, Schutsboomsetraat, Bleek, Grotel, Mathijseind, Muizenhol, Bakelse Brug, Verreheide en Boekelseweg. De gehuchten zijn op basis van hun herkenbaarheid en mate van gaafheid in welstandszone 2 geplaatst, maar de lijst is arbitrair.

Differentiatie welstandsniveaus

De gebieden in welstandszone 2 worden als karakteristiek geacht. Voor beeldbepalende panden geldt, ongeacht het welstandsniveau van de omgeving, welstandszone 2.

Zone 2 binnengebied

Ontwerprichtlijnen karakteristieke dorpsgebieden

Algemeen

Alle hierna met * gemerkte richtlijnen gelden slechts indien en voor zover het geldende bestemmingsplan niet anders bepaalt.

A. hoofdaspecten

*Plaatsing/situering**

- In de structuur, de opbouw en de breedte van de bebouwing moet het oorspronkelijke ruimtelijke karakter afleesbaar zijn.
- Het overwegend half open tot open wisselende bebouwingsbeeld van herkenbare individuele panden dient in stand gehouden te worden.
- (Vervangende) nieuwbouw dient aan te sluiten bij het algemene gebiedskarakter en de ritmiek van de omliggende bebouwing.
- De percellering, de positie en de oriëntatie van de oorspronkelijke bebouwing dienen richtinggevend te zijn bij nieuwbouw.
- Panden moeten gericht naar de openbare ruimte zijn.
- Bijgebouwen: passend of verwijzend naar de belendende bebouwing.
- Bij- en aanbouwen moeten ondergeschikt zijn aan de hoofdmassa en staan ten minste 3 meter achter de voorgevelrooilijn.

*Massa en vorm**

- Passend bij of verwijzend naar de belendende bebouwing.
- Verticale geleding en beukmaat moet passen in de omgeving (ritmiek)
- Bij renovatie of (vervangende) nieuwbouw dient het bouwwerk zich wat betreft massa en hoofdvorm te conformeren aan de bebouwing in de omgeving.
- De bouwmassa moet zijn afgestemd op de bouwmassa en kapvorm van de belendende omgeving.
- De bouwhoogte dient te zijn afgestemd op de omgeving. Stedenbouwkundige accentuering kan een extra verdieping motiveren.
- Bebouwing van een grotere massa en hoogte dan de direct omringende gebouwen, dienen op grotere afstand tot de weggrens te staan.
- De bestaande samenhang en afwisseling in de vormgeving van de kappen in de omgeving dient te worden gehandhaafd.
- De vormgeving van het dak moet afgestemd zijn op het karakter en de stijl van het betreffende pand.
- Aanpassingen aan de voorzijde van de woningen die onderdeel vormen van een ensemble moeten worden afgestemd op het ensemble.
- Bij aanpassingen aan individuele woningen dient de hoofdvorm herkenbaar te blijven.
- Bijgebouwen moeten in hoofdvorm en kap afgestemd zijn op die van het hoofdgebouw.

Gevelopbouw

- Bij verbouw en renovatie dient de oorspronkelijke gevelopbouw, materiaaltoepassing en kleurgebruik gerespecteerd te worden.
- Waar tussenruimten tussen de panden gelijk of kleiner is dan 2X de gemiddelde gevelbreedte van de naastliggende panden, dient de nieuwbouw aan te sluiten bij de kenmerken van de bebouwing in de directe omgeving. Bij grotere tussenruimten is een grotere vrijheid in stijlkenmerken, ritmiek, gevelopeningen en toevoegingen toegestaan, zoals in De Mortel en De Rips.
- Uitbouwen aan de voorzijde moet passend zijn in de gevel en staan in verhouding daarmee.
- Afhankelijk van het dakvlak geniet een staande verhouding van de dakkapel en/of dakraam de voorkeur.
- Bij nieuwbouw moeten gevels afgestemd zijn op de schaal en de maat van de belendende panden.
- De verticale geleding en ritmiek van de gevel moeten benadrukt worden b.v. door ordening van raampartijen langs verticale assen of door afwijkende behandeling van gevelvlakken.
- Serres en erkers dienen met een zelfde aandacht voor detaillering als die voor het hoofdgebouw uitgevoerd te worden.

Materiaal en kleur

- Bij verbouwing of renovatie moet het oorspronkelijke materiaal en kleurgebruik uitgangspunt zijn.
- Het toepassen van sterk contrasterende kleuren in grotere vlakken is ongewenst.

Afwerking erven

- Zij-erven grenzend aan openbare ruimte: als voorerf behandelen.
- Gebouwde erfafscheidingen op het voorerf vormgeven in samenhang met de architectuur en hoofdmateriaalkeuze van het pand.

Reclame

- Reclames moeten optimaal worden geïntegreerd en ondergeschikt zijn aan architectuur en omgeving.

Zone 2 buitengebied algemeen Ontwerprichtlijnen buitengebied

Algemeen

Voor deze zone geldt ten allen tijde het Beeldkwaliteitplan Buitengebied. Alle ontwerpen dienen aan dit beeldkwaliteitsplan te voldoen. De welstandsnota verwijst naar dit beleidsdocument.

Zone 2 buitengebied

Ontwerprichtlijnen karakteristieke gehuchten

De navolgende ontwerprichtlijnen gelden voor de karakteristieke gehuchten. De volgende gehuchten worden daaronder verstaan:

- Pandelaar, Pandelaarse Kampen
- Tereyken
- Dakworm, Oudestraat, Ravensgat, Schouw, Molenhof,
- Hilakker, Kuundert
- Zandstraat, Stap, St. Anthoniusstraat, Paashoefsedijk
- Kreytenberg, Berken, Bocht, Kaak
- Zand
- Vossenberg
- Schutsboom, Schutsboomsetraat
- Bleek
- Grotel
- Mathijseind, Muizenhol, Bakelse Brug
- Verreheide, Boekelseweg

Algemeen

Leidraad voor nieuwbouw in de gehuchten is de Gereedchapskist van De Loods architecten en het Beeldkwaliteitplan Buitengebied.

Alle hierna met * gemerkte richtlijnen gelden slechts indien en voor zover het geldende bestemmingsplan of beeldkwaliteitplan niet anders bepaalt.

A. hoofdaspecten

*Plaatsing/situering**

- Het bebouwingsbeeld van herkenbare individuele panden dient in stand gehouden te worden en het ruimtelijke karakter moet gebaseerd zijn op de gegroeide structuur.
- Nieuwbouw dient aan te sluiten bij de ritmiek van de bestaande bebouwing in de omgeving.
- De percellering, de positie en de oriëntatie van de oorspronkelijke bebouwing dienen richtinggevend te zijn bij nieuwbouw.
- Het wisselende bebouwingsbeeld van herkenbare individuele panden wordt in stand gehouden.
- Zijgevels die duidelijk zichtbaar zijn vanaf de openbare weg dienen als voorgevel te worden behandeld.

*Massa en vorm**

- De hoofdvormen moeten bestaan uit liggende staafvormige bouwmassa's met lage goothoogte en forse, hoogoplopende kappen. De gebouwen moeten altijd passen bij de landschappelijke en cultuurhistorische karakteristiek.
- De bouwhoogte moet zijn aangepast en passen in het landschap: woningen moeten gebouwd worden in 1 tot 1,5 bouwlaag met kap.
- De massa en de vorm van nieuwbouw moet zorgvuldig ingepast worden tussen de bestaande bebouwing
- De bouwmassa moet zijn afgestemd op de bouwmassa en kapvorm van de belendende omgeving.

Gevelopbouw

- Nieuwe gevels kunnen eigentijds vormgegeven worden mits ze bestaande of omliggende kwaliteiten respecteren.

Materiaal en kleur

- Het toepassen van sterk contrasterende kleuren in grotere vlakken is ongewenst.
- Geglazuurde dakpannen mogen niet worden toegepast.
- Kleuren van dakbedekking en wandmateriaal zijn op elkaar afgestemd.
- Bij verbouwing of renovatie dient het oorspronkelijke materiaal en kleurgebruik uitgangspunt te zijn.

B. deelaspecten

Gevelindeling

- De verticale geleding en ritmiek van de gevel moeten worden benadrukt.
- In de horizontale gevelopbouw moeten de begrenzing van de onderzijde (plint) en de bovenzijde (goot) als belangrijkste elementen worden behandeld.
- De vormgeving en plaatsing van entree en de eventuele symmetrie van de gevelopbouw moet zorgvuldig worden behandeld.

Afwerking erven

- Gebouwde erfafscheidingen op het voorerf vormgeven in samenhang met de architectuur en hoofdmateriaalkeuze van het pand.
- Zij-erven grenzend aan de openbare ruimte als voorerf behandelen.

Objectgerichte ontwerprichtlijnen

- Ontwerprichtlijnen rijks- en gemeentelijke monumenten
- Ontwerprichtlijnen beeldbepalende panden

Zone 1, 2 en 3 binnengebied en buitengebied

Ontwerprichtlijnen rijks- en gemeentelijke monumenten

Algemeen

Rijksmonumenten en gemeentelijke monumenten vallen ongeacht hun ligging altijd onder welstandsregime 1. Rijksmonumenten en gemeentelijke monumenten ontleen hun waarde aan:

- *schoonheid*
- *ouderdom*
- *geschiedenis/biografie*
- *zeldzaamheid*
- *gaafheid/herkenbaarheid (materie en concept)*
- *kenmerkendheid*
- *samenhang*

Bovenstaande criteria vormen te allen tijden toetsten bij restauratie, verbouw en aanbouw. Bovenstaande criteria gelden ook voor het interieur.

A. Hoofdaspecten

Plaatsing/situering

- De omgeving binnen een straal van 15 meter om een rijks- of gemeentelijk monument valt onder welstandszone 2.
- Erfinrichting volgt het historische exterieur van het monument.
- Het erf bij een historische boerderij moet in schaal en karakter logisch aansluiten bij de historische bebouwing en het oorspronkelijk gebruik van het erf.
- Bij een historische boerderij moet de kap van het bijgebouw evenwijdig aan de lange as van de hoofdmassa geplaatst worden. Afwijking van deze regel alleen bij steekhoudende historische of ruimtelijke argumenten.
- Dubbele schuurdeuren in bijgebouwen bij historische boerderijen bij voorkeur in de lange gevel.

Massa en vorm

- Het (oorspronkelijke) beeld van het monument wordt niet aangetast.
- De geslotenheid van de hoofdmassa bij historische boerderijen moet behouden blijven.
- Een lichttoetredende ingreep moet het karakter van de hoofdmassa respecteren.
- Het maken van nieuwe openingen in historische wanden mag niet, tenzij anders bepaald. Nieuwe gevelopeningen moeten in verhouding, vormgeving en uitvoering afgestemd worden op de bestaande situatie.
- Niet historische of inferieure bijgebouwen mogen op basis van kwalitatieve of ruimtelijke argumenten verwijderd worden.
- De hoofdmassa mag niet onacceptabel vergroot worden.
- Nieuwe aanbouwen dwars op de hoofdrichting van het hoofdgebouw van een historische boerderij zijn niet toegestaan.

Gevelopbouw

- Lichttoetredende ingrepen moeten in beginsel gesitueerd worden aan de vanaf de openbare wegen niet zichtbare gevelzijden.
- De architectonische eenheid van het oorspronkelijke pand moet uitgangspunt blijven in geval van splitsing.
- De individualiteit van de panden moet bij samenvoeging gehandhaafd blijven.

Materiaal en kleuren

- Voorkeur verdient het toepassen van streekeigen en historische passende materialen.
- Voorkeur verdienen donkere kleuren zoals oud-groen, okergeel en zwart. Dit geldt vooral voor (voormalige) bedrijfsgedeelten van historische panden en boerderijen, tenzij anders bepaald.

B. Deelaspecten

Gevelindeling

- Bij historische panden moet het beeld van een gesloten stal/schuurdeur behouden blijven.³

---

³ Zie ook het beleidsstuk: *Het lijkt op een schuurdeur*

- Het historische reliëf van het dakoppervlak mag niet verstoord worden. Ingrepen moeten afgestemd zijn op de kapkarakteristiek (materiaal, vorm en verhouding).
- Dakramen bij voorkeur plaatsen aan de vanaf de openbare wegen niet zichtbare dakzijden. Bij historische boerderijen moeten dakramen indien er een riet-pannenbedekking aanwezig is in het pannengedeelte geplaatst worden. Bij voorkeur de dakramen in staande verhoudingen plaatsen.
- Dakkapellen zijn op het dak van een historische boerderij niet toegestaan.

C. Detailspecten

Detailering van materiaal

- Kozijnstijlen, dorpels, roeden, deuren en luiken van een historisch pand moeten behouden blijven. Bij vervanging moet het historische beeld zo veel mogelijk benaderd worden. Bij vervanging of herstel van de kozijn en deurdelen mogen geen historisch-vreemde materialen zoals kunststof en aluminium gebruikt worden.
- Kozijndelen, stijlen en dorpels moeten bij het bedrijfs gedeelte van historistische boerderijen of panden conform oorspronkelijke detaileringen en maatvoeringen uitgevoerd worden of volledig uit het zicht geplaatst worden (stal en schuurdeuren).
- Het glas dat bij de verschillende staldeuroplossingen bij boerderijen gebruikt wordt, moet ontspiegeld zijn.
- Op monumentale panden mogen geen zonnecollectoren, schotels of andere historisch wezensvreemde elementen geplaatst worden.

Zone 2 en 3 binnengebied en buitengebied

Ontwerprichtlijnen beeldbepalende panden

Algemeen

Beeldbepalende panden vallen altijd onder welstandszone 2, tenzij het pand gelegen is in zone 1.

Beeldbepalende panden ontleen hun waarde aan:

- *kenmerkend*
- *gaaftheid/herkenbaarheid (materie en concept)*
- *ouderdom*
- *samenhang*

Bovenstaande criteria vormen te allen tijden toetsten bij restauratie, verbouw en aanbouw.

A. Hoofdaspecten

Plaatsing/situering

- Erfinrichting vormgeven in samenhang met de gevels van het pand.
- Het erf moet in schaal en karakter logisch aansluiten bij de bebouwing.

Massa en vorm

- Bij renovatie, verbouw of nieuwbouw is het bestaande gebouw leidend of inspirerend voor de aard daarvan.
- Bij aanpassingen aan het beeldbepalende pand dient het bestaande herkenbaar te blijven.
- De geslotenheid van de hoofdmassa bij landelijke bebouwing moet behouden blijven.
- Een lichttoetredende ingreep respecteert het karakter van de hoofdmassa.
- Nieuwe gevelopeningen moeten in verhouding, vormgeving en uitvoering afgestemd worden op het bestaande.
- Niet historische of inferieure bijgebouwen mogen op basis van kwalitatieve of ruimtelijke argumenten verwijderd worden.
- De hoofdmassa mag niet onacceptabel vergroot worden.
- Nieuwe aanbouwen dwars op de hoofdrichting van het hoofdgebouw van een historische boerderij zijn niet toegestaan.
- Nieuwbouw dient aan te sluiten bij de ritmiek van de bestaande bebouwing in de omgeving.
- Bijgebouwen moeten in hoofdvorm en kap afgestemd zijn op die van het hoofdgebouw en hiërarchisch gezien daaraan ondergeschikt.
- Aan- en bijgebouwen dienen rekening te houden met de herkenbaarheid van de hoofdbebouwing.

Gevelopbouw

- Lichttoetredende ingrepen moeten in beginsel gesitueerd worden aan de vanaf de openbare wegen niet zichtbare gevelzijden.
- De architectonische eenheid van het oorspronkelijke pand moet uitgangspunt in geval van splitsing blijven.
- De individualiteit van de panden moet bij samenvoeging gehandhaafd blijven.

Materiaal en kleuren

- Voorkeur verdient het toepassen van streekeigen en historische passende materialen.
- Bij verbouw en renovatie dient de oorspronkelijke gevelopbouw, materiaaltoepassing en kleurgebruik gerespecteerd te worden.

B. Deelaspecten

Compositie massa

- De stelselmatige toepassing van accenten b.v. op koppen of in zichtassen en van symmetrieën, kapvorm en gevelindeling, dient gerespecteerd te worden.
- Bij- en aanbouwen moeten ondergeschikt zijn aan de hoofdmassa en staan ten minste 3 meter achter de voorgevelrooilijn.
- Bijgebouwen moeten in hoofdvorm en kap afgestemd zijn op die van het hoofdgebouw.

Gevelindeling

- Doel moet zijn bij historische panden het oorspronkelijke beeld van een gesloten stal/schuurdeur te behouden.⁴
- Ingrepen moeten afgestemd zijn op de kapkarakteristiek (materiaal, vorm en verhouding).
- Dakkapellen dienen bij voorkeur in staande verhouding te worden gemaakt.
- Dakkapellen zijn bij historische boerderijen niet toegestaan, in ieder geval niet op het (voormalige) stalgedeelte.
- De verticale geleding en ritmiek van de gevels moeten benadrukt worden b.v. door ordening van raampartijen langs verticale assen of door afwijkende behandeling van gevelvlakken.
- De maatverhoudingen van bestaande gevelopeningen moet gehandhaafd worden.
- Bij splitsing van het pand moet de architectonische eenheid van het oorspronkelijke pand behouden blijven.
- Nieuwe serres en erkers dienen te passen in de oorspronkelijke stijl en ambachtelijkheid (detailleringen) van het (historische) gebouw.

Detaillering van materiaal

- Bij vervanging of herstel van de kozijnstijlen, dorpels, roeden, deuren en luiken moet het historische beeld zoveel mogelijk benaderd worden. Het gebruik van kunststof en aluminium is bij historische panden niet gewenst.

Afwerking erven

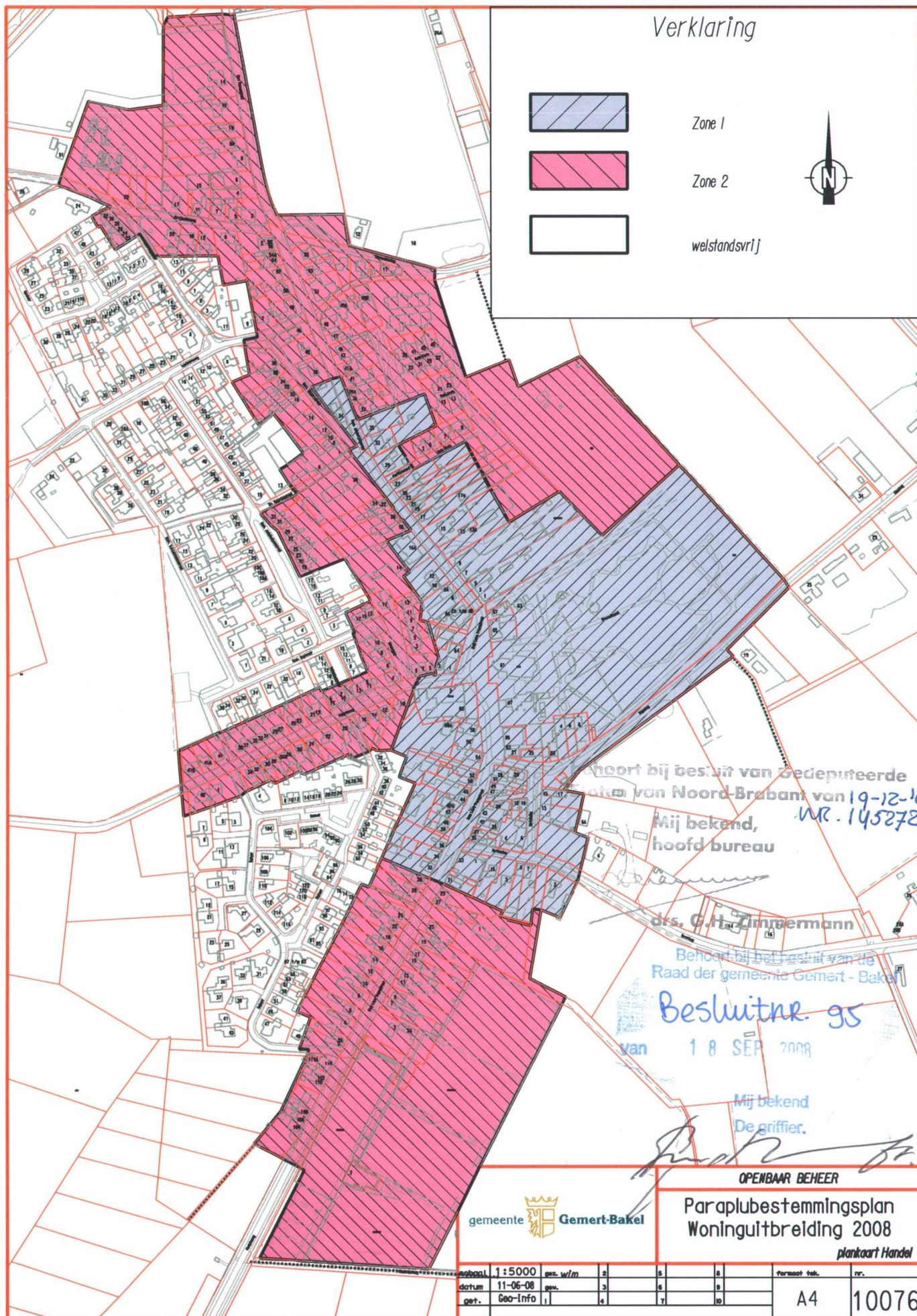
- Zij-erven grenzend aan openbare ruimte dienen als voorerf behandeld te worden.
- Gebouwde erfafscheidingen op het voorerf dienen vormgegeven te worden in samenhang met de architectuur en hoofdmateriaalkeuze van het pand.
- Erfafscheidingen dienen bij voorkeur te bestaan uit heggen van inheemse soorten.

Reclame

- Reclames moeten optimaal worden geïntegreerd in de gevel en dienen ondergeschikt te zijn aan de architectuur van het gebouw en de omgeving.

---

⁴ Zie ook het beleidsstuk: *Het lijkt op een schuurdeur*

Verklaring

Zone 1

Zone 2

welstandsvrij

hoort bij besluit van Gedeputeerde
Raden van Noord-Brabant van 19-12-08
NR. 145251
Mij bekend,
hoofd bureau

drs. G.H. Zimmermann

Behoort bij het besluit van de
Raad der gemeente Gemert - Bakel

Besluitnr. 95

van 18 SEP 2008

Mij bekend
De griffier.

OPENBAAR BEHEER

gemeente Gemert-Bakel

Paraplubestemmingsplan
Woninguitbreiding 2008

plankaart Handel

schaal	1:5000	ges. w/m	2	5	8	formaat tek.	nr.
datum	11-06-08	ges.	3	6	9	A4	10076
get.	Geo-Info		4	7	10		

Verklaring

Zone 1

Zone 2

welstandsvrij

Behoort bij het besluit van de
Raad der gemeente Gemert - Bakel

Besluitnr. 95

van 18 SEP 2008

Mij bekend
De griffier.

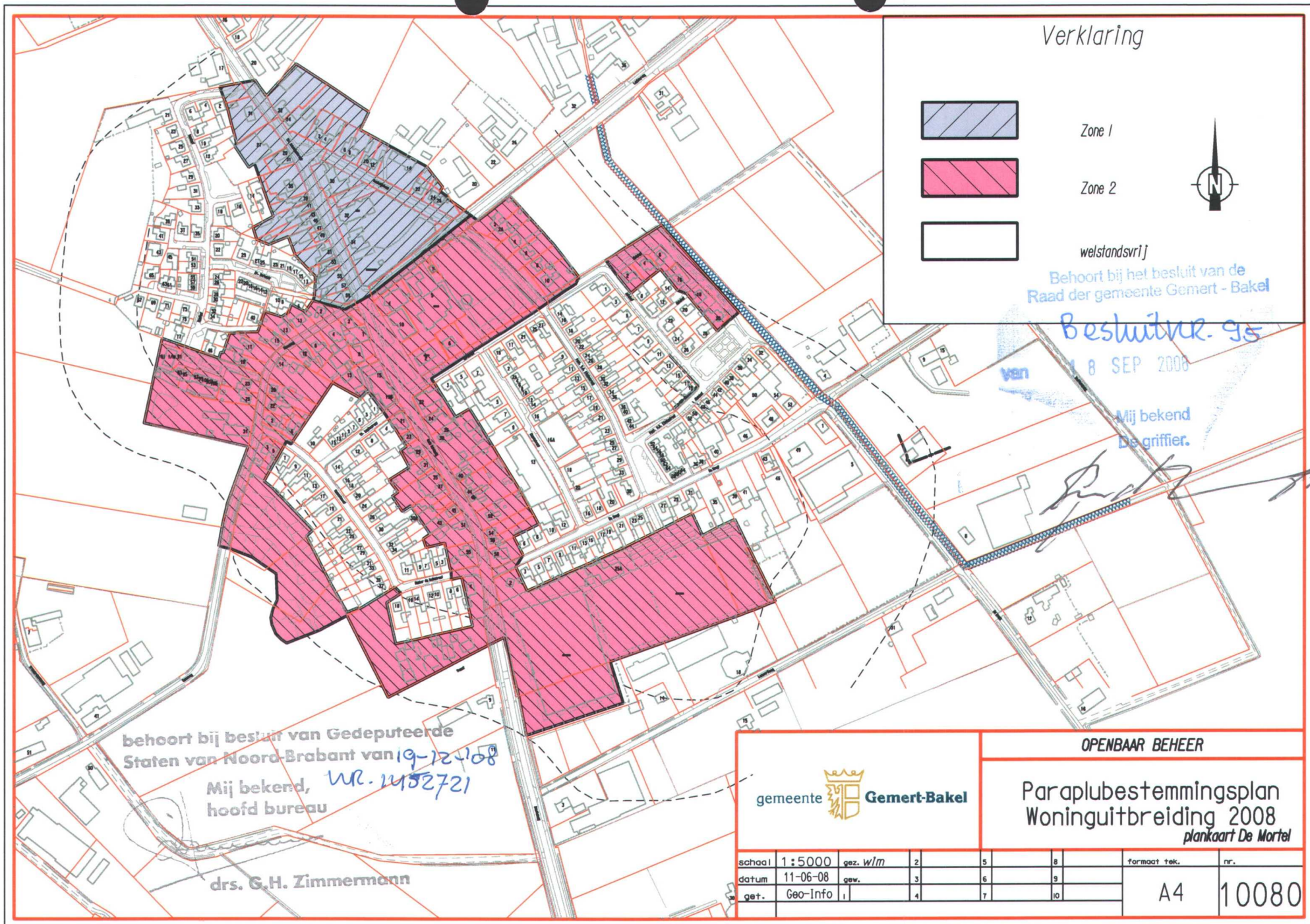
Behoort bij besluit van Gedeputeerde
Raad van Noord-Brabant van 19-12-2008
Mij bekend, WR. 1452721
hoofd bureau

OPENBAAR BEHEER

gemeente **Gemert-Bakel**

Paraplubestemmingsplan
Woninguitbreiding 2008
plankaart Elsendorp

schaal	1 : 5000	gez. w/m	2	5	8	formaat tek.	nr.
datum	11-06-08	gew.	3	6	9		
get.	Geo-Info		4	7	10	A4	100777

Verklaring

Zone 1

Zone 2

welstandsvrij

Behoort bij het besluit van de
Raad der gemeente Gemert - Bakel

Besluit nr. 95

18 SEP 2008

Mij bekend
De griffier.

behoort bij besluit van Gedeputeerde
Staten van Noord-Brabant van 19-12-108
Mij bekend, nr. 1452721
hoofd bureau

drs. G.H. Zimmermann

gemeente Gemert-Bakel

OPENBAAR BEHEER

Paraplubestemmingsplan
Woninguitbreiding 2008
plankaart De Mortel

schaal	1:5000	gez. w/m	2	5	8	formaat tek.	nr.
datum	11-06-08	gew.	3	6	9	A4	10080
get.	Geo-Info		4	7	10		

Lijst van bedrijven

Adres	Naam	SBI omschrijving
Boekelseweg 3	Obers Gemert B.V.	BENZINE-SERVICE-STATIONS: MET LPG
De Hoef 1	J.M.B. VEREYKEN	VEEHOUDERIJEN (NIET INTENSIEF): MELKRUNDVEE
Diederikstraat 63	J.P.J. Bisseling	ONGEDIERTE BESTRIJDINGS- EN ONTSMETTINGSBEDRIJVEN
Groeskuilen 179	TIMMERBEDRIJF VERHOEVEN	TIMMERFABRIEKEN
Heuvel 35	H.J.M. van Rijt	MEUBELFABRIEKEN (INCL. LAKSPUITERIJ)
Heuvel 56	G.G. VAN DE ELZEN	AKKERBOUWBEDRIJVEN (BEDRIJFSGEBOUWEN)
Komweg 45	Politie Brabant Zuid-Oost	POLITIEKANTOREN
Komweg 71	Stichting Ceigoed	SOCIAAL-CULTURELE INSTELLINGEN: BUURT- EN CLUBHUIZEN
Komweg 9 A	Jos v.d. Elzen & Zn BV	WEGVERVOER VERWANTE BEDRIJVEN N.E.G.
Kruiseind 87	Dansschool van Esch	AMUSEMENTSGELEGENHEDEN: DANSSCHOLEN
Lodderdijk 26	J. Vereijken	GEMENGDE VEEHOUDERIJEN (NIET INTENSIEF)
Lodderdijk 9	Lips Gemert B.V.	WASSERIJEN EN STRIJKINRICHTINGEN
Mgr. Den Dubbeldenstraat 15	V.o.f. Cailleagh	GROOTHANDEL: FARMACEUT., MEDISCHE, KOSMETISCHE ART. EN REIN.MIDDELEN
Molenrand 7	Safak en Bertsun	AUTOWASSERIJEN
Molenrand 8	Autocleaning Jos Rooijackers	AUTOWASSERIJEN
Molenstraat 43	Bouwbedrijf Raaijmakers	BOUWBEDRIJVEN: ALGEMEEN
Oudestraat 44	GGZ	GEZONDHEIDSZORG EN VETERINAIRE DIENSTEN: ZIEKENHUIZEN
Oudestraat 85	J.H. NELISSEN DAKBEDEKKINGEN	BOUWBEDRIJVEN: IMPREGNEREN, BITUMINEREN, VERVEN
Pandelaar 14	Interieur Design Gemert	OVERIGE HOUTWARENIND.: VERMOGEN < 50 KW
Pandelaar 30	H. Crooijmans	VEEHOUDERIJEN (NIET INTENSIEF): MELKRUNDVEE
Pandelaar 40	A.J.C.A. Crooijmans	GEMENGDE VEEHOUDERIJEN (NIET INTENSIEF)
Pandelaar 46	Rooijackers picknicktafels	OVERIGE HOUTWARENIND.: VERMOGEN < 50 KW
Pandelaar 48	H.J.J. Brouwers	GEMENGDE VEEHOUDERIJEN (NIET INTENSIEF)
Pandelaar 68	AUTOSCHADE VAN HOUTERT	AUTOSPUITINRICHTINGEN
Schoolstraat 18	Johan Van Den Acker Textielfabrieken C.V.	TEXTIELWARENFABRIEKEN (EXCL. KLEDING) N.E.G.
Sleutelbosch 2	Commanderij College	VOORTGEZET ONDERWIJS
Sportlaan 11	Gemertse Atletiek Club	SPORTACCOMMODATIES: VELDSPOORTCOMPLEX (MET VERLICHTING)
Sportlaan 5	Sportcafe Molenbroek	SPORTACCOMMODATIES: SPORTHALLEN
Sportlaan 8	Gemertse Honk- en Softbalvereniging	SPORTACCOMMODATIES: VELDSPOORTCOMPLEX (MET VERLICHTING)
St.-Annastraat 49	W.J. VAN DEN ELZEN	WINDMOLENS: - WIEKDIAMETER < 8 M
St.-Annastraat 9	R. V. LIESHOUT	WEGVERVOER VERWANTE BEDRIJVEN N.E.G.
Vicariss Vd Asdonckstr 25	Sportcentrum Fitland Gemert	
Wingerd 27	Emonds Grondverzet	AGR. DIENSTVERL. BEDR.: MET MACH.VERH. / WERKEN MET LANDBOUWMACHINES
Zuid-Om 45	Jos Maas Olie en Benzinehandel	BENZINE-SERVICE-STATIONS: MET LPG

Bijlage 1b: lijst van bedrijven/ bedrijfsactiviteiten¹

A. Bedrijven Bakel:

Adres	Naam	Omschrijving
Auerschootseweg 17	Koning Koudetechniek BV	KOELINSTALLATIES FREON 1,5 - 300 KW
Auerschootseweg 21	Autobedrijf Jan van Zeeland v.o.f.	AUTOREPARATIEBEDRIJVEN (EXCL. PLAATWERKEN, SPUITEN EN TECTYLEREN)
Auerschootseweg 36	AANNEMINGSBEDRIJF TH. CLAASSEN B.V.	
Beekakker 1	A. Strijbosch	PERSONENAUTO'S, FIETSEN, MOTORFIETSEN E.D.
Beekakker 11	CFS Bakel B.V.	MACHINE-INDUSTRIE: P.O. < 2.000 M2
Beekakker 13	Sporthal De Beek	SPORTACCOMMODATIES: SPORTHALLEN
Beekakker 5	MAS. CLAASSEN	BOUWBEDRIJVEN: ALGEMEEN
Benthem 10	L.J.H. van Lieshout	VEEHOUDERIJEN (NIET INTENSIEF): MELKRONDVEE
Bergstraat 1 A	Pasveer Autobedrijf	AUTOREPARATIEBEDRIJVEN (EXCL. PLAATWERKEN, SPUITEN EN TECTYLEREN)
Bernhardstraat 0	Gemeente Gemert-Bakel	RIOOLGEMALEN
Bernhardstraat 0	ST. WILLIBRORDUS GILDE	SCHIETINRICHTINGEN: VRIJE BUITENBANEN: SCHIETBOMEN
Bernhardstraat 2 A	OBS De kleine kapitein	BASISONDERWIJS
Bernhardstraat 9	Merkudent-P.L.Sturme	GEZONDHEIDSZORG EN VETERINAIRE DIENSTEN: INDIVIDUELE PRAKTIJKEN
Binnenveld 4	ISM-Milheeze	Electrotechniek
Binnenveld 6	F. Verberne Timmerwerken	Timmerbedrijf
Binnenveld 22	Inbizniz	Binnenhuisdecoratie
Bolle Akker 1	J. DERKS	TIMMERFABRIEKEN
Bolle Akker 11	F. Sigmans	PERSONENAUTO'S, FIETSEN, MOTORFIETSEN E.D.
Bolle Akker 13	M. Mertens	AUTOREPARATIEBEDRIJVEN (EXCL. PLAATWERKEN, SPUITEN EN TECTYLEREN)
Bolle Akker 15	A.J.M. BAZELMANS	BOUWBEDRIJVEN: IMPREGNEREN, BITUMINEREN, VERVEN
Bolle Akker 2	B&K KOUDETECHNIEK VOF	
Bolle Akker 2	W. Emonds	TRANSPORTMIDDELENINDUSTR.N.E.G.
Bolle Akker 3	M. Linders	WEGVERVOER VERWANTE BEDRIJVEN N.E.G.
Bolle Akker 5	GROBECO B.V.	GOEDERENWEGVERVOERBEDR.: ZONDER SCHOONMAKEN TANKS
Bolle Akker 5 A	Jagers	
Bolle Akker 7	Riool- & Veegbedrijf M. van Dijk	VUILOPHAAL-, STRAATREINIGINGSBEDRIJVEN E.D.

¹ D.d. september 2011.

Bolle Akker 9	Ricosport	
De Brakken 6	G.A. Tielemans	BOUWBEDRIJVEN: ALGEMEEN
De Wilbertsdries 43	Zorgboogcentrum DE WILBERTSDRIES	PARTICULIERE HUISHOUDENS VOOR ZOVER MET HW-PLICHT. ONDERDELEN
Dorpsstraat 10	BAKKERIJ BAKEL	DETAILHANDEL: BROOD EN BANKET, MET BAKKEN VOOR EIGEN WINKELBEDRIJF
Dorpsstraat 12	"DE KROON"	CAFE'S, BARS
Dorpsstraat 22	Hotel-Cafe-Restaurant-Zaal de Zwaan	CAFE'S, BARS
Dorpsstraat 29	Fixet Van Tiel	BOUWMATERIALEN: 'DOE HET ZELF'
Dorpsstraat 3	Kruidvat Bakel	DROGISTERIJEN
Dorpsstraat 38	Chico's Grillroom	CAFETARIA'S, SNACKBARS, VISKRAMEN
Dorpsstraat 40	Cafe zaal Midnight	CAFETARIA'S, SNACKBARS, VISKRAMEN
Dorpsstraat 44	CAFETARIA-PETITRESTAURANT "D`n Belahamel"	CAFETARIA'S, SNACKBARS, VISKRAMEN
Dorpsstraat 45	F.L.J. VAN DE HEUVEL	DETAILHANDEL, BUURTVERZORGEND, VOOR ZOVER N.E.G
Dorpsstraat 5	V.O.F. Het Bakkershuys	Vervaardiging van brood en vers banketbakkerswerk
Dorpsstraat 54	EDAH van Grootel B.V.	SUPERMARKTEN: VERKOOPPOP. >= 250 M2
Dorpsstraat 56	Jobé Wonen BV	GROOTHANDEL : TEXTIELGRONDSTOFFEN EN -HALFFABRIKATEN
Dorpsstraat 6	P.J.J. VERHOEVEN	REPARATIEBEDRIJVEN VOOR N.E.G. GEBRUIKSGOEDEREN
Dorpsstraat 78	F.B.H.M. SIGMANS	FIETSEN-, BROM- EN MOTORFIETSENREPARATIEBEDR.
Gemertseweg 2	Stichting Het Parochiehuis	SOCIAAL-CULTURELE INSTELLINGEN: BUURT- EN CLUBHUIZEN
Gemertseweg 30	G. Hoefnagels	AUTOPARKEER- EN STALLINGSBEDRIJVEN
Gemertseweg 30 A	Autoschadeherstelbakel	AUTOREPAR. BEDR. N.E.G.: ZONDER TECTYLEERDERIJ
Geneneind 2	Adriaans Handel en Bestrating v.o.f.	BOUWBEDRIJVEN: IJZERVLECHTEN, STEENBEWERKEN
Geneneind 4 B	C.V. de Pierewaaiers	BUTAAN, PROPAAAN, LPG: - BOVENGRONDS, < 3 M3
Geneneind 6	G.M.M. Joosten	VEEHOUDERIJEN (NIET INTENSIEF): MELKRUNDVEE
Grotel 0	W.H. Renders (Biezen 4-4a te Aarle Rixtel, inrichting ligt echter in Bakel!)	RECREATIECENTRA, VASTE KERMIS E.D.
Grotel 5	Herberg Grotel's Hof	HOTELS EN PENSIONS: MET MAALTIJD
Grotel 5 A	Camping Grotelse Heide	VAKANTIECENTRA, LOGIESVERSTREKKENDE BEDRIJVEN
Helmondsestraat 18 A	Vermeulen en Van Gerven b.v.	ZAKELIJKE DIENSTVERLENING (KANTOREN): VLOEROPP.>= 150 M2 EXCL..95/.97
Helmondsestraat 19	DAAMEN INTERIEUR B.V.	DETAILHANDEL, BUURTVERZORGEND, VOOR ZOVER N.E.G
Helmondsestraat 22	H. van Hoof B.V. Aannemingsbedrijf	BOUWBEDRIJVEN: ALGEMEEN
Helmondsestraat 4	W. ADRIAANS	MEELFABRIEKEN: P.C. < 500 T/UUR
Helmondsestraat 41	Tinq B.V. Bakel	BENZINE-SERVICE-STATIONS: ZONDER LPG
Helmondsestraat 59	Somers Zeefdrukkerij	DRUKKERIJEN N.E.G.
Helmondsestraat 68	Hurkmans electromachines	REPARATIEBEDRIJVEN VOOR ELEKTR. GEBRUIKSGOEDEREN

Kerksedriessen 11	V.o.f. J.W. van Horssen en Zonen	GOEDERENWEGVERVOERBEDR.: ZONDER SCHOONMAKEN TANKS
Kortestraat 10	KPN Telecom Rayon Zuid-Oost	TELEFOON-, TELEGRAAFDIENSTEN E.D.
Molenakkers 2	Boerenbond Bakel	DETAILHANDEL, BUURTVERZORGEND, VOOR ZOVER N.E.G
Muziekhofje 0	OBRAGAS N.V.	GASDISTR. BEDR.: GASDRUKREGEL/MEETRUIMTEN (KASTEN EN GEBOUW.),CAT. B/C
Neerstraat 0	Waterschap Aa en Maas	RIOOLGEMALEN
Nieuwe Uitleg 0	OBRAGAS N.V.	GASDISTR. BEDR.: GASDRUKREGEL/MEETRUIMTEN (KASTEN EN GEBOUW.),CAT. B/C
Nieuwe Uitleg 3	Zonnecentrum Bakel	GROOTHANDEL: MACHINES, TECHNISCHE BENODIGDHEDEN ETC.
Oudestraat 14	Fam. Van Bakel	GROOTHANDEL : WILDE DIEREN, SIERVOGELS E.D.
Oudestraat 3	Gebroeders de Corte Landbouw B.V.	INTENSIEVE VEEHOUDERIJEN: VARKENSFOKKERIJEN
Oudestraat 6	Gebroeders de Corte Landbouw B.V.	INTENSIEVE VEEHOUDERIJEN: VARKENSMESTERIJEN
Oudestraat 8	V.o.f. BADO kwekerij	
Overschoot 6b	De Weert handelonderneming	
Roessel 1 B	GGZ	GROOTHANDEL IN MACHINES EN TECHNISCHE BENODIGDHEDEN/
Roessel 2	Autobedrijf Van Lierop	HANDELONDERNEMIG VOOR VERKOOP, VERHUUR EN REPARATIE
Roessel 3	Stichting De Zorgboog - HOOFDVESTIGING	LANDBOUWVOER- EN WERKTUIGEN
Schoolstraat 23	Van Rijssel keurslager	GEZONDHEIDSZORG EN VETERINAIRE DIENSTEN: GROEPSPRAKTIJKEN, KLINIEKEN
Schoolstraat 32	E.J.M. van Zeeland	BENZINE-SERVICE-STATIONS: ZONDER LPG
Schoolstraat 35	St. Willibrordus	GEZONDHEIDSZORG EN VETERINAIRE DIENSTEN: ZIEKENHUIZEN
Sint Wilbertsplein 1	Gasterij De Gouden Leeuw	DETAILHANDEL: VLEES, MET ROKEN, KOKEN OF SMELTEN
Sint Wilbertsplein 4	C1000 Supermarkt	
Sint Wilbertsplein 8	Rabobank Gemert-Bakel (kantoor Bakel)	
Speelweide 7 B	H. van de Berg	BASISONDERWIJS
Van De Poelstraat 10	Toon Rutjens v.o.f.	RESTAURANTS
Van De Poelstraat 13	Disco Round Up / (Voorheen Café J.M.M.G. van der Horst)	SUPERMARKTEN: VERKOOPPOP. >= 250 M2
Van De Poelstraat 17	Verberkt Elektro B.V.	BANKEN: VLOEROPP. < 150 M2
Van De Poelstraat 2	Cafe 't Gammele Geval	
Van De Poelstraat 7	Frituur De Smuller	DETAILHANDEL, BUURTVERZORGEND, VOOR ZOVER N.E.G
Ven 3	M. VAN DEURSEN	CAFE'S, BARS
Ven 6 A	P.T.H. Maas	DETAILHANDEL, BUURTVERZORGEND, VOOR ZOVER N.E.G
Ven 6 B	H. MAAS	CAFE'S, BARS
Vlinkert 3	Jan de Witkliniek	CAFETARIA'S, SNACKBARS, VISKRAMEN
		VEEHOUDERIJEN (NIET INTENSIEF): MELKRUNDVEE
		Groothandel in landbouwmachines, werktuigen en tractoren
		REPARATIEBEDRIJVEN VOOR LANDBOUWMACHINES. E.D.

B. Bedrijven Milheeze:

Adres	Naam	SBI omschrijving
Binnenveld 1	Dovens meubelen	OVERIGE HOUTWARENIND.: VERMOGEN < 50 KW
Binnenveld 12	W. Bukkems	BOUWBEDRIJVEN: ALGEMEEN
Binnenveld 14	J. Géurts Bakel Beheer b.v	
Binnenveld 18	Marcel Nooijen Holding B.V.	
Binnenveld 3	W. BUKKEMS	BOUWBEDRIJVEN: ALGEMEEN
Binnenveld 7	FIRMA J.A.M. V.D. VEN	AGR. DIENSTVERL. BEDR.: MET MACH.VERH. / WERKEN MET LANDBOUWMACHINES AUTOREPARATIEBEDRIJVEN (EXCL. PLAATWERKEN, SPIJTEN EN TECTYLEREN)
Bocht 12	M.J. VAN DINTHER	OVERIGE HOUTWARENIND.: VERMOGEN < 50 KW
Bocht 16	W. VAN DEN AKKER	BASISONDERWIJS
Elsenstraat 3	Basisschool De Kastanjelaar	PLUIMVEE- EN GEVOGELTEFOKKERIJEN: MESTKUIKENS
Greef 6	R. Slegers	GASDISTR. BEDR.: GASDRUKREGEL/MEETRUIMTEN (KASTEN EN GEBOUW.),CAT. B/C
Griensvenstraat 0	OBRAGAS N.V.	BIJZONDERE TUINBOUWBEDR.: CHAMPIGNONKWEKERIJEN (ALGEMEEN)
Hekker 5	W. Geurts Champignonkwekerij B.V.	BETONMORTELCENTRALES: P.C. < 100 T/U
Hof 2	Firma Royackers beton B.V.	CAFETARIA'S, SNACKBARS, VISKRAMEN
Kerkeind 13	H. van Kessel	DETAILHANDEL, BUURTVERZORGEND, VOOR ZOVER N.E.G
Kerkeind 19	A. VAN BUEL	CAFETARIA'S, SNACKBARS, VISKRAMEN
Kerkeind 23	De Molen	SOCIAAL-CULTURELE INSTELLINGEN: MUZIEK EN BALLETSCHOLEN
Kerkeind 34	Fanfare St. Cecilia	CAFE'S, BARS
Kerkeind 34	Cafe-Zaal v.d. Weijer	MAATSCHAPPELIJKE DIENSTVERLENING (INCL. KEUKENS)
Kerkeind 40 /04	Zorgboogcentrum DE BERKEN	ANTIET, INDIEN MET WERK- PLAATS (LOGEN)
Kerkeind 44	H. Raaymakers	OVERIGE HOUTWARENIND.: VERMOGEN < 50 KW
Kerkeind 66	A.J. VAN DE HEUVEL	TIMMERFABRIEKEN
Kerkeind 7	A. Berkers	SCHIETINRICHTINGEN: BINNENBANEN: BOOGBANEN
Meijlaker 15	Handboogvereniging Sint Willibrordus	BENZINE-SERVICE-STATIONS: MET LPG
Milheesestraat 19	Van Kessel Onroerend Goed B.V.	
Milheesestraat 5	Perfekt Promotie & Reklame	
Pastoor Simonisplein 2	Dorpshuis De Schans	
Schutboomsestraat 2	Tuincentrum Milheeze	GROOTHANDEL: BLOEMEN, PLANTEN EN TUINBENODIGDHEDEN
Schutboomsestraat 6	W.J.J. van de Weyer	AKKERBOUWBEDRIJVEN (BEDRIJFSGEBOUWEN)
Schutboomsestraat 6 A	J. van de Weijer	AUTOREPARATIEBEDRIJVEN (EXCL. PLAATWERKEN, SPIJTEN EN TECTYLEREN)

C. Bedrijven De Rips:

Adres	Naam	SBI omschrijving
Blaarpeelweg 12	Knijnenburg Autobedrijf	AUTOREPARATIEBEDRIJVEN (EXCL. PLAATWERKEN, SPUITEN EN TECTYLEREN)
Blaarpeelweg 12	Vissers Oliehandel B.V.	BENZINE-SERVICE-STATIONS: ZONDER LPG
Blaarpeelweg 18	Handboogvereniging De Batavieren	SCHIETINRICHTINGEN: VRIJE BUITENBANEN: BOOGBANEN
Blaarpeelweg 4	BECKERS TRANSPORT V.O.F.	GOEDERENWEGVERVOERBEDR.: ZONDER SCHOONMAKEN TANKS
Burg V D Wildenberglaan 0	OBRAGAS N.V.	GASDISTR. BEDR.: GASDRUKREGEL/MEETRUIMTEN (KASTEN EN GEBOUW.),CAT. B/C
Burg V D Wildenberglaan 10	Transportbedrijf H. Beckers	GOEDERENWEGVERVOERBEDR.: ZONDER SCHOONMAKEN TANKS
Burg V D Wildenberglaan 21	Schoonwater Rips B.V.	REPARATIEBEDRIJVEN VOOR LANDBOUWMACHINES. E.D.
Burg V D Wildenberglaan 36	J.A. Ypma	OVERIGE CONSTR. WERKPL. (EXCL. LAKKEN): GESLOTEN GEBOUWEN
Burg V D Wildenberglaan 4	Meubelmakerij Verheggen	MEUBELFABRIEKEN (INCL. LAKSPUITERIJ)
Burg V D Wildenberglaan 5	Schoonheidsinstituut vd Ligt	KAPPERSBEDRIJVEN EN SCHOONHEIDSinSTITUTEN
Burg V D Wildenberglaan 5	A.J.T.P. VAN DE WETERING	SMEDERIJEN, LASINRICHT., BANKWERKERIJEN E.D.
Burg Wijnvlietlaan 2	GERRITS - JANS	MENGVOEDERFABRIEKEN: P.C. < 100 T/U
Korhoenstraat 1	B. Swinkels Techniek	ELEKTRISCHE INSTALLATIEBEDRIJVEN
Korhoenstraat 4	Van de Akker / Blenckers VOF	BOUWBEDRIJVEN: ALGEMEEN
Korhoenstraat 5	Thermoplan (voorheen A.J.M. GIESBERS of Giesbers Verwarming En Sanitair VOF)	GROOTHANDEL: BOUWMATERIALEN N.E.G.
Korhoenstraat 8	Twerjo b.v.	GROOTHANDEL : HUIDEN EN VELLEN
Kruisberglaan 1	John's Caravan Service	AUTOPARKEER- EN STALLINGSBEDRIJVEN
Meester Hertsigstraat 0	OBRAGAS N.V.	GASDISTR. BEDR.: GASDRUKREGEL/MEETRUIMTEN (KASTEN EN GEBOUW.),CAT. B/C
Meester Hertsigstraat 5	Stichting Beheer Gemeenschapshuis D'n Eik	SOCIAAL-CULTURELE INSTELLINGEN: BUURT- EN CLUBHUIZEN
Paterslaan 23	J.L.M. Martens	LUCHTBEHANDELINGSINST. T.B.V. DETAILHANDEL
Paterslaan 25	Stucadoorsbedrijf v.d. Akker	BOUWBEDRIJVEN: ALGEMEEN
Ripsestraat 38	Baltussen Supermarkt	SUPERMARKTEN: VERKOOPOPP. < 250 M2
Ripsestraat 6	De Viersprong - G. en L. Kruysen-Van Os	HOTELS EN PENSIONS: MET MAALTIJD

Lijst van bedrijven/ bedrijfsmatige activiteiten

A. Centrum Gemert

Binnen het plangebied komen de volgende bedrijven voor:

	Bedrijf	Activiteit	Adres	Milieu categorie
1.	Ambachtelijke meubelstofeerderij Vervoort V.O.F.	Meubelstoffering	Binderseind 22 (achterzijde nummer 26-28)	1
2.	Autobedrijf Jan van Houtert	Autohandelaar	Virmundtstraat 17	2
3.	Willemsen Metaal B.V.	Leverancier en producent onderdelen machinebouw	Molenstraat 27	3.1

Lijst van bedrijven/ bedrijfsactiviteiten¹

Handel:

Adres	Naam	SBI omschrijving
Broeder Hogardusstraat 7	BOUWBEDRIJF PONJE B.V.	BOUWBEDRIJVEN: ALGEMEEN
Mariahofke 6	SUPERMARKT VAN ELDONK	SUPERMARKTEN: VERKOOPPOP. < 250 M2
O.-L.-Vrouwestraat 24	Pennings diesel- en auto-electro	AUTOREPARATIEBEDRIJVEN (EXCL. PLAATWERKEN, SPIJTEN EN TECTYLEREN)
O.-L.-Vrouwestraat 33	F. VESTERS	CAFETARIA'S, SNACKBARS, VISKRAMEN
O.-L.-Vrouwestraat 43	H. VOS	CAFE'S, BARS
O.-L.-Vrouwestraat 50	Bakkerij Ber Vogels	DETAILHANDEL: BROOD EN BANKET, MET BAKKEN VOOR EIGEN WINKELBEDRIJF
O.-L.-Vrouwestraat 55	GEMEENSCHAPSHUIS "DE BRON"	BESLOTEN CONSUMPTIEINRICHTINGEN (KANTINES)
O.-L.-Vrouwestraat 58	Cafe Cafeteria De Linde	CAFETARIA'S, SNACKBARS, VISKRAMEN
O.-L.-Vrouwestraat 60	Basisschool De Havelt	BASISONDERWIJS
Ossenkapelweg 2	Korfbalvereniging Blauw-Wit	SPORTACCOMMODATIES: VELDSPOORTCOMPLEX (MET VERLICHTING)
Pastoor Castelijnsstraat 17	J. JANSBEEKE	GROOTHANDEL: HOUT, VLAKGLAS, SANITAIR EN BOUWMAT. EXCL. .61/.69
Pastoor Castelijnsstraat 20	Van de Ven Massage	BADHUIZEN EN SAUNA-BADEN
Pastoor Castelijnsstraat 29	Kapsalon Jose	KAPPERSBEDRIJVEN EN SCHOONHEIDSINSTITUTEN
Pastoor Castelijnsstraat 3	HOTEL HANDELIA	HOTELS EN PENSIONS: MET MAALTIJD
Pastoor Castelijnsstraat 49	Donkers Tweewielers	FIETSEN-, BROM- EN MOTORFIETSENREPARATIEBEDR.
Pastoor Castelijnsstraat 51	Montagebedrijf Gemert B.V.	ELEKTRISCHE INSTALLATIEBEDRIJVEN
Pater Petrusstraat 4	Tonn van Alphen Motoren	FIETSEN-, BROM- EN MOTORFIETSENREPARATIEBEDR.
Rector Coppensstraat 24	Kanters Metaalbewerking	NON-FERRO-METAALERTSVORBEWERKINGSBEDRIJVEN: P.C. < 1.000 T/J
Strijboscheweg 2	D'n Koeckenbacker	CAFES, BARS

¹. D.d. 6 december 2012.

De Mortel:

Adres	Naam	SBI omschrijving
De Bleek 5	SEGERS KAASHANDEL	GROOTHANDEL: PLANTAARDIGE VOEDINGS- EN GENOTSMIDDELEN
De Smagt 25 A	VOETBALVERENIGING M.V.C.	SPORTACCOMMODATIES: VELDSPOORTCOMPLEX (MET VERLICHTING)
De Smagt 25 B	Tennisvereniging De Mortel	SPORTACCOMMODATIES: TENNISBANEN (MET VERLICHTING)
De Smagt 45	Brouwers Machinaal Timmerbedrijf BV	Timmerwerkfabrieken, vervaardiging overige artikel van hout,
De Smagt 46	International Pager Service B.V. (voorheen Van den Elzen Teletechnicom)	REPARATIEBEDRIJVEN VOOR ELEKTR. GEBRUIKSGOEDEREN
De Smagt 48	Bouwbedrijf M. van de Heijden	BOUWBEDRIJVEN: ALGEMEEN
De Smagt 49	Autobedrijf Gebr. Gerrits	AUTOREPARATIEBEDRIJVEN (EXCL. PLAATWERKEN, SPUITEN EN TECTYLEREN)
De Smagt 52	Van de Burgt	AUTOREPARATIEBEDRIJVEN (EXCL. PLAATWERKEN, SPUITEN EN TECTYLEREN)
Hemelstraat 15	BETEX GARENFABRIEK B.V.	KATOENTWIJNERIJEN, -SPOELERIJEN, NAAIGARENFABR.
Hemelstraat 16 A	A.van Mierlo	HOOGDRUKKERIJEN (KLEIN) EN KOPIEERINRICHTINGEN
Hemelstraat 20	AUTOSCHADEBEDRIJF P. UITERLINDEN	AUTOREPAR. BEDR. N.E.G.: MET TECTYLEERDERIJ
Hemelstraat 5	Peeters Metaalbewerking	OVERIGE METAALWARENIND.
Kastanjelaan 26	Obragas - TEGENOVER Kastanjelaan 26	GAS: REDUCEER, MEET EN REGELINSTALLATIE
Koolhof 43	Van Dommelen Druk Mortel	DRUKKERIJEN N.E.G.
Lochterweg 5	Basisschool Kleinerf	BASISONDERWIJS
Oude-Molenweg 22	Troefmarkt Van den Heuvel	SUPERMARKTEN: VERKOOPPOP. < 250 M2
Oude-Molenweg 35	J. V. MELIS	AUTOREPARATIEBEDRIJVEN (EXCL. PLAATWERKEN, SPUITEN EN TECTYLEREN)
Oude-Molenweg 7	Verbakel Constructiebedrijf	OVERIGE CONSTR. WERKPL. (EXCL. LAKKEN): GESLOTEN GEBOUWEN
St.-Antoniusstraat 27	De Koperen Hoorn	CAFETARIA'S, SNACKBARS, VISKRAMEN
St.-Antoniusstraat 30	DORPSHUIS DE WILG	BESLOTEN CONSUMPTIEINRICHTINGEN (KANTINES)
St.-Antoniusstraat 31	M. bankers	CAFETARIA'S, SNACKBARS, VISKRAMEN
St.-Antoniusstraat 41	Compjoeter	DETAILHANDEL, BUURTVERZORGEND, VOOR ZOVER N.E.G
St.-Antoniusstraat 49 A	Fysiotherapie "De Mortel"	GEZONDHEIDSZORG EN VETERINAIRE DIENSTEN: INDIVIDUELE PRAKTIJKEN
St.-Antoniusstraat 55	CAFE 'T ANKER	CAFE'S, BARS

Elsendorp:

Adres	Naam	SBI omschrijving
De Grootstraat 0	Waterschap AA	RIOOLGEMALEN
De Grootstraat 0	OBRAGAS N.V.	GASDISTR. BEDR.: GASDRUKREGEL/MEETRUIMTEN (KASTEN EN GEBOUW.),CAT. B/C
Den Heikop 5	MKG Koeriers B.V.	GOEDERENWEGVERVOERBEDR.: ZONDER SCHOONMAKEN TANKS
Elsendorpseweg 47	Texaco Station M.J. Joosten	BENZINE-SERVICE-STATIONS: MET LPG
Elsendorpseweg 47 A	Garagebedrijf Haverkort VOF	PERSONENAUTO'S, FIETSEN, MOTORFIETSEN E.D.
Elsendorpseweg 57	JANSSEN HATCHERY SERVICE	PLUIMVEE- EN GEVOGELTEFOKKERIJEN: KUIKENBROEDERIJEN
Elsendorpseweg 62	V.S. Tang	CAFETARIA'S, SNACKBARS, VISKRAMEN
Elsendorpseweg 68 A	Installatiebedrijf Van de Laar	BOUWINSTALLATIEBEDRIJVEN
Pater Rossaertstraat 3	Stichting Geertgen	KLINIEKEN
Rector Busscherstraat 16	Evert Zomers Glas- en Montagewerken	GROOTHANDEL: HOUT, VLAKGLAS, SANITAIR EN BOUWMAT. EXCL. .61/69
Ripseweg 2	D'n Brabander	CAFE'S, BARS
St.-Christoffelstraat 17	B. JAEGERS	DETAILHANDEL, BUURTVERZORGEND, VOOR ZOVER N.E.G
St.-Christoffelstraat 19	CAFE MANUS	CAFE'S, BARS
St.-Janstraat 49	Brede School Elsendorp	SOCIAAL-CULTURELE INSTELLINGEN N.E.G.
Van Musschenbroekstraat 4	Slager Vogels v.o.f.	DETAILHANDEL: VLEES, MET ROKEN, KOKEN OF SMELTEN
Zeelandsedijk 0	OBRAGAS N.V.	GASDISTR. BEDR.: GASDRUKREGEL/MEETRUIMTEN (KASTEN EN GEBOUW.),CAT. B/C
Zeelandsedijk 28	Alldrain B.V.	BOUWBEDRIJVEN: ALGEMEEN
Zeelandsedijk 33	Bouwbedrijf G. Vos	BOUWBEDRIJVEN: ALGEMEEN
Zeelandsedijk 33 A	van de Boogaard Antenne en satelietbouw	ELEKTRISCHE INSTALLATIEBEDRIJVEN

Bijlage 1a: staat van bedrijven/ bedrijfsactiviteiten

SBI-1993	SBI-2008	nummer	OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS					CATEGORIE
				GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR	GROOTSTE AFSTAND	
01	01	-	LANDBOUW EN DIENSTVERLENING T.B.V. DE LANDBOUW						
0111, 0113	011, 012, 013		Akkerbouw en fruitteelt (bedrijfsgebouwen)	10	10	30 C	10	30	2
0112	011, 012, 013, 016	0	Tuinbouw:						
0112	011, 012, 013	1	- bedrijfsgebouwen	10	10	30 C	10	30	2
0112	011, 012, 013	2	- kassen zonder verwarming	10	10	30 C	10	30	2
0112	011, 012, 013	3	- kassen met gasverwarming	10	10	30 C	10	30	2
0112	0113	4	- champignonkwekerijen (algemeen)	30	10	30 C	10	30	2
0112	0113	5	- champignonkwekerijen met mestfermentatie	100	10	30 C	10	100	3.2
0112	0163	6	- bloembollendroog- en prepareerbedrijven	30	10	30 C	10	30	2
0112	011	7	- witlofkwekerijen (algemeen)	30	10	30 C	10	30	2
0121	0141, 0142		Fokken en houden van rundvee	100	30	30 C	0	100	3.2
0122	0143, 0145	0	Fokken en houden van overige graasdieren:						
0122	0143	1	- paardenfokkerijen	50	30	30 C	0	50	3.1
0122	0145	2	- overige graasdieren	50	30	30 C	0	50	3.1
0124	0147	4	- overig pluimvee	100	30	50 C	0	100 D	3.2
0125	0149	0	Fokken en houden van overige dieren:						
0125	0149	2	- konijnen	100	30	30 C	0	100	3.2
0125	0149	3	- huisdieren	30	0	50 C	10	50	3.1
0125	0149	4	- maden, wormen e.d.	100	0	30 C	10	100	3.2
0125	0149	5	- bijen	10	0	30 C	10	30	2
0125	0149	6	- overige dieren	30	10	30 C	0	30 D	2
0130	0150		Akker-en/of tuinbouw in combinatie met het fokken en houden van dieren (niet intensief)	100	30	30 C	0	100	3.2
014	016	0	Dienstverlening t.b.v. de landbouw:						
014	016	1	- algemeen (o.a. loonbedrijven): b.o. > 500 m²	30	10	50	10	50 D	3.1
014	016	2	- algemeen (o.a. loonbedrijven): b.o. <= 500 m²	30	10	30	10	30	2
014	016	3	- plantsoenendiensten en hoveniersbedrijven: b.o. > 500 m²	30	10	50	10	50	3.1
014	016	4	- plantsoenendiensten en hoveniersbedrijven: b.o. <= 500 m²	30	10	30	10	30	2
0142	0162		Kl-stations	30	10	30 C	0	30	2
02	02	-							
02	02	-	BOSBOUW EN DIENSTVERLENING T.B.V. BOSBOUW						
020	021, 022, 024		Bosbouwbedrijven	10	10	50	0	50	3.1
05	03	-							

SBI-1993	SBI-2008		OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS					
		nummer		GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR	GROOTSTE AFSTAND	CATEGORIE
05	03	-	VISSERIJ- EN VISTEELTBEDRIJVEN						
0501.2	0312		Binnenvisserijbedrijven	50	0	50 C	10	50	3.1
0502	032	0	Vis- en schaaldierkwekerijen						
0502	032	2	- visteeltbedrijven	50	0	50 C	0	50	3.1
10	08	-							
10	08	-	TURFWINNING						
103	089		Turfwinningbedrijven	50	50	100 C	10	100	3.2
11	06	-							
15	10, 11	-	VERVAARDIGING VAN VOEDINGSMIDDELEN EN DRANKEN						
151	101, 102	0	Slachterijen en overige vleesverwerking:						
151	101, 102	1	- slachterijen en pluimveeslachterijen	100	0	100 C	50 R	100 D	3.2
151	101	4	- vleeswaren- en vleesconservenfabrieken: p.o. > 1000 m²	100	0	100 C	50 R	100	3.2
151	101	5	- vleeswaren- en vleesconservenfabrieken: p.o. <= 1000 m²	50	0	50 C	30	50	3.1
151	101	6	- vleeswaren- en vleesconservenfabrieken: p.o. <= 200 m²	30	0	50	10	50	3.1
151	101, 102	7	- loonslachterijen	50	0	50	10	50	3.1
			- vervaardiging van snacks en vervaardiging van kant-en-klaar-maaltijden met p.o. < 2.000 m²						
151	108	8		50	0	50	10	50	3.1
152	102	0	Visverwerkingsbedrijven:						
152	102	5	- verwerken anderszins: p.o. <= 1000 m²	100	10	50	30	100	3.2
152	102	6	- verwerken anderszins: p.o. <= 300 m²	50	10	30	10	50	3.1
1531	1031	0	Aardappelprodukten fabrieken:						
1531	1031	2	- vervaardiging van snacks met p.o. < 2.000 m²	50	10	50	50 R	50	3.1
1532, 1533	1032, 1039	0	Groente- en fruitconservenfabrieken:						
1532, 1533	1032, 1039	1	- jam	50	10	100 C	10	100	3.2
1532, 1533	1032, 1039	2	- groente algemeen	50	10	100 C	10	100	3.2
1532, 1533	1032, 1039	3	- met koolsoorten	100	10	100 C	10	100	3.2
1551	1051	3	- melkprodukten fabrieken v.c. < 55.000 t/j	50	0	100 C	50 R	100	3.2
1552	1052	1	Consumptie-ijsfabrieken: p.o. > 200 m²	50	0	100 C	50 R	100	3.2
1552	1052	2	- consumptie-ijsfabrieken: p.o. <= 200 m²	10	0	30	0	30	2
1581	1071	0	Broodfabrieken, brood- en banketbakkerijen:						
1581	1071	1	- v.c. < 7500 kg meel/week, bij gebruik van charge-ovens	30	10	30 C	10	30	2
1581	1071	2	- v.c. >= 7500 kg meel/week	100	30	100 C	30	100	3.2
1582	1072		Banket, biscuit- en koekfabrieken	100	10	100 C	30	100	3.2

SBI-1993	SBI-2008		OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS					
		nummer		GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR	GROOTSTE AFSTAND	CATEGORIE
1584	10821	2	- cacao- en chocoladefabrieken vervaardigen van chocoladewerken met p.o. < 2.000 m²	100	30	50	30	100	3.2
1584	10821	3	- cacao- en chocoladefabrieken vervaardigen van chocoladewerken met p.o. <= 200 m²	30	10	30	10	30	2
1584	10821	5	- Suikerwerkfabrieken zonder suiker branden: p.o. > 200 m²	100	30	50	30 R	100	3.2
1584	10821	6	- suikerwerkfabrieken zonder suiker branden: p.o. <= 200 m²	30	10	30	10	30	2
1585	1073		Deegwarenfabrieken	50	30	10	10	50	3.1
1586	1083	0	Koffiebranderijen en theepakkenijen:						
1586	1083	2	- theepakkenijen	100	10	30	10	100	3.2
1589.2	1089	0	Soep- en soeparomafabrieken:						
1589.2	1089	1	- zonder poederdrogen	100	10	50	10	100	3.2
1593 t/m 1595	1102 t/m 1104		Vervaardiging van wijn, cider e.d.	10	0	30 C	0	30	2
1598	1107		Mineraalwater- en frisdrankfabrieken	10	0	100	50 R	100	3.2
16	12	-							
17	13	-	VERVAARDIGING VAN TEXTIEL						
171	131		Bewerken en spinnen van textielvezels	10	50	100	30	100	3.2
172	132	0	Weven van textiel:						
172	132	1	- aantal weefgetouwen < 50	10	10	100	0	100	3.2
172	132	2	- aantal weefgetouwen >= 50	10	30	300 Z	50	300	4.2
173	133		Textielveredelingsbedrijven	50	0	50	10	50	3.1
174, 175	139		Vervaardiging van textielwaren	10	0	50	10	50	3.1
176, 177	139, 143		Vervaardiging van gebreide en gehaakte stoffen en artikelen	0	10	50	10	50	3.1
18	14	-							
18	14	-	VERVAARDIGING VAN KLEDING; BEREIDEN EN VERVEN VAN BONT						
181	141		Vervaardiging kleding van leer	30	0	50	0	50	3.1
182	141		Vervaardiging van kleding en -toebehoren (excl. van leer)	10	10	30	10	30	2
183	142, 151		Bereiden en verven van bont; vervaardiging van artikelen van bont	50	10	10	10	50	3.1
19	19	-							
19	15	-	VERVAARDIGING VAN LEER EN LEDERWAREN (EXCL. KLEDING)						
192	151		Lederwarenfabrieken (excl. kleding en schoeisel)	50	10	30	10	50 D	3.1
193	152		Schoenenfabrieken	50	10	50	10	50	3.1
20		-							
20	16	-	HOUTINDUSTRIE EN VERVAARDIGING ARTIKELN VAN HOUT, RIET, KURK E.D.						
2010.1	16101		Houtzagerijen	0	50	100	50 R	100	3.2
2010.2	16102	0	Houtconserveringsbedrijven:						

SBI-1993	SBI-2008	nummer	OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS					CATEGORIE
				GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR	GROOTSTE AFSTAND	
2010.2	16102	2	- met zoutoplossingen	10	30	50	10	50	3.1
202	1621		Fineer- en plaatmaterialenfabrieken	100	30	100	10	100	3.2
203, 204, 205	162	0	Timmerwerfabrieken, vervaardiging overige artikelen van hout	0	30	100	0	100	3.2
203, 204, 205	162	1	Timmerwerfabrieken, vervaardiging overige artikelen van hout, p.o. < 200 m2	0	30	50	0	50	3.1
205	162902		Kurkwaren-, riet- en vlechtwerfabrieken	10	10	30	0	30	2
21	17	-							
21	17	-	VERVAARDIGING VAN PAPIER, KARTON EN PAPIER- EN KARTONWAREN						
2112	1712	0	Papier- en kartonfabrieken:						
2112	1712	1	- p.c. < 3 t/u	50	30	50 C	30 R	50	3.1
212	172		Papier- en kartonwarenfabrieken	30	30	100 C	30 R	100	3.2
2121.2	17212	0	Golfkartonfabrieken:						
2121.2	17212	1	- p.c. < 3 t/u	30	30	100 C	30 R	100	3.2
22	58	-							
22	58	-	UITGEVERIJEN, DRUKKERIJEN EN REPRODUKTIE VAN OPGENOMEN MEDIA						
221	581		Uitgeverijen (kantoren)	0	0	10	0	10	1
2221	1811		Drukkerijen van dagbladen	30	0	100 C	10	100	3.2
2222	1812		Drukkerijen (vlak- en rotatie-diepdrukkerijen)	30	0	100	10	100	3.2
2222.6	18129		Kleine drukkerijen en kopieerinrichtingen	10	0	30	0	30	2
2223	1814	A	Grafische afwerking	0	0	10	0	10	1
2223	1814	B	Binderijen	30	0	30	0	30	2
2224	1813		Grafische reproductie en zetten	30	0	10	10	30	2
2225	1814		Overige grafische activiteiten	30	0	30	10	30 D	2
223	182		Reproductiebedrijven opgenomen media	0	0	10	0	10	1
23	19	-							
23	19	-	AARDOLIE-/STEENKOOLVERWERK. IND.; BEWERKING SPLIJT-/KWEESTOFFEN						
2320.2	19202	A	Smeeroliën- en vettenfabrieken	50	0	100	30 R	100	3.2
24	20	-							
24	20	-	VERVAARDIGING VAN CHEMISCHE PRODUCTEN						
2442	2120	0	Farmaceutische produktenfabrieken:						
2442	2120	1	- formulering en afvullen geneesmiddelen	50	10	50	50 R	50	3.1
2442	2120	2	- verbandmiddelenfabrieken	10	10	30	10	30	2
2462	2052	0	Lijm- en plakmiddelenfabrieken:						
2462	2052	1	- zonder dierlijke grondstoffen	100	10	100	50	100	3.2
2464	205902		Fotochemische produktenfabrieken	50	10	100	50 R	100	3.2
2466	205903	A	Chemische kantoorbenodigdhedenfabrieken	50	10	50	50 R	50	3.1

SBI-1993	SBI-2008		OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS					CATEGORIE
		nummer		GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR	GROOTSTE AFSTAND	
25	22	-							
25	22	-	VERVAARDIGING VAN PRODUCTEN VAN RUBBER EN KUNSTSTOF						
2512	221102	0	Loopvlakvernieuwingsbedrijven:						
2512	221102	1	- vloeropp. < 100 m2	50	10	30	30	50	3.1
2513	2219		Rubber-artikelenfabrieken	100	10	50	50 R	100 D	3.2
252	222	0	Kunststofverwerkende bedrijven:						
252	222	3	- productie van verpakkingsmateriaal en assemblage van kunststofbouwmaterialen	50	30	50	30	50	3.1
26	23	-							
26	23	-	VERVAARDIGING VAN GLAS, AARDEWERK, CEMENT-, KALK- EN GIPSPRODUKTEN						
261	231	0	Glasfabrieken:						
261	231	1	- glas en glasprodukten, p.c. < 5.000 t/j	30	30	100	30	100	3.2
2615	231		Glasbewerkingsbedrijven	10	30	50	10	50	3.1
262, 263	232, 234	0	Aardewerkfabrieken:						
262, 263	232, 234	1	- vermogen elektrische ovens totaal < 40 kW	10	10	30	10	30	2
262, 263	232, 234	2	- vermogen elektrische ovens totaal >= 40 kW	30	50	100	30	100	3.2
2661.2	23612	0	Kalkzandsteenfabrieken:						
2661.2	23612	1	- p.c. < 100.000 t/j	10	50	100	30	100	3.2
2662	2362		Mineraalgebonden bouwplatenfabrieken	50	50	100	30	100	3.2
2663, 2664	2363, 2364	0	Betonmortelcentrales:						
2663, 2664	2363, 2364	1	- p.c. < 100 t/u	10	50	100	10	100	3.2
2665, 2666	2365, 2369	0	Vervaardiging van produkten van beton, (vezel)cement en gips:						
2665, 2666	2365, 2369	1	- p.c. < 100 t/d	10	50	100	50 R	100	3.2
267	237	0	Natuursteenbewerkingsbedrijven:						
267	237	1	- zonder breken, zeven en drogen: p.o. > 2.000 m²	10	30	100	0	100 D	3.2
267	237	2	- zonder breken, zeven en drogen: p.o. <= 2.000 m²	10	30	50	0	50	3.1
2681	2391		Slijp- en polijstmiddelen fabrieken	10	30	50	10	50 D	3.1
2682	2399	C	Minerale produktenfabrieken n.e.g.	50	50	100	50	100 D	3.2
27	24	-							
28	25, 31	-	VERVAARD. EN REPARATIE VAN PRODUCTEN VAN METAAL (EXCL. MACH./TRANSPORTMIDD.)						
281	251, 331	0	Constructiewerkplaatsen						
281	251, 331	1	- gesloten gebouw	30	30	100	30	100	3.2
281	251, 331	1a	- gesloten gebouw, p.o. < 200 m2	30	30	50	10	50	3.1
284	255, 331	B	Smedenijen, lasinrichtingen, bankwerken e.d.	50	30	100	30	100 D	3.2

SBI-1993	SBI-2008		OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS					
		nummer		GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR	GROOTSTE AFSTAND	CATEGORIE
284	255, 331	B1	Smederijen, lasinrichtingen, bankwerken e.d., p.o. < 200 m2	30	30	50	10	50 D	3.1
2851	2561, 3311	0	Metaaloppervlaktebehandelingsbedrijven:						
2851	2561, 3311	1	- algemeen	50	50	100	50	100	3.2
2851	2561, 3311	11	- metaalharderen	30	50	100	50	100 D	3.2
2851	2561, 3311	12	- lakspuiten en moffelen	100	30	100	50 R	100 D	3.2
2851	2561, 3311	2	- scoperen (opsputten van zink)	50	50	100	30 R	100 D	3.2
2851	2561, 3311	3	- thermisch verzinken	100	50	100	50	100	3.2
2851	2561, 3311	4	- thermisch vertinnen	100	50	100	50	100	3.2
2851	2561, 3311	5	- mechanische oppervlaktebehandeling (slijpen, polijsten)	30	50	100	30	100	3.2
2851	2561, 3311	6	- anodiseren, eloxeren	50	10	100	30	100	3.2
2851	2561, 3311	7	- chemische oppervlaktebehandeling	50	10	100	30	100	3.2
2851	2561, 3311	8	- emailleren	100	50	100	50 R	100	3.2
2851	2561, 3311	9	- galvaniseren (vernikkelen, verchromen, verzinken, verkoperen ed)	30	30	100	50	100	3.2
2852	2562, 3311	1	Overige metaalbewerkende industrie	10	30	100	30	100 D	3.2
2852	2562, 3311	2	Overige metaalbewerkende industrie, in pandig, p.o. < 200 m2	10	30	50	10	50 D	3.1
287	259, 331	B	Overige metaalwarenfabrieken n.e.g.	30	30	100	30	100	3.2
287	259, 331	B	Overige metaalwarenfabrieken n.e.g.; in pandig, p.o. < 200 m2	30	30	50	10	50	3.1
29	27, 28, 33	-							
29	27, 28, 33	-	VERVAARDIGING VAN MACHINES EN APPARATEN						
29	27, 28, 33	0	Machine- en apparatenfabrieken incl. reparatie:						
29	27, 28, 33	1	- p.o. < 2.000 m2	30	30	100	30	100 D	3.2
30	26, 28, 33	-							
30	26, 28, 33	-	VERVAARDIGING VAN KANTOORMACHINES EN COMPUTERS						
30	26, 28, 33	A	Kantoor machines- en computerfabrieken incl. reparatie	30	10	30	10	30	2
31	26, 27, 33	-							
31	26, 27, 33	-	VERVAARDIGING VAN OVER. ELEKTR. MACHINES, APPARATEN EN BENODIGDH.						
314	272		Accumulatoren- en batterijenfabrieken	100	30	100	50	100	3.2
316	293		Elektrotechnische industrie n.e.g.	30	10	30	10	30	2
32	26, 33	-							
32	26, 33	-	VERVAARDIGING VAN AUDIO-, VIDEO-, TELECOM-APPARATEN EN -BENODIGDH.						
321 t/m 323	261, 263, 264, 331		Vervaardiging van audio-, video- en telecom-apparatuur e.d. incl. reparatie	30	0	50	30	50 D	3.1
3210	2612		Fabrieken voor gedrukte bedrading	50	10	50	30	50	3.1
33	26, 32, 33	-							
33	26, 32, 33	-	VERVAARDIGING VAN MEDISCHE EN OPTISCHE APPARATEN EN INSTRUMENTEN						
33	26, 32, 33	A	Fabrieken voor medische en optische apparaten en instrumenten e.d. incl. reparatie	30	0	30	0	30	2

SBI-1993	SBI-2008		OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS					CATEGORIE
		nummer		GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR	GROOTSTE AFSTAND	
34	29	-							
34	29		VERVAARDIGING VAN AUTO'S, AANHANGWAGENS EN OPLEGGERS						
343	293		Auto-onderdelenfabrieken	30	10	100	30 R	100	3.2
35	30	-							
35	30	-	VERVAARDIGING VAN TRANSPORTMIDDELEN (EXCL. AUTO'S, AANHANGWAGENS)						
351	301, 3315	0	Scheepsbouw- en reparatiebedrijven:						
351	301, 3315	1	- houten schepen	30	30	50	10	50	3.1
351	301, 3315	2	- kunststof schepen	100	50	100	50 R	100	3.2
352	302, 317	0	Wagonbouw- en spoorwegwerkplaatsen:						
352	302, 317	1	- algemeen	50	30	100	30	100	3.2
353	303, 3316	0	Vliegtuigbouw en -reparatiebedrijven:						
354	309		Rijwiel- en motorrijwiel-fabrieken	30	10	100	30 R	100	3.2
355	3099		Transportmiddelenindustrie n.e.g.	30	30	100	30	100 D	3.2
36	31	-							
36	31	-	VERVAARDIGING VAN MEUBELS EN OVERIGE GOEDEREN N.E.G.						
361	310	1	Meubelfabrieken	50	50	100	30	100 D	3.2
361	9524	2	Meubelstofeerderijen b.o. < 200 m2	0	10	10	0	10	1
362	321		Fabricage van munten, sieraden e.d.	30	10	10	10	30	2
363	322		Muziekinstrumentenfabrieken	30	10	30	10	30	2
364	323		Sportartikelenfabrieken	30	10	50	30	50	3.1
365	324		Speelgoedartikelenfabrieken	30	10	50	30	50	3.1
3663.1	32991		Sociale werkvoorziening	0	30	30	0	30	2
3663.2	32999		Vervaardiging van overige goederen n.e.g.	30	10	50	30	50 D	3.1
37	38	-							
40	35	-							
40	35	-	PRODUKTIE EN DISTRIB. VAN STROOM, AARDGAS, STOOM EN WARM WATER						
40	35	B1	- covergisting, verbranding en vergassing van mest, slib, GFT en reststromen voedingsindustrie	100	50	100	30 R	100	3.2
40	35	B2	- vergisting, verbranding en vergassing van overige biomassa	50	50	100	30 R	100	3.2
40	35	C0	Elektriciteitsdistributiebedrijven, met transformatorvermogen:						
40	35	C1	- < 10 MVA	0	0	30 C	10	30	2
40	35	C2	- 10 - 100 MVA	0	0	50 C	30	50	3.1
40	35	C3	- 100 - 200 MVA	0	0	100 C	50	100	3.2
40	35	D3	- gas: reduceer-, compressor-, meet- en regelinst. Cat. A	0	0	10 C	10	10	1

SBI-1993	SBI-2008		OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS					CATEGORIE
		nummer		GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR	GROOTSTE AFSTAND	
40	35	D4	- gasdrukregel- en meetruimten (kasten en gebouwen), cat. B en C	0	0	30 C	10	30	2
40	35	D5	- gasontvang- en -verdeelstations, cat. D	0	0	50 C	50 R	50	3.1
40	35	E0	Warmtevoorzieningsinstallaties, gasgestookt:						
40	35	E1	- stadsverwarming	30	10	100 C	50	100	3.2
40	35	E2	- blokverwarming	10	0	30 C	10	30	2
40	35	F0	windmolens:						
40	35	F1	- wiekdiameter 20 m	0	0	100 C	30	100	3.2
41	36	-							
41	36	-	WINNING EN DITRIBUTIE VAN WATER						
41	36	A0	Waterwinning-/ bereiding- bedrijven:						
41	36	A2	- bereiding met chloorbleekloog e.d. en/of straling	10	0	50 C	30	50	3.1
41	36	B0	Waterdistributiebedrijven met pompvermogen:						
41	36	B1	- < 1 MW	0	0	30 C	10	30	2
41	36	B2	- 1 - 15 MW	0	0	100 C	10	100	3.2
45	41, 42, 43	-							
45	41, 42, 43	-	BOUWNIJVERHEID						
45	41, 42, 43	0	Bouwbedrijven algemeen: b.o. > 2.000 m²	10	30	100	10	100	3.2
45	41, 42, 43	1	- bouwbedrijven algemeen: b.o. <= 2.000 m²	10	30	50	10	50	3.1
45	41, 42, 43	2	Aannemersbedrijven met werkplaats: b.o. > 1000 m²	10	30	50	10	50	3.1
45	41, 42, 43	3	- aannemersbedrijven met werkplaats: b.o. < 1000 m²	0	10	30	10	30	2
50	45, 47	-							
50	45, 47	-	HANDEL/REPARATIE VAN AUTO'S, MOTORFIETSEN; BENZINESERVICESTATIONS						
501, 502, 504	451, 452, 454		Handel in auto's en motorfietsen, reparatie- en servicebedrijven	10	0	30	10	30	2
501	451		Handel in vrachtauto's (incl. import en reparatie)	10	10	100	10	100	3.2
5020.4	45204	A	Autoplaatwerken	10	30	100	10	100	3.2
5020.4	45204	B	Autobeklederen	0	0	10	10	10	1
5020.4	45204	C	Autospuitinrichtingen	50	30	30	30 R	50	3.1
5020.5	45205		Autowasserjen	10	0	30	0	30	2
503, 504	453		Handel in auto- en motorfietsonderdelen en -accessoires	0	0	30	10	30	2
505	473	0	Benzineservicestations:						
505	473	2	- met LPG < 1000 m³/jr	30	0	30	50 R	50	3.1
505	473	3	- zonder LPG	30	0	30	10	30	2
51	46	-							
51	46	-	GROOTHANDEL EN HANDELSBEMIDDELING						
511	461		Handelsbemiddeling (kantoren)	0	0	10	0	10	1

SBI-1993	SBI-2008		OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS					
		nummer		GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR	GROOTSTE AFSTAND	CATEGORIE
5121	4621	0	Grth in akkerbouwprodukten en veevoeders	30	30	50	30 R	50	3.1
5122	4622		Grth in bloemen en planten	10	10	30	0	30	2
5123	4623		Grth in levende dieren	50	10	100 C	0	100	3.2
5124	4624		Grth in huiden, vellen en leder	50	0	30	0	50	3.1
5125, 5131	46217, 4631		Grth in ruwe tabak, groenten, fruit en consumptie-aardappelen	30	10	30	50 R	50	3.1
5132, 5133	4632, 4633		Grth in vlees, vleeswaren, zuivelprodukten, eieren, spijsoliën	10	0	30	50 R	50	3.1
5134	4634		Grth in dranken	0	0	30	0	30	2
5135	4635		Grth in tabaksprodukten	10	0	30	0	30	2
5136	4636		Grth in suiker, chocolade en suikerwerk	10	10	30	0	30	2
5137	4637		Grth in koffie, thee, cacao en specerijen	30	10	30	0	30	2
5138, 5139	4638, 4639		Grth in overige voedings- en genotmiddelen	10	10	30	10	30	2
514	464, 46733		Grth in overige consumentenartikelen	10	10	30	10	30	2
5148.7	46499	0	Grth in vuurwerk en munitie:						
5148.7	46499	1	- consumentenvuurwerk, verpakt, opslag < 10 ton	10	0	30	10 V	30	2
5148.7	46499	2	- consumentenvuurwerk, verpakt, opslag 10 tot 50 ton	10	0	30	50 V	50	3.1
5148.7	46499	5	- munitie	0	0	30	30	30	2
5151.1	46711	0	Grth in vaste brandstoffen:						
5151.1	46711	1	- klein, lokaal verzorgingsgebied	10	50	50	30	50	3.1
5151.3	46713		Grth minerale olieprodukten (excl. brandstoffen)	100	0	30	50	100	3.2
5152.2 / 3	46722, 46723		Grth in metalen en -halfabrikaten	0	10	100	10	100	3.2
5153	4673	0	Grth in hout en bouwmaterialen:						
5153	4673	1	- algemeen: b.o. > 2000 m²	0	10	50	10	50	3.1
5153	4673	2	- algemeen: b.o. <= 2000 m²	0	10	30	10	30	2
5153.4	46735	4	zand en grind:						
5153.4	46735	5	- algemeen: b.o. > 200 m²	0	30	100	0	100	3.2
5153.4	46735	6	- algemeen: b.o. <= 200 m²	0	10	30	0	30	2
5154	4674	0	Grth in ijzer- en metaalwaren en verwarmingsapparatuur:						
5154	4674	1	- algemeen: b.o. > 2.000 m²	0	0	50	10	50	3.1
5154	4674	2	- algemeen: b.o. <= 2.000 m²	0	0	30	0	30	2
5155.1	46751		Grth in chemische produkten	50	10	30	100 R	100 D	3.2
5155.2	46752		Grth in kunstmeststoffen	30	30	30	30 R	30	2
5156	4676		Grth in overige intermediaire goederen	10	10	30	10	30	2
5157	4677	0	Autosloperijen: b.o. > 1000 m²	10	30	100	30	100	3.2
5157	4677	1	- autosloperijen: b.o. <= 1000 m²	10	10	50	10	50	3.1
5157.2/3	4677	0	Overige groothandel in afval en schroot: b.o. > 1000 m²	10	30	100	10	100 D	3.2

SBI-1993	SBI-2008		OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS					
		nummer		GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR	GROOTSTE AFSTAND	CATEGORIE
5157.2/3	4677	1	- overige groothandel in afval en schroot: b.o. <= 1000 m²	10	10	50	10	50	3.1
518	466	0	Grth in machines en apparaten:						
518	466	1	- machines voor de bouwnijverheid	0	10	100	10	100	3.2
518	466	2	- overige	0	10	50	0	50	3.1
519	466, 469		Overige grth (bedrijfsmeubels, emballage, vakbenodigdheden e.d.)	0	0	30	0	30	2
52	47	-							
52	47	-	DETAILHANDEL EN REPARATIE T.B.V. PARTICULIEREN						
52	47	A	Detailhandel voor zover n.e.g.	0	0	10	0	10	1
5211/2,5246/9	471		Supermarkten, warenhuizen	0	0	10	10	10	1
5222, 5223	4722, 4723		Detailhandel vlees, wild, gevogelte, met roken, koken, bakken	10	0	10	10	10	1
5224	4724		Detailhandel brood en banket met bakken voor eigen winkel	10	10	10 C	10	10	1
5231, 5232	4773, 4774		Apotheken en drogisterijen	0	0	0	10	10	1
5246/9	4752		Bouwmarkten, tuincentra, hypermarkten	0	0	30	10	30	2
5249	4778		Detailhandel in vuurwerk tot 10 ton verpakt	0	0	10	10 V	10	1
5261	4791		Postorderbedrijven	0	0	50	0	50	3.1
527	952		Reparatie t.b.v. particulieren (excl. auto's en motorfietsen)	0	0	10	10	10	1
55	55	-							
55	55	-	LOGIES-, MAALTJIDEN- EN DRANKENVERSTREKKING						
5511, 5512	5510		Hotels en pensions met keukens, conferentie-ruimten en congrescentra	10	0	10	10	10	1
552	553, 552		Kampeerterreinen, vakantiecentra, e.d. (met keukens)	30	0	50 C	30	50	3.1
553	561		Restaurants, cafetaria's, snackbars, ijssalons met eigen ijsbereiding, viskramen e.d.	10	0	10 C	10	10	1
554	563	1	Café's, bars	0	0	10 C	10	10	1
554	563	2	Discotheken, muziekcafé's	0	0	30 C	10	30 D	2
5551	5629		Kantines	10	0	10 C	10	10 D	1
5552	562		Cateringbedrijven	10	0	30 C	10	30	2
60	49	-							
60	49	-	VERVOER OVER LAND						
6022	493		Taxibedrijven	0	0	30 C	0	30	2
6023	493		Touringcarbedrijven	10	0	100 C	0	100	3.2
6024	494	0	Goederenwegvervoerbedrijven (zonder schoonmaken tanks): b.o. > 1000 m²	0	0	100 C	30	100	3.2
6024	494	1	- Goederenwegvervoerbedrijven (zonder schoonmaken tanks) b.o. <= 1000 m²	0	0	50 C	30	50	3.1
603	495		Pomp- en compressorstations van pijpleidingen	0	0	30 C	10	30 D	2
61, 62	50, 51	-							
61, 62	50, 51	-	VERVOER OVER WATER / DOOR DE LUCHT						
61, 62	50, 51	A	Vervoersbedrijven (uitsluitend kantoren)	0	0	10	0	10	1

SBI-1993	SBI-2008	nummer	OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS					CATEGORIE
				GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR	GROOTSTE AFSTAND	
63	52	-							
63	52	-	DIENSTVERLENING T.B.V. HET VERVOER						
6311.1	52241	0	Laad-, los- en overslagbedrijven t.b.v. zeeschepen:						
6311.2	52242	0	Laad-, los- en overslagbedrijven t.b.v. binnenvaart:						
6311.2	52242	2	- stukgoederen	0	10	100	50 R	100 D	3.2
6312	52102, 52109	A	Distributiecentra, pak- en koelhuizen	30	10	50 C	50 R	50 D	3.1
6312	52109	B	Opslaggebouwen (verhuur opslagruimte)	0	0	30 C	10	30	2
6321	5221	1	Autoparkeerterreinen, parkeergarages	10	0	30 C	0	30	2
6321	5221	2	Stalling van vrachtwagens (met koelinstallaties)	10	0	100 C	30	100	3.2
6322, 6323	5222		Overige dienstverlening t.b.v. vervoer (kantoren)	0	0	10	0	10	1
633	791		Reisorganisaties	0	0	10	0	10	1
634	5229		Expeditieurens, cargadoors (kantoren)	0	0	10	0	10 D	1
64	64	-							
64	53	-	POST EN TELECOMMUNICATIE						
641	531, 532		Post- en koeriersdiensten	0	0	30 C	0	30	2
642	61	A	Telecommunicatiebedrijven	0	0	10 C	0	10	1
642	61	B0	zendinstallaties:						
642	61	B1	- LG en MG, zendvermogen < 100 kW (bij groter vermogen: onderzoek!)	0	0	0 C	100	100	3.2
642	61	B2	- FM en TV	0	0	0 C	10	10	1
642	61	B3	- GSM en UMTS-steunzenders (indien bouwvergunningplichtig)	0	0	0 C	10	10	1
65, 66, 67	64, 65, 66	-							
65, 66, 67	64, 65, 66	-	FINANCIELE INSTELLINGEN EN VERZEKERINGSWEZEN						
65, 66, 67	64, 65, 66	A	Banken, verzekeringsbedrijven, beurzen	0	0	10 C	0	10	1
70	41, 68	-							
70	41, 68	-	VERHUUR VAN EN HANDEL IN ONROEREND GOED						
70	41, 68	A	Verhuur van en handel in onroerend goed	0	0	10	0	10	1
71	77	-							
71	77	-	VERHUUR VAN TRANSPORTMIDDELEN, MACHINES, ANDERE ROERENDE GOEDEREN						
711	7711		Personenautoverhuurbedrijven	10	0	30	10	30	2
712	7712, 7739		Verhuurbedrijven voor transportmiddelen (excl. personenauto's)	10	0	50	10	50 D	3.1
713	773		Verhuurbedrijven voor machines en werktuigen	10	0	50	10	50 D	3.1
714	772		Verhuurbedrijven voor roerende goederen n.e.g.	10	10	30	10	30 D	2
72	62	-							
72	62	-	COMPUTERSERVICE- EN INFORMATIETECHNOLOGIE						

SBI-1993	SBI-2008		OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS					
		nummer		GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR	GROOTSTE AFSTAND	CATEGORIE
72	62	A	Computerservice- en informatietechnologie-bureau's e.d.	0	0	10	0	10	1
72	58, 63	B	Datacentra	0	0	30 C	0	30	2
73	72	-							
73	72	-	SPEUR- EN ONTWIKKELINGSWERK						
731	721		Natuurwetenschappelijk speur- en ontwikkelingswerk	30	10	30	30 R	30	2
732	722		Maatschappij- en geesteswetenschappelijk onderzoek	0	0	10	0	10	1
74	63, 69tm71, 73, 74, 77, 78, 80tm82	-							
74	63, 69tm71, 73, 74, 77, 78, 80tm82	-	OVERIGE ZAKELIJKE DIENSTVERLENING						
74	63, 69tm71, 73, 74, 77, 78, 80tm82	A	Overige zakelijke dienstverlening: kantoren	0	0	10	0	10 D	1
747	812		Reinigingsbedrijven voor gebouwen	50	10	30	30	50 D	3.1
7481.3	74203		Foto- en filmontwikkelcentrales	10	0	30 C	10	30	2
7484.4	82992		Veilingen voor huisraad, kunst e.d.	0	0	10	0	10	1
75	84	-							
75	84	-	OPENBAAR BESTUUR, OVERHEIDSDIENSTEN, SOCIALE VERZEKERINGEN						
75	84	A	Openbaar bestuur (kantoren e.d.)	0	0	10	0	10	1
7525	8425		Brandweerkazernes	0	0	50 C	0	50	3.1
80	85	-							
80	85	-	ONDERWIJS						
801, 802	852, 8531		Scholen voor basis- en algemeen voortgezet onderwijs	0	0	30	0	30	2
803, 804	8532, 854, 855		Scholen voor beroeps-, hoger en overig onderwijs	10	0	30	10	30 D	2
85	86	-							
85	86	-	GEZONDHEIDS- EN WELZIJNSZORG						
8511	8610		Ziekenhuizen	10	0	30 C	10	30	2
8512, 8513	8621, 8622, 8623		Artsenpraktijken, klinieken en dagverblijven	0	0	10	0	10	1
8514, 8515	8691, 8692		Consultatiebureaus	0	0	10	0	10	1
853	871	1	Verpleeghuizen	10	0	30 C	0	30	2
853	8891	2	Kinderopvang	0	0	30	0	30	2
90	37, 38, 39	-							
90	37, 38, 39	-	MILIEUDIENSTVERLENING						
9001	3700	A0	RWZI's en gierverwerkingsinricht., met afdekking voorbezinktanks:						
9001	3700	B	rioolgemalen	30	0	10 C	0	30	2
9002.1	381	A	Vuilophaal-, straatreinigingsbedrijven e.d.	50	30	50	10	50	3.1

SBI-1993	SBI-2008		OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS					
		nummer		GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR	GROOTSTE AFSTAND	CATEGORIE
9002.1	381	B	Gemeentewerven (afval-inzameldepots)	30	30	50	30 R	50	3.1
9002.2	382	A0	Afvalverwerkingsbedrijven:						
9002.2	382	A2	- kabelbranden	100	50	30	10	100	3.2
9002.2	382	A4	- pathogeen afvalverbranding (voor ziekenhuizen)	50	10	30	10	50	3.1
9002.2	382	A5	- oplosmiddelterugwinning	100	0	10	30 R	100 D	3.2
9002.2	382	A7	- verwerking fotochemisch en galvano-afval	10	10	30	30 R	30	2
9002.2	382	C0	Composteerbedrijven:						
9002.2	382	C3	- belucht v.c. < 20.000 ton/jr	100	100	100	10	100	3.2
91	94	-							
91	94	-	DIVERSE ORGANISATIES						
9111	941, 942		Bedrijfs- en werknemersorganisaties (kantoren)	0	0	10	0	10	1
9131	9491		Kerkgebouwen e.d.	0	0	30	0	30	2
9133.1	94991	A	Buurt- en clubhuizen	0	0	30 C	0	30 D	2
9133.1	94991	B	Hondendressuurterreinen	0	0	50	0	50	3.1
92	59	-							
92	59	-	CULTUUR, SPORT EN RECREATIE						
921, 922	591, 592, 601, 602		Studio's (film, TV, radio, geluid)	0	0	30 C	10	30	2
9213	5914		Bioscopen	0	0	30 C	0	30	2
9232	9004		Theaters, schouwburgen, concertgebouwen, evenementenhallen	0	0	30 C	0	30	2
9234	8552		Muziek- en balletscholen	0	0	30	0	30	2
9234.1	85521		Dansscholen	0	0	30 C	0	30	2
9251, 9252	9101, 9102		Bibliotheken, musea, ateliers, e.d.	0	0	10	0	10	1
9253.1	91041		Dierentuinen	100	10	50 C	0	100	3.2
9253.1	91041		Kinderboerderijen	30	10	30 C	0	30	2
926	931	0	Zwembaden:						
926	931	1	- overdekt	10	0	50 C	10	50	3.1
926	931	A	Sporthallen	0	0	50 C	0	50	3.1
926	931	B	Bowlingcentra	0	0	30 C	0	30	2
926	931	C	Overdekte kunstijsbanen	0	0	100 C	50 R	100	3.2
926	931	E	Maneges	50	30	30	0	50	3.1
926	931	F	Tennisbanen (met verlichting)	0	0	50 C	0	50	3.1
926	931	G	Veldsportcomplex (met verlichting)	0	0	50 C	0	50	3.1
926	931	H	Golfbanen	0	0	10	0	10	1
926	931	I	Kunstschaatsbanen	0	0	30 C	50 R	50	3.1
926	931	0	Schietinrichtingen:						

[illegible]

Artikel 2 Wijze van meten

Bij toepassing van deze regels wordt als volgt gemeten:

2.1 afstand tot de (zijdellingse) perceelgrens

tussen de zijdelingse grens van het (bouw)perceel en een bepaald punt van het bouwwerk, waar die afstand het kortst is.

2.2 afstand tot de bestemmingsgrens:

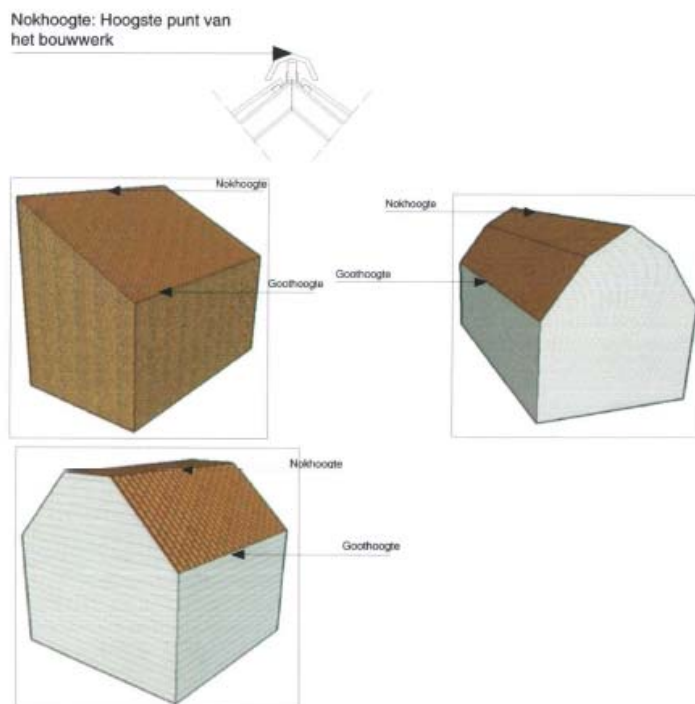
de kortste afstand van enig punt van een gebouw tot de bestemmingsgrens.

2.3 afstand tussen gebouwen

de kortste afstand tussen de buitenwerkse gevelvlakken van de gebouwen.

2.4 bouwhoogte van een bouwwerk

vanaf het peil tot aan het hoogste punt van een gebouw of van een bouwwerk, geen gebouw zijnde, met uitzondering van ondergeschikte bouwonderdelen, zoals schoorstenen, antennes en naar de aard daarmee gelijk te stellen bouwonderdelen.

2.5 breedte van bouwpercelen

de afstand tussen de zijdelingse perceelsscheidingen van het (bouw)perceel in de naar de zijde van de weg gekeerde bestemmingsgrens of perceelsgrens.

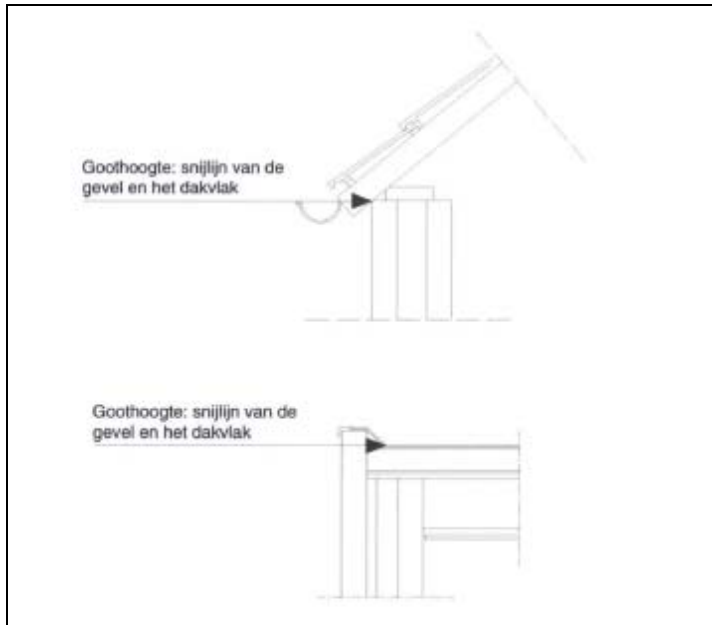
2.6 dakhelling

langs het dakvlak ten opzichte van het horizontale vlak.

2.7 goothoogte van een bouwwerk

vanaf het peil tot aan de bovenkant van de goot, c.q. de druiplijn, het boeibord, of een daarmee gelijk te stellen constructiedeel met dien verstande dat goten van het totaal aan dakkapellen met een gezamenlijke kleinere breedte dan 50% van de breedte van het dakvlak, waarin zij zijn geplaatst, topgevels, schoorstenen, antennes en andere ondergeschikte bouwdelen, niet meegerekend worden;

1. de goothoogte van gebouwen met een rieten kap wordt gemeten vanaf het peil tot de onderkant van de rieten kap. Waarbij de druiplijn van een rieten kap wordt gezien: de snijlijn van de kap met het muurvlak. Horizontale gevelbekleding van 0° tot 60° valt niet onder kap en wordt gezien als gevelbekleding;
2. voor platte daken geldt: vanaf het peil tot de snijlijn van de gevel met de bovenzijde van het dakvlak.

2.8 inhoud van een bouwwerk

tussen de onderzijde van de begane grondvloer, de buitenzijde van de gevels (en/of het hart van de scheidsmuren) en de buitenzijde van daken en dakkapellen, exclusief ondergronds bouwen.

2.9 lengte, breedte en diepte van een bouwwerk

tussen (de lijnen getrokken door) de buitenzijde van de gevelvlakken van gebouwen en/of hart van de scheidsmuren.

2.10 oppervlakte van een bouwwerk

tussen de buitenwerkse gevelvlakken en/of het hart van de scheidsmuren, neerwaarts geprojecteerd op het gemiddelde niveau van het afgewerkte bouwterrein ter plaatse van het bouwwerk.